

Hrvatski Glasnik

GLASILO HKD "NAPREDAK" - GLAVNA PODRUŽNICA TUZLA

GODINA XVII

Broj 179

TUZLA, STUDENI/PROSINAC 2008.

Cijena, 1 KM, 4 Kn

ISSN 1840-1260

Čestit Božić
i sretna Nova
2009. godina

Apsolutno neodoljiv.

Passat. Bogato opremljen po nevjerovatno povoljnoj cijeni!

Svi raspoloživi modeli sadrže sljedeću opremu: zračni jastuk za vozača i suvozača, bočni zračni jastuci, zračni jastuci za glavu, ESP (ABS, EDS, ASR), elektronska blokada protiv otuđenja, svjetla za maglu, servo upravljač - servotronic, elektronska parkirna kočnica sa Auto-Hold funkcijom, el. podizači stakala, centralno daljinsko zaključavanje, vanjski retrovizori el. podesivi i grijani, automatski klima uređaj "Climatronic", multifunkcionalni pokazatelj, radio s CD playerom "RCD 300 Mp3", zelena termoizolacijska stakla, naslon stražnje klupe djeljiv i preklopiv, srednji naslon za ruku naprijed, aluminijski točkovi "Milwaukee" 7Jx16...

A uz prvorazredan komfor, bogatu sigurnosnu i funkcionalnu opremu poklanjamo vam i profesionalni laptop uređaj.

Isporuka odmah!

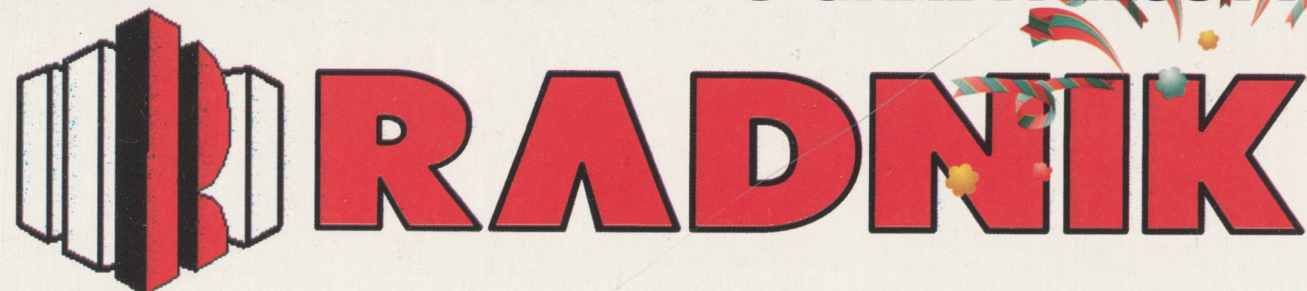

Vaš Volkswagen partner

NIPEX d.o.o.

Ljepunice bb, Tuzla
Tel: 035 384 384, www.nipex.ba

TRADICIJA I KVALITET U GRADITELJSTVU

GRAĐEVINARSTVO I GRAĐEVINSKA INDUSTRIJA D.D.

48260 KRIŽEVCI, ULICA KRALJA TOMISLAVA 45 TEL : (048) 279-300 FAX : (048) 279-333

www.radnik.hr e-mail: radnik@kc.htnet.hr

AUTO SERVIS SENKOVIĆ - ODŽAK
Prodaja i servis ŠKODA vozila
ul. Titova 108
tel. 031/761-552, 762-718; fax. 031/762-552
e-mail: autoservis-senkovic@tel.net.ba

Za sva vremena

**ŽIVOTNO OSIGURANJE
MOĆNO A OBROČNO**

CROATIA OSIGURANJE d.d.

tel: +387 39 839 100,
www.croatiaosiguranje.com, croatia-os.ljubuski@int.tel.hr

Hrvatski Glasnik
GLASILO HKD "NAPREDAK" - GLAVNA PODRUŽNICA TUZLA

Glasilo HKD "Napredak"
Glavna podružnica Tuzla
List za kulturu i društvena pitanja

Osnivač i izdavač:

HKD Napredak, Tuzla

Za izdavača:

Dr. sc. Miroslav Petrović, predsjednik HKD Napredak

Glavni i odgovorni urednik:

Ivica Kovačević

Lektor:

Renata Jukanović

Redakcija:

Zdravko Anđić, Nikola Čiča, Ivica Kovačević,
Maja Nikolić, Miroslav Petrović, Ankica Stjepić - Čosić

Urednik fotografije:

Martin Antunović

Unos teksta:

Kata Čajić

Kontakt:

Kazan mahala 2/II, 75000 Tuzla

Tel/fax: 035/257-038

www.napredaktuzla.ba

hkd.napredak.tz@bih.net.ba

Tehnička priprema, repro i štampa:

"PrintCom" d.o.o. Grafički inženjering Tuzla

Račun:

1321-000-31085-2125

kod NLB Tuzlanske banke d.d. Tuzla

HKD "Napredak" Glavna podružnica Tuzla

- za Glasnik

List je upisan u evidenciju javnih glasila

u Republičkom komitetu za informacije

pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993.

List izlazi mjesečno

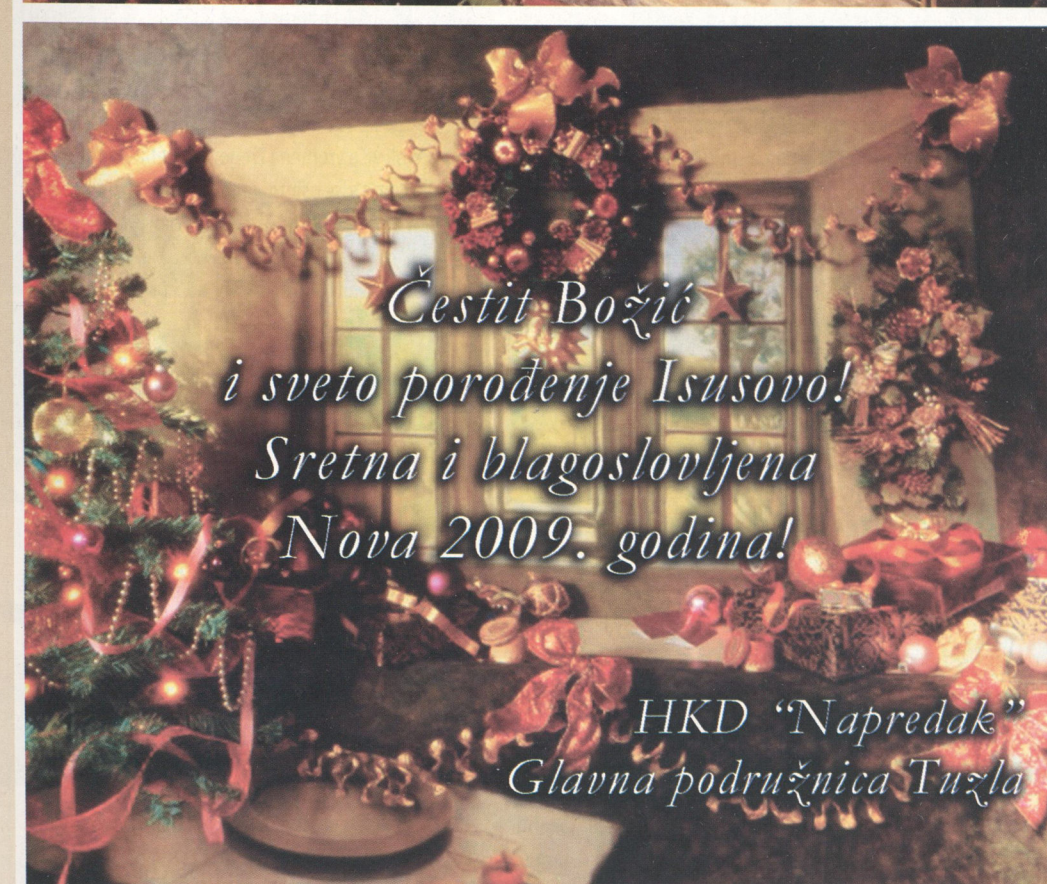
Tekstovi i fotografije se ne vraćaju.

Naslovna strana

Marijana Pažin - Ivešić, Betlehem

Dragi čitatelji,
Još je jedna kalendarska godina iza nas, deset novih brojeva Glasnika također. Tuzlanski Napretkovci svakako mogu biti sretni i zadovoljni onime što se napravilo u 2008. godini. O svemu tome više u narednom broju. S ovim, 179. brojem Hrvatski Glasnik ponosno ulazi u sedamnaestu godinu svoga postojanja. Radujemo se i težimo k punoljetstvu. Napredak općenito u novu godinu ulazi siromašniji za Jurja Novosela i Vinka Dobrinica, dvije osobe koje su svojim radom obilježile rad Društva odob-nove pa do danas. Velik je to gubitak, ne samo za Napredak, već i za cijeli grad Tuzlu. Ipak, idemo dalje.

*Čestit Božić
i sveto porođenje Isusovo!
Sretna i blagoslovljena
Nova 2009. godina!*

*HKD "Napredak"
Glavna podružnica Tuzla*

*Sedamnaest godina je iza nas.
Veliko hvala svim našim
čitateljima i suradnicima!*

Hrvatski Glasnik

BOŽIĆNA PORUKA KARDINALA VINKA PULJIĆA

**Draga braćo misnici,
Dragi redovnici i redovnice,
Draga braćo i sestre!**

Božić ili Kristovo rođenje – što je drugo nego konkretni dokaz Očeve stvariteljske ljubavi u svome Sinu prema svakom čovjeku! Zato vam i ovog Božića prilazim s vjerom u Božju ljubav i obračam vam se s bratskom, prijateljskom porukom. Želio bih, s vama zajedno, što potpunije doživjeti ovaj spasonosni trenutak i cjelovitost rođenja Bogočovjeka.

U otajstvu Božića, ne slavimo samo njegov povijesni događaj – onaj što se zbilo u Betlehemsjoj štali – nego i osobni susret sa svojim Bogom. Kristovo rođenje je otkrilo u nama smisao našega rođenja, našeg postojanja i budućega života u vječnosti.

Sluga Božji Ivana Pavao II., u svojoj nastupnoj propovijedi, poslao je slijedeću poruku: *Otvorite vrata Kristu, ne bojte se.* Na njegovoj poruci želim temeljiti ovu svoju božićnu radostnicu:

Dragi vjernici, približite se Kristu!

Rastvorite mu vrata svoga obiteljskog doma, svoga javnog života, svoga privatnog života. Sami sebe poklonite Bogu.

Puno smo puta iskusili da se s Kristom ne može mjeriti ništa što je isključivo ljudsko: nikakva vlast, niti politički ili društveni utjecaj, a ni ekonomska moć ili kapital. Svi ovi statusi su duboko ljudski, nesavršeni i kratkotrajni. Ljudska moć je prolazna; svaka vlast je vremenita, pa i bogatstvo bez duše, nije dar Mudrosti. A nama je, tako držimo, Krist uzor i glava svemu. *Meni je živjeti Krist* – uči nas apostol Pavao (Fil 2,21).

- Zato, one koji Krista zapostavljaju potičem da ga vrata u središte svoga života; na prvo mjesto, ono koje Bogu i pripada! Krista se ne može pomicati naniže, niti ga se smije marginalizirati.

- One koji se stide javno pokazati svoju vjersku pripadnost hrabrim: živite u miru s ljudima drugačijeg mentaliteta i svjetonazora, ali se ne stidite Krista, ne stidite se svoje vjere i otačke tradicije!

- One, koji sumnjaju u Kristovu milost, bodrim: dopuste Isusu ući u vaše živote. *Evo, na vratima stojim i kucam; poslušaj li tko glas moj i otvori mi vrata, pristupit ću k njemu i večerati s njime i on sa mnom* (Otk 3,20).

- One koji su – bilo zbog vlastite pobude bilo zbog tuđih interesa – skloni sinkretizmu ili unošenju nečega što ne pripada našem pologu vjere, pozivam da svoju vjeru prakticiraju cjelovito i potpuno. Čovjek mora živjeti svoju vjeru kako bi se ona mogla ostvariti u njemu i pokazati svoje rezultate.

- Svima koji su ugnjeteni, potišteni, omalovaženi, prezreni i ostavljeni danas velim: ne bojte se zavzati Krista, sveto ime nad svakim imenom (Fil 2,9). Krist je i došao na svijet kako bi pomogao čovjeku, kako bi ljudima pokazao put u pravi život.

U središtu naše vjere i molitve, kao i naše djelatnosti, te privatnog i javnog života jest Isus Krist: *Utjelovljen po Duhu Svetom, rođen od Djevice Marije.* a Majka Marija, prebirući u sebi božićno otajstvo (Lk 2,19.51), prihvatio Riječ koja je Tijelom postala (Iv 1,14).

U ovoj godini Biblije i godini svetoga Pavla, želim da se svi još više otvorimo Riječi Božjoj. Posebnom ljubavlju potičem sve na čitanje Svetoga pisma. Neka u našim obiteljima Biblija postane svakidašnja molitva. Neka se čitaju sveti tekstovi i neka cijela obitelj meditira nad njima. Neka djeca od malena upijaju snagu Riječi Božje i pouzdanje u Krista Isusa. Što joj budemo posvećivali više vremena i redovito prebivali pročitanoj Riječi, to ćemo više osjetiti radost vjere, jer će nam Bog govoriti. Božji govor je očitovana ljubav Božja koja nas oslobađa od straha, koja nam liječi rane, vraća nadu i jača vjeru. Učinimo sve kako bi Božja riječ bila živa u našem životu. Neka ono što čitamo, meditiramo i molimo postane ozračje i tema naših razgovora u obitelji. Ne dopustimo da Isus dođe *svojima*, a njegovi ga ne prime (usp. Iv 1,11). Neka nam Isus bude domaći, naš! – u nama i među nama. Izgrađujemo zajedništvo gdje će se Krist udomiti. Današnja kultura i brzi tempo života, kao i trka za probitkom razbilo je obiteljsko zajedništvo, poremetilo je ljествicu vjernosti i otežalo razumjeti pravi smisao života. Zato nam je i potrebno prosvjetljenje – *svjetlo koje prosvjetljuje svakog čovjeka* (Iv 1,9) – Isus Krist. Zaustavimo trku, nađimo jedni druge! Neka Božić bude drag susret obiteljskog zajedništva i zajedništva u Gospodinu.

Neka djeca i mladi svim srcem prime Božju riječ i neka je žive. Ono što čovjek prima o tome i razmišlja, tako se ponaša u društvu, tako i rasuđuje. Puno je vjerskog neznanja koje moramo ozbiljno i odgovorno nadilaziti. Zato moramo hraniti svoju vjeru. Nemojmo se stidjeti razgovarati o Isusu, o Gospi o svecima i vrlim ljudima koji će nam produbljivati osjećaje pripadnosti i ljubavi prema Kristu. Ako nismo u mogućnosti čitati Sveto pismo, onda je molitva krunice dostojna zamjena. U njoj razmatramo Božju veličinu i poniznost. Zbližavanje, prihvaćanje i povjerenje samo su neki od plodova što daje ustrajna molitva. Ako ikad, onda je Božić divna prigoda da ponovno otkrijemo ljepotu zajedničke molitve.

Sveto pismo za prvu zajednicu veli da je *ustrajala u lomljenju kruha* (Dj 2,42). I danas nam je važno konstantno pristupati slavlju nedjeljnih svetih misa. U euharistiji se lomi kruh Riječi Božje za život svijeta (Iv 6,51). Svi smo svjesni važnosti nedjelje i nedjeljne mise poslije koje slijedi obiteljsko zajedništvo, blagovanje i druženje. I ovaj Božić je prigoda da dostojno proslavimo Kristov dolazak i njegovu otkupiteljsko poslanje, da svake nedjelje kroz godinu i svakog dana nastavimo

doživljavati njegovu nazočnost u Misi. Da bi što dostojnije doživjeli susret s Bogom, svi dobro znamo važnost sakramenta pomirenja ili ispovijedi. Nema doživljaja Božića, niti bilo koje svetkovine ili euharistije, bez okajanja grijeha, oproštenja i pomirenja s Bogom. Susret s Izvorom života koji upućuje u stvarnost i otvara horizonte prema vječnosti poziva nas na međusobnu djelotvornu ljubav (usp. *Deus caritas est* 1). Neka ona bude svjedočanstvo i plod Božića da smo po ljubavi prema novorođenom Kristu i braći ljudima spremni oprostiti i moliti za oprostjenje. Tamo gdje je mržnja za Isusa nema mjesta i nema njegova lica tamo gdje nema dobre volje. Božji glasnici, sveti anđeli u noći njegova dolaska kliču: *Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima miljenicima njegovim!* (Lk 2,14).

Na kraju poruke upućujem vam iskrenu čestitku da doživite, te u ljubavi i miru proživite Otajstvo Božića. Neka se Krist rodi u svakom srcu, svakoj obitelji i zajednici u kojoj i za koju živite. Neka se Krist, utjelovljena Riječ, nastani i u vama. A vi ga svjedočite!

Svjedočite njegovu vjeru, nadu i ljubav!

Svjedočite svetost braka i obitelji; njegujte međusobnu ljubav i zajedništvo!

Poštujte svakog čovjeka, posebno one – kako ih evanđelje naziva – malene!

I budite osjetljivi prema potrebnima!

Nemojte se umoriti u traženju jednakopravnosti svih građana! Svaki čovjek je biće koje ima svoje dostojanstvo koje treba poštivati. Dužni smo neprestano raditi na izgradnji mira i tolerancije.

Sam je Krist imao i volio svoju rodnu grudu, u kojoj je radio i propovijedao. I nama je Bog darovao komad zemlje na ovom planetu da je volimo, na njoj živimo u miru i njoj marljivo radimo. Ostanimo na svojoj grudi i Božji blagoslov ne će zatajiti. Vrijeme kušnje dolazi i odlazi. Sad se nadamo boljim vremenima!

- Neka vam je čestit Božić, na dobro vam došlo rođenje Isusovo!

- U Mladom Ljetu Dvije Tisuće i Devetom bio vam blagoslov u životu i radu!

- Bog vam dao obilje svoje milosti, radosti, zdravlja i mira!

Uz srdačne pozdrave danas vam upućujem apostolski blagoslov:

Bog vas blagoslovio!

U Tuzli održan Božićni koncert

Organizaciji Franjevačkog samostana sv. Petra i Pavla Tuzla u Bosanskom kulturnom centru Tuzla održan je tradicionalni „Božićni koncert“. Nastupili su solisti Hrvatskog baroknog ansambla – Laura Vadjon – violina, Silvio Richter – violina, Lea Sušan – violončelo i Krešimir Has – čembalo. U drugom dijelu koncerta pridružio im se i Iuventus salinarum – zbor mladih pod ravnanjem Zlatka Špoljarevića.

Dvorana BKC-a bila je puna posjetitelja koji su oduševljeni izvedbom skladbi poznatih autora kao što su Castello, Merula, Vivaldi, Haendel, Corelli i Uccellini a posebno prigodom izvedbe poznatih božićnih pjesama kao što su Veselje ti navješćujem, Svim na zemlji, Radujte se narodi i dr koje su članovi Hrvatskog baroknog ansambla izveli zajedno sa članovima zbora Iuventus salinarum. Pred sam kraj koncerta na pozornicu je izašao tuzlanski gvardijan, fra Zdravko Anđić koji je u ime organizatora koncerta uputio prigodnu Božićnu čestitku. „U ovom našem duhovnom hodu prema misteriji Božje ljubavi koja se očitovala u Božiću razmatramo i razmišljamo o toj Božjoj ljubavi te se moramo pitati što je to Bog za nas učinio? Ljudska povijest nam svjedoči kako čovjek želi napraviti veliki iskorak prema gore, prema nebu. Svjedoci smo a to nas uči i Biblija i ljudska povijest kako čovjek u tom svom nastojanju biti kao Bog, biti sličan Bogu, često to čini bez Boga i svaki put kad je to činio napravio je veliko zlo kako za sebe tako i za drugoga čovjeka. Mi u Božiću slavimo veliku Božju ljubav. Ta ljubav nam govori kako je Bog postao čovjekom. Nije želio ići gore već se spustio na

zemlju, uzeo tijelo i pokazao nam koliko ljubi čovjeka i kako je čovjek biti velik. Ta Božja ljubav nam govori o njegovoj ljubavi prema nama ali i jednoj obvezi čovjeka da svoju budućnost gradi u Bogu i da je čovjek samo onoliko velik, koliko je velik u Bogu, koliko tu Božju ljubav širi dalje i prenosi na druge ljude. U tome duhu želim vam svima sretan Božić i sveto Isusovo porođenje!“ Na kraju, publika je stojeći zajedno sa sudionicima koncerta otpjevala pjesmu „Narodi nam se“.

Hrvatski barokni ansambl najznačajniji je hrvatski ansambl specijaliziran za povijesno vjernu interpretaciju instrumentalne i vokalno-instrumentalne glazbe baroknog razdoblja i bliskih epoha, na originalnim glazbalima i njihovim vjernim replikama. Ansambl je utemeljen 1999. godine, i okuplja renomirane glazbenike mlađe generacije – instrumentaliste i pjevače, već afirmirane u izvođenju barokne glazbe. U svojim programima, ansambl često ugošćuje vrhunske strane i domaće soliste i dirigente, eksperte u autentičnom pristupu izvođenju barokne glazbe. Zbog iznimno stručnih, stilski čistih i virtuoznih interpretacija, glazbena ih kritika kao i publika svrstavaju u sam vrh hrvatske glazbene reprodukcije. Ansambl je, osim u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, nastupao i u Austriji, Italiji, Njemačkoj, Belgiji, Španjolskoj, Švedskoj, Finskoj, Estoniji i Sloveniji.

Ankica Stjepić Čosić

RAZGOVOR SA NAČELNIKOM OPĆINE TUZLA JASMINOM IMAMOVIĆEM

Za četiri godine vidim Tuzlu kao najljepši grad u BiH

Na posljednjim Lokalnim izborima održanim u listopadu ove godine građani Tuzle još jednom svoje povjerenje su dali aktualnom načelniku Jasminu Imamoviću. Ono što svakako treba istaknuti jeste činjenica da u izboru načelnika nisu prevladale nijanse, nego je u pitanju ubjedljiva pobjeda, rezultat kakav se ne pamti. Iz razgovora sa načelnikom saznajemo da je ključ uspjeha u kontinuiranom radu velikog broja stručnjaka. U uvodu recimo još i da je Tuzla Strateški plan razvoja do 2015. godine koji je prije nekoliko godina smatran utopističkim, u ovim trenucima skoro u potpunosti realizirala te da će naš grad prema viđenju načelnika Imamovića za četiri godine biti najljepši grad u Bosni i Hercegovini. Da je Hrvatski Glasnik jedna od boljih novina koje ovdje imamo te da je krajnji cilj da naš grad postane centar kulture i znanja.

HG: Gospodine Imamoviću, postigli ste zavidne izborne rezultate, onakve kakvi se ne pamte na ovim prostorima. To je sigurno na neki način za Vas bilo očekivano, no bez obzira na to, vjerujem da ste bili jako sretni i zadovoljni. Recite nam nešto o tome.

Imamović: Ja mogu da kažem, nakon izborne pobjede u meni se miješaju različiti osjećaji. Svakako osjećaj zadovoljstva, ali i ne manje snažan osjećaj odgovornosti i zahvalnosti prema građanima Tuzle. Ako tako ubjedljiva većina glasa za vas, onda morate prema njima osjećati i zahvalnost i odgovornost.

HG: Kažu da svaki rad donosi rezultate. Mislim da je upravo to i ponajbolje objašnjenje Vašeg uspjeha. Slažete li se samnom?

Imamović: Sve vrijeme poruka mojih suradnika i moja poruka bila je da građani trebaju vjerovati rezultatima i onome što vide golim okom, a ne riječima koje često znaju biti prazne. Moji suradnici i ja pokazali smo što smo uradili što radimo i što obećavamo. Naša obećanja bila su veoma konkretna u vidu arhitektonskih idejnih rješenja. Garancija za njihovo izvršenje je dosada učinjeno.

HG: Često ističete da je za Vaš uspjeh zaslužan cijeli tim ljudi pri tom misleći na svoje najbliže surad-

nike. Da li ste zadovoljni timom s kojim radite i da li bi u skorije vrijeme moglo doći do nekih značajnijih promjena po pitanju općinskih službi?

Imamović: Rezultate smo postigli moji suradnici i ja. Sada kreiramo viziju razvoja do 2026. i realizaciju obećanja danih u kampanji. Neki poslovi su dovršeni i više nisu top prioriteta, a neke prioritete smo zacrtali. To podrazumijeva odgovarajuću reorganizaciju tima. Određene oblasti treba pojačati, a određene službe pripojiti drugima. Organizacija rada i osvežavanje administracije je neophodno potrebni proces koji uvijek traje.

HG: Tuzla danas izgleda dosta drugačije u odnosu na prije deset godina. Tuzlaci su oduševljeni slanim jezerima, slapovima, arheološkim naseljem i drugim stvarima koje naš grad čine prepoznatljivim i posebnim. Osim toga, danas imamo i lijepe parkove, uređenu gradsku jezgru, no znajući da Vi ne „mirujete“ na polju Tuzle kao suvremenog gradskog centra, moram Vas pitati kakvu Tuzlu vidite za narednih deset godina?

Imamović: Odgovor na ovo pitanje zahtijevao bi bar dvije stotine redova prostora. Zato ću se opredijeliti za kratak odgovor. Za deset godina Tuzlu vidim kao grad u kojem je život udobniji i kvalitetniji nego u bilo kojem gradu u BiH. Već za 4 godine vidim Tuzlu kao ubjedljivo najljepši grad u BiH.

HG: Mnogi danas teško da mogu pratiti zacrtane ciljeve i ispunjavati ih u planiranom roku. Kod nas čini mi se nema takvih problema. Nedavno sam imala priliku da čujem da u Tuzli razvoj ide brže od planiranog. Da li je to točno i što biste nam u pogledu toga kazali?

Imamović: Mi smo osnovne strateške ciljeve zacrtali Strategijom razvoja do 2015. godine. U to doba (2001.-2003.) naši ciljevi su proglašeni poželjnim i dobrim, ali preambicioznim i skoro utopističkim. Danas sa zadovoljstvom mogu kazati da smo ostvarili 95% zacrtanih ciljeva zato i gradimo dopunu ove strategije i našu viziju produžavamo na 2026. godinu.

HG: U zadnje vrijeme sve češće slušamo o tome kako je naš grad osim vodom, bogat naftom i plinom, odnosno da bi Tuzla mogla biti najpogodnija za spremište plina. Neki stručnjaci smatraju da nismo ni svjesni bogatstva koja imamo. Što Vi mislite o tome?

Imamović: Nije točno da je Tuzla bogata plinom. Točno je da su neki predlagali da oni koji su bogati plinom, a za one kojima je plin potreban, za grijanje i slično, uskladište plin na prostoru Tuzle. Nama nije potrebno ništa što će ugroziti naš miran san, a neka oni koji plin imaju i kojima je potreban naprave sebi skladište negdje drugo. Mi smo grad sa velikom industrijskom tradicijom, ali i sa tužnom tradicijom velikih industrijskih nesreća. Moja je generacija odrasla u strahu od proloma tla, radi slijeganja, u strahu od trovanja klorom i pamtimo najveću rudarsku nesreću u BiH u Dobrnji, ne trebaju nam strahovi od takvih nesreća. Vidjeli smo da od toga grad nije imao velike koristi, jer samo mi smo imali redukcije vode, samo mi smo imali uništenu historijsku jezgru grada i bili žrtve najveće ekološke katastrofe, mi smo prije toplifikacije imali maksimalno zagađen zrak, itd. Naš je cilj udoban i kvalitetan život građana. Što se tiče nafte o tome se govori zadnjih sto godina i neka istraživanja postoje, ali radi se o stvarima koje su na veoma „dugom štapu“.

HG: Često govorite da se strategija razvoja zasnova na tri T. Recite nam nešto o tome.

Imamović: 3T znači tolerancija, talent i tehnologija. Toleranciju smatramo uvjetom fizičkog opstanka i razvoja. Toleranciju doživljavamo kao međusobno uvažavanje i poštovanje i kao otvorenost vrata Tuzle za nove ljude, nove ideje, novi kapital, za razvoj. Netolerantna sredina uvijek je osuđena na propast. Tolerantna ima šansu za uspjeh. Pod talentom podrazumijevamo maksimalno korištenje svih, naročito kreativnih ljudi i pravilno korištenje građana kao faktora razvoja. Talent podrazumijeva i kreativno vođenje grada, gdje morate imati pravilan odnos prema građanima, kulturnom i prirodnom naslijeđu kao faktoru razvoja. Pod tehnologijom podrazumijevamo nove tehnologije i najsuvremenije metode kakve se koriste u najsuvremenijim i najmodernijim gradovima svijeta.

HG: Turizam u našem gradu se postupno razvija. Da li ste zadovoljni dosadašnjim tijekom i smatrate li da će u skorije vrijeme biti još bolje?

Imamović: U pogledu turizma mi smo napravili spektakularan preokret. Dobili smo mnoga domaća i međunarodna priznanja, a u Tuzli je otvorena i zatvorena ljetna turistička sezona BiH. Tuzla je od grada prepoznatljivog po teškoj industriji, koja je na zalasku, pretvorena u jedan od najvećih turističkih i kulturnih centara u BiH. Dosta je urađeno, ali imamo i dosta za uraditi. Trenutno je u krizi hotelijerstvo, ali u toku je restauracija hotela Tuzla, ja građanima preporučujem gradnju mini hotela i afirmaciju privatnog smještaja. Nastavljamo sa gradnjom turističkih objekata i obnovom našeg kulturnog naslijeđa.

HG: Osim grada, složiti ćete se sasigurno, bitno je razvijati i selo. Da li se u naša sela ulaže dovoljno i da li njihova infrastruktura zadovoljava vremenu u kome živimo?

Imamović: Naš osnovni cilj jeste ravnomjeran razvoj čitave teritorije općine Tuzla. Tu smo u proteklih godinama uradili mnogo, kada je u pitanju putna in-

frastruktura, ulična rasvjeta, vodosnabdijevanje, regulacija vodotoka i sl. Koristeći GAP metodologiju petogodišnjeg planiranja i dva puta godišnje dopune tih planova, mi zajedno sa građanima nastavljamo započetim tempom. Sada nam je cilj da sjeverna saobraćajnica ide sjevernim rubom općine Tuzla što bi stvorilo pretpostavke da se upadljivo smanji udaljenost mnogih MZ od centra Tuzle. Kada taj ogromni posao bude završen, možda bude više onih koji će radije živjeti u kući sa okućnicom na selu, nego u centru grada, jer će u tom centru moći biti za desetak minuta.

HG: Zadnjih godina često je bilo riječi o tome kako se malo ulaže u sport i kulturu. Sada imamo nešto drugačiju sliku. Ulaganja su drastično povećana, no, pitamo se da li je došlo do kakvog napretka opće slike u ovim oblastima?

Imamović: Povećali smo ulaganja u kulturu i postali prepoznatljiviji kao važan kulturni centar na Zapadnom Balkanu, nastaviti ćemo tako sa posebnim fokusiranjem na manji broj strateških ciljeva i sa manje rasipanja energije i novca na mnoštvo događaja za koje poslije ne sazna dovoljan broj ljudi. I na kulturu se odnosi moja prethodna konstatacija da smo uradili dosta, ali da ima još dosta toga za uraditi. Naš krajnji cilj jeste da Tuzla bude centar kulture i znanja.

HG: Čitate li Hrvatski Glasnik? Kako Vam se čini?

Imamović: Kad god sam u prilici pročitam „Hrvatski Glasnik“ i mislim da je to jedna od boljih novina koje ovdje imamo, a nadam se da će uredništvo „Hrvatskog Glasnika“ naći snage i sačuvati kvalitetu i nivo za koji je veoma zaslužan, veliki intelektualac i humanista, prof. Juraj Novosel, koji na žalost više nije među nama.

HG: Koliko HKD Napredak Tuzla i Hrvatski Glasnik doprinose kulturi u Tuzli?

Imamović: HKD Napredak i Hrvatski Glasnik daju veliki doprinos kulturi Tuzle jer bogatstvo tuzlanskih različitosti čine većim i oplemenjuju našu sredinu.

Razgovarala:
Ankica Stjepić Čosić

U Tuzli konstituirana lokalna vlast za naredne četiri godine

Općinsko Vijeće Tuzla upriličilo je 20. studenog konstituirajuću sjednicu na kojoj je imenovana lokalna vlast koja će predvoditi Tuzlu u naredne četiri godine. Predsjedavajuća Općinskog vijeća Tuzla i dalje će biti Nada Mladina iz SDP-a kojoj je ovo drugi mandat na mjestu predsjedavajuće, a za njezinog zamjenika imenovan je Jozo Nišandžić. Općinsko vijeće Tuzla imat će u naredne četiri godine 17 vijećnika iz SDP-a, šest vijećnika iz SDA, po dva vijećnika su iz NSRZB, BOSS-a, S BiH, a jedan vijećnik dolazi iz HDZ BiH. No, niti ova svečana Sjednica općinskog vijeća nije protekla nimalo svečano. Naime,

vijećnici iz SDA su napustili sjednicu zbog nemogućnosti dogovora oko članova komisija. Ono što je najžalosnije je činjenica da su ponovno prevladali stranački interesi i da ni prva sjednica nije mogla proći u dobrom raspoloženju. No, predsjedavajuća Općinskog vijeća Tuzla rekla je novinarima kako je ipak zadovoljna izborom vijećnika i da u naredne četiri godine pred ovim Vijećem stoje veliki izazovi. „Moram reći da sam veoma ponosna da sam jednoglasno od svih vijećnika izabrana za naredni mandat predsjedavajuće Općinskog vijeća. Period koji je iza nas nije baš bio ohrabrujući, ali građani su svojim glasovima mi dali potporu i ocijenili da sam ja predvođić Općinsko vijeće ipak dobra radila svoj posao. Ja ću se truditi da nastavim sa svojim radom konstruktivno i maksimalno postignutom tolerancijom,“ rekla je Nada Mladina. Mirnes Ajanović, općinski vijećnik BOSS-a istaknuo je da su neki vijećnici, misleći na SDA, već na prvoj sjednici htjeli početi raditi protiv multietičnosti Tuzle. „Ja sam uzvratilo u svom stilu, počeli su plakati javno za govornicom na prvoj svečanoj sjednici. Vijeće će u ovom mandatu biti veoma interesantno, ali mislim i veoma korisno za građane Tuzle u cilju boljeg standarda,“ kaže Ajanović. Općinski vijećnik iz SDA Mirsad Malhodžić rekao je da njegova stranka ima najbolji program. „Mi ćemo maksimalno pokušati da OV radi brzo efikasno i kvalitetno i pokušati da većinu točaka iz našeg programa animiramo i stavimo u funkciju Tuzle i njenih građana,“ rekao je Malhodžić. Na naše pitanje Malhodžiću kako gleda na činjenicu da je njegova stranka već na prvoj sjednici napadnuta od strane BOSS-a, odgovorio je da Ajanović sam predstavlja svoju stranku i da ona sama po sebi za Tuzlu ništa ne znači. „ovo je Općinsko vijeće i ja odgovaram za sve postupke mene i moje stranke. Što je bilo prije i što se radi na višim razinama vlasti nije nešto o čemu bi se ovdje trebalo raspravljati, ali i vama novinarima bilo bi dosadno da sve izgleda sjajno. Njegovi nastupi su za publiku veoma interesantni,“ rekao je Malhodžić. U HDZ BiH ističu da će jedan od njihovih prioriteta biti ravnomjeran razvoj grada i prigrada i da se u proračunu osiguraju sredstva za završetak projekata u mjesnim zajednicama. „želimo da se predizborna obećanja sprovedu u djelu i da se svako naseljeno mjesto tretira kao i sam grad. Nadam se i uvjeren sam da ćemo u tome uspjeti,“ kaže Rado Pejić, vijećnik ispred HDZ BiH.

Piše: Maja Nikolić

SKANDALOZNO: Političari si odlučili udvostručiti plaće

POLITIČARIMA 5.600 KM, A NARODU BORBA OD DANAS DO SUTRA

Delegati Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, ne uzimajući u obzir činjenicu da se država suočava sa financijskom krizom, nedavno su sami sebi izglasali povećanje plaća za 100 posto. Tako će sada ukupna primanja poslanika i delegata iznositi 5.600 KM. Sada će bez dodatka osnovna plaća federalnog premijera, predsjednika FBIH, predsjedavajućih domova Parlamenata FBIH sa sadašnjih 2.080 KM bila bi povećana na 3.696 KM, ministara sa 1.768 na 3.327 KM, a poslanika i delegata sa 1.456 KM na 3.234 KM.

PLAĆE VEĆE ZA 100%

Ovakav čin povećanja plaća za čak 100 posto, najblaže rečeno sramotan je. Federalne političare očigledno uopće ne brine (kao ostatak svijeta, op.a) što se svijet a samim time i Bosna i Hercegovina suočava sa teškom financijskom krizom. Prema mišljenju mnogih stručnjaka prave posljedice financijske krize Bosna i Hercegovina doživjet će u drugoj polovici naredne godine.

Medijska hajka koja se sasvim zaslužno digla odmah nakon usvajanja izmjena zakona u Domu naroda Parlamenta FBIH uzbudila je i naljutila i Savez samostalnih sindikata BiH. Što jasno pokazuje da će odluka o osnovici za obračunavanje plaća tražiti i veliku odgovornost.

Edhem Biber, predsjednik Saveza samostalnih sindikata BiH, ističe da će Savez u slučaju da plaće poslanika i delegata budu povećane pozvati sve radnike i sindikate na masovne proteste ispred parlamenata. Iz Saveza samostalnih sindikata BiH političarima poručuju da dobro razmisle što će u ovom kriznom vremenu učiniti sa svojim ionako visokim primanjima. Naglašavaju da će doći pred parlament i da neće otići dok svi kolektivno ne podnesu ostavke ili promjene odluku o povećanju plaća.

Međutim, sa druge strane Ismet Osmanović, predsjedavajući Predstavničkog doma Federacije Bosne i Hercegovine pojašnjava da ove izmjene ni u kom slučaju ne znače da će plaće poslanika u parlamentu i članova Vlade Federacije biti veće.

Sada su tek definirani koeficijenti, a visina plaće ovisit će o osnovici koju odredi Administrativna komisija Federalnog parlamenta. Mnogi već naglašavaju da do sada sasvim sigurno ni jedna komisija nije imala ovako veliku odgovornost, uzevši u obzir sve činjenice. Plaće federalnih političara o ovakvoj situaciji i ambijentu ne bi smjele biti povećane. Administrativna komisija mora dobro izvagati visinu osnovice, a hoće li ih u tome voditi strah ili moralna odgovornost prema građanima nije toliko ni bitno.

GRAĐANI OGORČENI

Građani Federacije Bosne i Hercegovine u mnogim anketama koje su aktualne ovih dana, već uveliko iskazuju svoj javni bijes i opravdano nezadovoljstvo zbog nakane federalnih političara da si povećaju ionako već visoke plaće. Dok radnici u mnogim firmama ionako već rade na minimalcu, i jedva uspijevaju sastaviti «kraj sa krajem», boreći se iz dana u dan za surovo preživljavanje svojih obitelji, plaće radnicima u mnogim firmama mjesecima kasne!!!

Pa se postavlja sasvim moralno i racionalno pitanje da li su federalni političari sami sebi ipak najvažniji, s obzirom da se tako zdušno i manje više jedinstveno bore za povećanje svojih plaća. A pri tome ne pokazujući ni malo želje, a ni interesa za živote «običnih» građana. Biroi za zapošljavanja iz dana u dan imaju sve više prijavljenih. Sve je više građana nezaposleno, pitanje je samo kada će ipak za sada pasivno građansko nezadovoljstvo preći u jednu aktivniju formu, koju možemo nazvati građanski bunt, revolt, ili neposluh.

Građani Bosne i Hercegovine, bez obzira u kojem dijelu države živjeli, za sada uzimajući u vid sve nepravde koje im se dešavaju, nisu iskazivali neki veći, masovni bunt ili građanski neposluh.

Praksa u suvremenom civiliziranom svijetu sasvim je drukčija od ove naše. U Europi građani masovno izlaze na ulice, štrajkaju kada osjete da su njihova prava ugrožena. Tako se u Grčkoj primjera radi, zna desiti da javni prijevoz ne radi, jer su radnici u generalnom štrajku, ili u Italiji da štampa ne izlazi kada štrajkaju medijski djelatnici nezadovoljni svojim statusom.

U Bosni i Hercegovini većina društvenih kategorija nije zadovoljna svojim statusom. Krenuvši od radnika, umirovljenika, studenata, nezaposlenih, akademski obrazovanih građana na evidencijama Biroa za zapošljavanje... A opet sve to nekako pasivno i sa strane promatraju!!! Kao da su već odavno navikli na sve to!!!

Džanan Ribić

Čelnici HDZ-a BiH Dragan Čović, SNSD-a Milorad Dodik i SDA Sulejman Tihić dogovorili niz bitnih pitanja

Povijesni dogovor čelnika tri najjače stranke u BiH

Čelnici HDZ-a BiH, SNSD-a i SDA postigli su dogovor o ustavnim reformama, državnoj imovini, popisu stanovništva, kao i o mnogim drugim neriješenim pitanjima

Čelnici HDZ-a BiH Dragan Čović, SNSD-a Milorad Dodik i SDA Sulejman Tihić postigli su gotovo povijesni dogovor o niz najvažnijih pitanja koja trenutno opterećuju bosanskohercegovačku političku scenu. Tako je dogovorena i ustavna reforma, oko koje se već godinama nije mogao pronaći zajednički jezik. „Povijesni sastanak“, kako je odmah nazvan u medijskim krugovima, održan je u mjestu Prud nadomak Odžaka. Predsjednik SDA Sulajman Tihić je istaknuo kako je za dva

govori o federalnim jedinicama, onda sam rekao da to mora biti više od dvije jedinice“, rekao je medijima nakon susreta predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović.

Nadalje, Dodik, Čović i Tihić su se usuglasili da pitanje državne imovine bude riješeno tako što bi u vlasništvu države bila uknjižena nepokretna imovina potrebna za rad državnih institucija, uključujući i perspektivnu pokretnu i nepokretnu vojnu imovinu, dok bi ostala imovina, kao i neperspektivna vojna imovina,

sata usuglašeno sve ono što se nije moglo usuglasiti mjesecima. Sporazum o četiri točke bit će predstavljen i ponuđen na prihvaćanje drugim političkim liderima iz tzv. vladajuće šestorke, odnosno predsjedniku HDZ-a 1990 Boži Ljubiću, čelniku Stranke za BiH Harisu Silajdžiću te predsjedniku PDP-a Mladenu Ivančiću.

Izmjena Ustava kroz Parlament

Nakon sastanka objavljena je zajednička izjava kojom se kao prva točka ističe potreba ustavnih promjena koje bi se provodile kroz parlamentarnu proceduru. Ustav BiH trebao bi se, po ovom dogovoru, mijenjati kroz amandmansko djelovanje na postojeći Ustav.

Pojašnjeno je da će se najprije pristupiti usklađivanju ustava BiH s Europskom konvencijom o temeljnim

prilupa entitetima, odnosno županijama i općinama, a u skladu s potrebama njihovih institucija. U zajedničkoj izjavi se navodi da su se lideri usuglasili da, ukoliko dio nepokretne vojne imovine u budućnosti ne bude potreban Oružanim snagama, odnosno vojnim institucijama BiH, ta imovina pređe u vlasništvo entiteta na čijem se prostoru nalazi.

„Jasno sam poručio da se mi zauzimamo za realizaciju Kreševske Deklaracije i da je ona za nas jasan okvir. Za većinu je prihvatljivo naše stajalište“, rekao je nakon susreta predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović

Dogovoren i popis stanovništva

Čelnici tri najjače stranke u BiH su postigli dogovor i oko popisa stanovništva. Dogovoreno je da se popis stanovništva treba izvršiti 2011., nakon donošenja zakona o popisu stanovništva na razini BiH. Suglasni su da se u popis unesu svi nužni elementi prema Eurostatu, uključujući i pitanje etničke, vjerske i jezičke pripadnosti, pod uvjetom da popis stanovništva iz 1991. bude i dalje osnova za nacionalnu zastupljenost u svim institucijama.

Ljudskim pravima i slobodama, a onda utvrditi nadležnosti države, funkcioniranje institucija BiH te napraviti novu teritorijalnu organizaciju središnje razine vlasti.

„Jasno sam poručio kako se mi zauzimamo za realizaciju Kreševske Deklaracije i da je ona za nas jasan okvir. Za većinu je prihvatljivo naše stajalište. Kada se

uključujući i pomoć svim raseljenim osobama, kao i da taj program treba uraditi za razdoblje od 2009. do 2014.

Povijesni dogovor odmah su pozdravili brojni veleposlanici u našoj zemlji, kompletna međunarodna zajednica, a prije svega dogovor je pozdravio visoki predstavnik u BiH Miroslav Lajčak. „Konstruktivan pristup rješavanju problema je ono što međunarodna zajednica očekuje od domaćih političara. Ovo je dokaz da je, kada postoji spremnost za otvoreni dijalog, kompromis moguć“, ocijenio je Lajčak. Naglasio je da bi sporazum koji su postigli Tihić, Čović i Dodik mogao riješiti ključna pitanja za napredak ove zemlje i ubrzati njen europski put.

Počele pripreme za popis stanovništva

Nakon što je Vijeće ministara usvojilo zaključke dogovora „trojke“ oko popisa stanovništva, Zavod za statistiku Federacije je već započeo tehničke pripreme za popis stanovništva u BiH koji bi se trebao održati 2011. godine. Predstavnici entitetskih zavoda imali sastanak s predstavnikom državne Agencije za statistiku te su formirane radne skupine unutar svake od ovih institucija koje već rade na pripremi popisa. Trojica političkih čelnika su dogovorili da se popis održi 2011., no taj dogovor mora proći i kroz parlamentarnu proceduru. Ukoliko se popis želi izvršiti 2011., onda se u taj proces što prije moraju uključiti i druge državne institucije. Parlamentarna skupština što prije mora donijeti tri zakona, i to zakon o popisu stanovništva, zakon o financiranju tog popisa, kao i zakon o registraciji. Naime, usvajanje zakona o popisu stanovništva uvjet je iz dokumenta Europsko partnerstvo.

Ljubić i Silajdžić oštro reagirali

Za razliku od Lajčaka, predsjednici HDZ-a 1990. Božo Ljubić i Stranke za BiH Haris Silajdžić oštro su reagirali na dogovor trojke.

„Tihić, Čović i Dodik pokušavaju preuzeti monopol u predstavljanju svakog od triju naroda, na što, osim djelomično Dodika, nemaju pravo. Daytonski sporazum ne isplati se popravljati jer je nepopravljiv, pogotovo s aspekta hrvatskih nacionalnih interesa, ali i funkcionalnosti BiH. Nama treba novi ustav kako bismo svi mogli uživati svoja građanska i nacionalna prava i od toga nećemo odustati“, istaknuto je iz HDZ-a 1990. nakon sastanka i dogovora čelnika tri najjače stranke.

Haris Silajdžić, predsjednik SBIH nije imao mnogo lijepih riječi za dogovor trojke čelnika, pa je kazao da sve točke sporazuma, osim one o Distriktu Brčko, predstavljaju najgrublji nasrtaj na integritet i ustavne nadležnosti BiH, grubo odbacivanje preporuka i stavova europskih institucija o ustavnoj reformi, te uvredljivo poniženje svih, a posebno bošnjačkih i hrvatskih žrtava u BiH.

Arijana Beus

SVEČANOM SJEDNICOM OV TUZLA OBILJEŽEN DAN DRŽAVNOSTI BiH

Nizom sadržaja u Tuzli je obilježen Dan državnosti BiH. Nakon polaganja vijenaca na platou Slana banja, u Narodnom pozorištu Tuzla održana je svečana sjednica OV Tuzla. Sjednica je započela minutom šutnje za sve žrtve fašizma u Drugom svjetskom ratu te one koji su svoj život dali za Domovinu u proteklom ratu. Uslijedila su obraćanja predsjedavajuće OV Tuzla Nade Mladine, Nasihe Porobić, članice glavnog odbora SUBNOAR-a BiH i načelnika općine Tuzla Jasmina Imamovića.

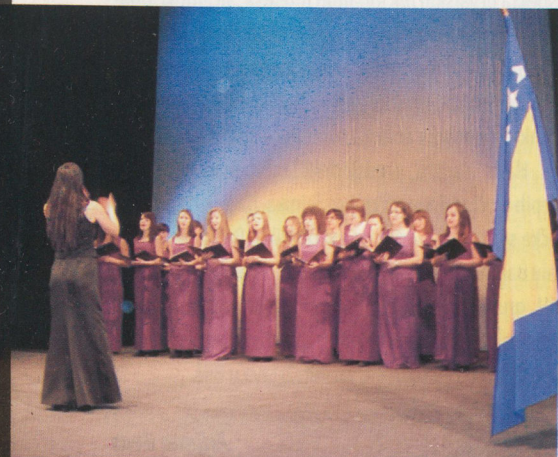

U svom govoru, Nada Mladina je podsjetila na bitne datume iz povijesti a koji se tiču ovog događaja koji je kako je kazala jedan od najvažnijih u povijesti bosanskohercegovačkih naroda. Tada je odlučeno da Bosna i Hercegovina koja nije ni srpska, ni hrvatska, ni muslimanska već i srpska i hrvatska i muslimanska bude zbratimljena zajednica u kojoj će biti osigurana puna ravnopravnost svih njenih naroda. „BiH je od uvijek bivala i ostala povijesno utemeljena zajednica tri naroda koji u njoj žive zajednički kroz stoljeća. Znanstvenici ističu da je jedan od presudnih argumenata za federalni status BiH se temeljio na masovnom učešću i ogromnim žrtvama naroda BiH u NOR-u protiv okupatora i njegovih suradnika. Ne treba zaboraviti da je u odluci o konstituiranju ZAVNOBIH-a zadržana svijest o stoljećima stvaranom iskustvu o zajedničkom življe-

nju i vrijednostima koje su u njemu stvorene ali i izražena potreba povijesnog kontinuiteta bosansko hercegovačke posebnosti“, kazala je Mladina. Uz čestitke općinskim vijećnicima, boricima i svim građanima dodala je da i danas nakon 65 godina analizirajući značaj ZAVNOBIH-a treba istaknuti da je riječ o neprocjenjivo važnom događaju za obnovu višestoljetne državnosti BiH i osiguranje ravnopravnosti i ljudskih prava svih njenih građana. Nasiha Porobić u svom govoru je između ostalog istaknula da Tuzlaci ni u najtežim godinama rata nisu prestajali obilježavati ovaj značajni povijesni datum. „To je kapital koji valja ne samo očuvati nego i dalje razvijati i jačati jer nam to otvara najšire mogućnosti pred skorajnji ulazak naše zemlje u zajednicu europskih država i naroda“, kazala je Porobić te dodala da ono što je Tuzla značila i uradila u povijesnim vremenima, Tuzlaci i dalje moraju čuvati od zaborava. „Na današnji dan ZAVNOBIH je donio odluku kojom je potvrdio višestoljetni kontinuitet državnosti BiH. Niko nije dao toliki doprinos pobjedi civilizacije nad barbarizmom, pobjedi antifašizma i antinacionalizma nad fašizmom kao narodi i građani BiH“, kazao je načelnik Jasmin Imamović te dodao da je tada najbolje došla od izražaja multikulturalnost građana BiH. Imamović je naglasio da danas nema poštovanja prema povijesti a da tome u prilog ide činjenica današnjeg stanja u kome su povijesni gradovi Bobovac i Srebrenik te činjenica da se danas nitko neće da bavi Bosančicom koja je bila prisutna 900 godina. Kako je kazao, pojedinci su danas spremni srušiti 900 godina povijesti jer ne žele koristiti čirilična slova. To rade iz razloga jer je u njima jača mržnja a ne pamet ne želeći shvatiti da je i čirilica kao i latinica bosanskohercegovačko pismo i da treba biti ravnopravna kao i bosansko hercegovački narodi. Slična situacija je kako je kazao i sa povijesnim događajima. Nacionalizam koji je danas prisutan među ljudima do te mjere ide u krajnost da se o pojedinim bosanskohercegovačkim vladarima ne govori sasmo zato što su se zvali kako jesu. Osporavanje vladara i državnosti BiH ogleda se i danas, kazao je načelnik te kao primjer naveo da je čest slučaj da pojedinci na utakmicama ili pak na svadbama mašu zastavama drugih država te na taj način ugrožavaju suverenost BiH. Uz čestitke, građanima je poručio da poštuju i obilježavaju svoju povijest, čuvaju svoju tradiciju i ničim nikad ne ugroze suverenitet BiH. Građanima Tuzle se zahvali što su uvijek znali poštovati višestoljetni kontinuitet državnosti BiH, kulturno-povijesno naslijeđe i što su uvijek znali poštovati svijetlu antifašističku tradiciju.

Svečanu sjednicu OV Tuzla glazbeno je uveličao zbor Srednje muzičke škole Tuzla.

Ankica Stjepić Čosić

25. STUDENI i Bosna i Hercegovina:
Što nam govori taj datum

DAN DRŽAVNOSTI SAMO U JEDNOM DIJELU DRŽAVE

Sada već davnoga i povijesnoga
25. studenoga 1943. godine u Mrkonjić
Gradu delegati Prvog zasjedanja
ZAVNOBIH – a donose bez imalo
dvojbe povijesnu odluku o državnosti
Bosne i Hercegovine.
Glavna bit povijesne odluke
ZAVNOBIH – a sadržana je u stajalištu
svih vijećnika (a oni su bili iz srpskog,
hrvatskog, bošnjačkog – tada musliman-
skog naroda i pripadnika ostalih naroda)
da je Bosna i Hercegovina država njenih
žitelja u kojoj su svi narodi ravnopravni.

Od 1943. godine pa sve do 1992. godine, Bosna i Hercegovina je razvijala svoju državnost. Za 47 godina razvoja u miru, Bosna i Hercegovina je izašla iz svoje vjekovne zaostalosti i postigla visok stupanj ekonomskog i kulturnog razvoja. Do rata 1992. godine Bosna i Hercegovina je imala preko milijun zaposlenih građana i četiri univerziteta.

Odluke Prvog zasjedanja ZAVNOBIH – a su osnova za razvoj državnosti Bosne i Hercegovine koja će omogućiti da se 1992. godine, nakon referenduma građana proglasi suvereni i neovisni razvoj države Bosne i Hercegovine i dobije njeno međunarodno priznanje.

OSPORAVANI PRAZNIK

Sada, 65 godina nakon povijesnoga zasjedanja ZAVNOBIH – a, Dan državnosti Bosne i Hercegovine iz godinu u godinu slavi se u samo jednom dijelu države. Na području Federacije Bosne i Hercegovine građani 25. studeni smatraju državnim praznikom, i slave ga i obilježavaju kao Dan državnosti.

S druge strane priče su političari i entitetske institucije koje ne smatraju 25. studeni kao državni praznik, Dan državnosti.

Na području manjega bosanskohercegovačkoga entiteta, Republike Srpske kao i Brčko Distrikta, 25. studeni se ne slavi i ne obilježava kao Dan državnosti.

Da je tako najbolje dokazuje činjenica da je 25. studeni u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu radni dan.

Čak je i Narodna skupština Republike Srpske zasjedala na ovogodišnji Dan državnosti. Zasjedanje Narodne skupštine Republike Srpske proteklo je bez poslanika iz redova SDP – a i SDA – a, koji nisu htjeli prisustvovati zasjedanju Skupštine na Dan državnosti.

U Republici Srpskoj kao praznik se obilježava 21. studeni, dan potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma.

Džanan Ribić

Predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić boravio u Tuzli na Dan državnosti BiH

Daytonski sporazum nije švedski stol

Predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić je boraveći u Tuzli povodom Dana državnosti BiH rekao jednu veoma važnu činjenicu, da je 25. studeni veoma važan datum za cijelu BiH i njezine građane, jer da nije bilo ZAVNOBIH-a ne bi bilo niti današnje BiH. Dok u Federaciji BiH pozdravljaju ovu Mesićevu izjavu, u RS-u smatraju da se predsjednik susjedne Hrvatske

miješa u unutarnje stvari BiH. „Očekujem da ljudi u BiH znaju živjeti u ovoj zemlji i da je ona suverena kao i članica UN-a. Zaista ne vidim razlog zašto bi se prigovaralo proslavi Dana državnosti BiH. Ovaj dan, da li ga netko tako obilježio ili ne, je dan kada je nastala BiH, kad je izvojevala svoje pravo da kao federalna jedinica bude konstituirana u bivšoj Jugoslaviji i da bi kao takva i izišla iz Jugoslavije, kao posebna država“, ističe Mesić.

Pripremajući se za predavanje na Tuzlanskom Univerzitetu, Mesić kaže da je ponovno iščitao cijeli Daytonski sporazum. Preporučio je svima koji se vole pozivati na te sporazume, pogotovo oni koji insistiraju na pridržavanju slova tih sporazuma, a ne njihova duha da ga i oni ponovno detaljno pročitaju. „Daytonski sporazum je, moramo reći činjenicu zaustavio rat u BiH, ali nije do kraja uspostavio mehanizme BiH i zato i ima

određenih nesporazuma. Sada treba dograditi Ustav BiH da bi ova zemlja dobila kompatibilnost sa zemljama EU da bi ova zemlja ušla u NATO pakt i EU. To je ono što stoji pred svatko tri naroda BiH“, kaže Mesić.

Zemlje u regiji ipak su sada najviše usmjerene na tužbu i protutužbu Hrvatske i Srbije. Ono što brine cjelokupnu javnost ovih zemalja je hoće li ponovno biti otvorene neke stare rane i hoće li te rane dovesti do pogoršanja odnosa između zemalja u regiji. „Ne bi smjelo. Znate da tužba Hrvatske je poslana davno prije

da svi koji su ratovali u Srbiji na strani agresije bili su plaćeni iz Beograda i oni koji su bili u Krajini ili takozvanoj Krajinskoj vojsci. Svi oni su plaćani iz Beograda“, napominje Mesić.

Hrvatski predsjednik komentirao je izjavu političkih zvaničnika BiH da se s hrvatske strane ne poštuje sarajevska deklaracija, odnosno da Hrvatska onemogućava Srbima vratiti svoju imovinu. „Svima vraćamo imovinu, obnovili smo sve kuće bez obzira na to tko ih je srušio, mi vraćamo imovinu. U tom smislu vode se još

Dalje moram vam reći da hrvatski tenkovi nisu prelazili Srpski granicu, Hrvatska nije imala logore za srpske građane, Hrvatska nije razorila niti jedno selo u Srbiji niti je Hrvatska vojska djelovala bilo gdje u Srbiji. Moram reći

neki postupci, ali to su neka proceduralna pitanja. Tamo gdje se vlasništvo moglo vratiti, ono je tu i vraćeno“, ističe predsjednik RH.

Poznato je da je još prije godinu dana premijer RS-a Milorad Dodik poslao dopis RH da se između Hrvatske i BiH uspostave specijalni odnosi, a isto to aludirao je i Sulejman Tihić prije nekoliko dana i rekao da bi uspostavljanjem specijalnih odnosa sa susjedima značilo i stabilnost u regiji. Kako prvi čovjek RH gleda na ovakve prijedloge? „Želimo odnose s BiH kao međunarodno priznatim subjektom i to je ono što je najvažnije. Nema potrebe da države uspostavljaju odnose s entitetima, nego s državom BiH“, ističe Mesić i dodaje kako ne želi komentirati odnose Republike Srpske i Srbije.

Stjepan Mesić je naglasio da sve zemlje u regiji koje su nekada bile u zajedničkoj državi se trebaju suočiti s prošlošću, prihvatiti je i priznati u njezinoj cjelovitosti, jer to je osnovni i jedini uvjet građenja budućnosti i to ne samo vlastite, nego i budućih odnosa s drugim zemljama i narodima, susjedima u prvom redu. Za to su, upozorava Mesić, potrebni hrabrost, moralna snaga, čvrstoća i politička volja.

Maja Nikolić

Tri županije, HNŽ, ZHŽ i HBŽ osnivaju Međuzupanijsko vijeće kroz koje će djelovati

UJEDINJENJE ŽUPANIJA ILI NOVA PODJELA HRVATA?

Formiranje Međuzupanijskog vijeća je odgovor, kako su naveli premijeri ove tri županije, na diskriminirajući odnos federalne Vlade prema ovim područjima i pokušaj da se ovi prostori tretiraju ravnopravno

HDZ 1990. i HSP (Đapčić-dr. Jurišić) koji su na vlasti u tri hrvatske županije, Hercegovačko-neretvanskoj, Zapadnohercegovačkoj i Hercegbosanskoj županiji najavili su osnivanje Međuzupanijskog vijeća kroz koje će zajednički nastupati. Odgovor je ovo na, kako su naveli premijeri ove tri županije, diskriminirajući odnos federalne Vlade prema ovim područjima i pokušaj da se ovi prostori tretiraju ravnopravno.

Iako premijeri ovih županija, **Zvonko Jurišić, Srećko Boras i Nediljko Rimac**, navode da osnivanje Međuzupanijskog vijeća nema nikakve veze s predstojećim ustavnim promjenama ili ujedinjavanjem županija, mnogi ipak na ove poteze gledaju kao na prvi korak ka ujedinjavanju hrvatskih županija. No ipak, zamjenik predsjednika HDZ-a 1990. **Martin Raguž**, odgovarajući na novinarsko pitanje, rekao je kako je priča o Međuzupanijskom vijeću dobrodošla i u procesu ustavnih promjena.

Bez podrške HDZ-a BiH

Inicijativu o osnivanju Međuzupanijskog vijeća osudio je i predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović navodeći da ova stranka apsolutno neće podržati osnivanje jednog takvog tijela. Kako je u izjavi za **Hrvatski glasnik** po-

Iako premijeri navode da osnivanje Međuzupanijskog vijeća nema veze s predstojećim ustavnim promjenama, mnogi na ove poteze gledaju kao na prvi korak ka ujedinjavanju županija

tvrdio **Mišo Relota**, glasnogovornik HDZ-a BiH, ova stranka ne podržava ovu inicijativu te smatraju da se radi samo o pokušaju povlačenja veza između Međuzupanijskog vijeća i nekadašnje Hrvatske samouprave.

"Nismo sigurni što premijeri ovih županija zapravo žele, i vjerujemo da ljudi koji smišljaju ovakve ideje ni sami nemaju jasan stav što konkretno žele u BiH. Na ovaj način oni obmanjuju javnost i svoje birače, kao što to čine po oprobanoj receptu već dvije godine", istaknuo je Relota dodajući da od takve inicijative nema ništa.

HDZ-a BiH po ovom pitanju. Također je sugerirao premijerima koji su pokrenuli ovu inicijativu da se okrenu budućnosti i obećanjima koja su dali svojim biračima.

Obnavljanju nekadašnje Herceg-Bosne

Inicijativa osnivanja Međuzupanijskog vijeća, osim kod HDZ-a BiH izazvala je i oštre reakcije bošnjačkih

"To što Jurišić, Boras i Rimac nude donosi samo novu podjelu među Hrvatima Bosne i Hercegovine i mi to ne možemo podržati. Time se Hrvati dijele na one iz Hercegovine s jedne strane i na one iz Središnje Bosne i Posavine s druge strane", pojasnio je Relota stav

političara na čelu s SDA koje su ovu inicijativu ocijenile kao korak ka trećem entitetu i obnavljanju nekadašnje Hrvatske Republike Herceg-Bosne.

"To bi bila parainstitucija i pokušaj uvođenja trećeg entiteta, što je suprotno Daytonskom i Washing-

Odgovor na duboku krizu

Zanimljivo je istaknuti da je uz tri županijska premijera osnivanje Međuzupanijskog vijeća najavio i Martin Raguž, zamjenik predsjednika HDZ-a 1990. koji je 2001. bio na čelu istomenog vijeća. On je odbacio bilo kakvu vezu ovog Međuzupanijskog vijeća s onim iz 2001. naglašavajući da sadašnje Vijeće ne treba dovoditi u destabilizirajući kontekst niti u vezu sa ustavnim promjenama. Ipak je dodao da je priča o Međuzupanijskom vijeću dobrodošla i u procesu ustavnih promjena. Raguž je na konferenciji za novinare kazao da je ovo i odgovor HDZ-a 1990. i HSP-a na duboku političku, ekonomsku i socijalnu krizu u Federaciji i BiH koju pokušavaju ublažiti bar tamo gdje su na vlasti i gdje donose odluke. Kao razlog osnivanja Međuzupanijskog vijeća Raguž je naveo i zahtjeve proizašle iz nedavne deklaracije Europskog parlamenta, gdje se traže, kako je rekao, strukturalne reforme u Federaciji, a ne samo preslagivanje vlasti. Naveo je da se preslagivanjem vlasti kriza ne može prevladati i da se time samo pokušava napraviti privid da se nešto radi. Na novinarsko pitanje nije li priča o Međuzupanijskom vijeću i korištenju zvučnih naziva iz prošlosti još jedan "pucanj u prazno" Raguž je naglasio da uspostavljanje Međuzupanijskog vijeća ima uporište u Ustavu Federacije i da nije u pitanju prazna priča.

tonskom sporazumu. Autorima ove najave mora biti jasno da tzv. Herceg Bosnu nisu mogli realizirati ni kada su njezini zagovornici bili mnogo jači, a prilike za BiH daleko nepovoljnije" poručili su iz SDA. I ostale bošnjačke stranke poručile su da je ovakvo ponašanje neustavno i nedopustivo, te da ovakve ideje neće proći. Srpske stranke u BiH nisu reagirale po ovom pitanju.

Naime, novouspostavljeno Međuzupanijsko vijeće svojim je nazivom potaklo aluzije na Međuzupanijsko vijeće iz 2001. godine, kojim je kratkotrajno bila uspostavljena hrvatska samouprava u Bosni i Hercegovini. Za razliku od novog Međuzupanijskog vijeća, koje zah-

Novouspostavljeno Međuzupanijsko vijeće svojim je nazivom potaklo aluzije na Međuzupanijsko vijeće iz 2001., kojim je kratkotrajno bila uspostavljena hrvatska samouprava u BiH

vata tri županije, Međuzupanijsko vijeće iz 2001. obuhvaćalo je još i županije Posavsku i Srednjobosansku, te većinske hrvatske općine koje su izvan pet županija. Na Međuzupanijsko vijeće (hrvatsku samoupravu) iz 2001. obrušila se međunarodna zajednica, pod čijim pritiskom je ona i ugašena. Međutim, na novoosnovano Međuzupanijsko vijeće do sada nitko iz međunarodne zajednice nije reagirao.

Diskriminatorski odnosi

Unatoč brojnim osudama, premijeri Jurišić, Boras i Rimac su istaknuli da ovo rade isključivo kako bi spriječili daljnju diskriminaciju županija u kojima živi većinsko hrvatsko stanovništvo. Naveli su niz primjera diskriminatorskog odnosa federalne Vlade prema ove tri županije među kojima je oduzimanje prihoda, zaoblazanje ovih županija kad su investicije u pitanju, stopiranje privatizacije hrvatskih poduzeća, zatim projekt koridora Vc koji će zaobići prostor zapadno od Mostara itd.

Premijer ZHŽ-a Zvonko Jurišić naveo je da su dosadašnju lošu koordinaciju ove tri županije, vlasti u Sarajevu, posebno federalna Vlada, koristili na način da su dobivali samo mrvice kada su u pitanju kapitalni projekti.

"U svim predviđenim investicijama područje Mostara i zapadno od Mostara je maksimalno i u širokom luku zaobilazeno. Mi to više nećemo dozvoliti i ovo je način da se u budućnosti uvrstimo u proračun FBiH i da nastupamo zajedno jer predstavljamo oko pola milijuna stanovnika i oko 30 posto teritorija BiH", obrazložio je Jurišić.

"Sve ćemo učiniti da pritisnemo Vladu Federacije da se ovaj teritorij tretira ravnopravno kao i drugi prostori BiH", rekao je Jurišić.

Premijer HBŽ-a Nediljko Rimac naveo je kako federalna Vlada nije podržala neke od kapitalnih projekata tog područja, dodavši da oni više "neće igrati pasivnu ulogu".

Arijana Beus

Internet polemike

"Front" protiv "Croatie libertas"

Udruga građana "Front" oglasilo se priopćenjem za javnost u povodu Javnog poziva hrvatskoj javnosti i političarima u BiH od strane nevladine organizacije "Croatia libertas".

U priopćenju se navodi: "Udruženje građana 'Front' ocjenjuje cinичnim i za BiH opasnim poziv koji je uputila nacionalistička i separatistička organizacija 'Croatia libertas', putem koga pozivaju hrvatske stranke, političare i institucije u BiH da formiraju Hrvatski narodni sabor čiji bi prevashodni zadatak bio stvaranje uvjeta za samoopredjeljenje Hrvata u BiH, odnosno samostalnost dijelova države gdje Hrvati čine većinu. (podvukao N.J.I.) Ovakvo djelovanje jedne nevladine organizacije u direktnom je konfliktu s Ustavom BiH kao i važećim zakonima, te čudi pasivnost organa vlasti i visokog predstavnika Miroslava Lajčaka čija je dužnost zauzvrat divljanje ovakvih organizacija. 'Front' poziva hrvatske stranke i političare u BiH da se više posvete rješavanju egzistencijalnih problema naroda koji zastupaju, a manje punjenju vlastitih džepova i sudjelovanju na ovakvim režiranim nacionalističkim skupovima, kakav pokušava napraviti separatistička organizacija 'Croatia libertas' iz Mostara.

***

U tekstu prozvano Croatia libertas piše: **Javni poziv svim hrvatskim političkim strankama, političarima, institucijama i javnosti**, a u nastavku još stoji: "Pozivamo sve hrvatske stranke, političare i intelektualce da se okupe oko Hrvatskog narodnog sabora koji bi konačno okupio sve političke snage u zemlji i inozemstvu kako bi se Hrvati u BiH plebiscitarno i konsenzusom odredili prema nadolazećim Ustavnim promjenama u BiH i budućnosti hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini. Apeliramo na sve društveno-političke razine da prihvate poziv na institucionalno parlamentarno okupljanje, a naša nevladina organizacija je u svrhu sazivanja Hrvatskog narodnog sabora spremna financijski podržati projekt s 300.000 američkih dolara, kao bespovratnu financijsku pomoć hrvatskome narodu i pozitivnim društvenim procesima okupljanja zdravih, zrelih, svjesnih i odgovornih političkih snaga Hrvata u BiH. Pozivamo sve ostale nevladine organizacije, institucije, pojedince i hrvatske građane da nam javno daju potporu u ovim našim namjerama kako bi se ojačala konstitutivna pozicija bosanskohercegovačkih Hrvata. Podsjećamo sve odgovorne hrvatske političare kako je na njima velika povijesna odgovornost za budućnost naroda koji ih je izabrao načelne pozicije i dao im puni legitimitet da ga predstavljaju u tijelima vlasti današnje Bosne i Hercegovine. Osnivanje Hrvatskoga narodnog sabora je preduvjet kako bi Hrvati iz BiH dobili promatračko mjesto u Ujedinjenim narodima i Vijeću Europe čime bi se jasno potvrdila njihova konstitutivnost i puno pravo na Povelju UN-a o pravu konstitutivnih naroda na samoodređenje i samoopredjeljenje".

Mostar, 13. studeni 2008.

Leo Pločinić, predsjednik

***

Bez ikakvih želja za polemikom, pristranih i zlih namjera ovaj broj Hrvatskog Glasnika prenosi u cijelosti priopćenje Udruge "Front" i "Croatie libertas", sa samo jednim pitanjem: Gdje se u Javnom pozivu "Croatie" nalaze riječi i poruka - "... odnosno samostalnost dijelova države gdje Hrvati čine većinu."

I još nešto! Ispod Poziva Croatie libertas stoji ime i prezime **Leo PLOČINIĆ**, predsjednik ove nevladine organizacije, a "Frontovo" priopćenje je neautorizirano, odnosno anonimno, što ne može predstavljati korektan i fer odnos ni u kakvoj, pa ni internet, ozbiljnoj polemici.

N. J. IVANOVIĆ

Ordinacija za fizioterapiju

"VITA"

**Albina Herljevića 14(iza pošte na Slatini)
75000 Tuzla**

- bolovi u leđima
- bolovi u vratu i leđima
- sportske povrede
- deformiteti
- oduzetosti
- kućne posjete
- vježbe u grupi
- grijanje mineralnim blatom
- uzimanje mjera za ortopedske uloške i cipele
- kineziterapija
- ručna masaža
- elektroterapija
- manualna terapija
- magnetoterapija
- kinesiotaping
- terapija laserom

Oci trapisti samostana Marije Zvijezde
u Banjoj Luci još uvijek čekaju povrat svoje imovine

Marija zvijezda će ponovno zasjati

Otac Zvonko kaže da su se obraćali na mnoge adrese, od Hrvatske, BiH do grada Banje Luke, no nitko nije iskazao interes da uloži sredstva u obnovu ovog nadaleko čuvenog samostana Marija Zvijezda

Kada danas bilo kojeg mlađeg Banjolučanina, ili čak starijeg doseljenika u ovaj grad, kojih u posljednjih 15 godina ima čak nekoliko desetaka tisuća, upitate što za njih znači riječ trapist, reći će vam da je to tek jedna od nekoliko vrsta sira. Nažalost, ne samo da mnogi današnji stanovnici toga grada ne znaju, nego se i aktualna gradska i entitetska vlast pobrinula da se sakrije svaki trag koji su vrijedni katolički redovnici cisterciiti strožeg reda, u narodu poznatiji kao trapisti, ostavili u tom gradu. A uistinu, ostavili su itekako puno.

Ta djeca nisu ni svjesna da su za električnu energiju u njihovom gradu zaslužni upravo ovi katolički redovnici, da pivo koje Banjolučani danas piju, a zove se Nektar, ima samo novi naziv, i to nakon 1945. uveden, pivo koje se do tada zvalo Trapističko pivo, i koje je proizvedeno u pivovari kod Trapista. Također, od svih mogućih putokaza u ovom gradu na Vrbasu samo jedna mala, dosta neugledna tabla, pokazuje pravac prema Trapistima, ali ne prema ovom nekad glasovi-

“Obnovili smo tek jedan dio fasade i krova, još moramo preostali dio fasade i unutrašnjost. Morali smo privremeno zaustaviti radove na obnovi jer nam nedostaje financijskih sredstava”, kazao nam je prior samostana

tom samostanu, nego su današnje vlasti Banje Luke prigradskom naselju Delibašino Selo, u kojem se samostan nalazi, promijenili ime u Trapisti. No, svaki bi se normalan grad u svijetu ponosio kada bi imao trapistički samostan, međutim, to nije slučaj s Banjom Lukom. Ovo ne samo da je prvi samostan trapista među slavenskim narodima uopće, nego je njegov osnivač o. Franz Pfanner uzdignut na čast Sluge Božjega te se vodi proces za njegovo proglašenje blaženim.

Započela obnova samostana

Nažalost, sve to nije dovoljno da gradske i entitetske vlasti, ni financijski, a ni moralno, podrže opstanak ovog samostana. Ne uzimajući u obzir vrijeme komunizma, koje je na ovom samostanu ostavilo nemjerljivo težak trag, kada je isti ostao gotovo bez svega, uz koncentracijske logore i progone stanovništva, od 1992. niti jedna vlast nije dala ni jednog jedinog feninga banjolučkim trapistima. Međutim, zahvaljujući pomoći trapističkog reda iz inozemstva, oci trapisti samostana Marije Zvijezde u Banjoj Luci započeli su obnovom ovog nadaleko poznatog samostana. Kako je u izjavi za **Hrvatski Glasnik** kazao prior samostana o. Zvonko Topić, krenuli su u obnovu crkve, samostana i pratećih objekata. Međutim, kako tvrdi Topić, zbog nedostatka sredstava, morali su stati s obnovom. “Obnovili smo tek jedan dio fasade i krova, još moramo preostali dio fa-

sade i unutrašnjost. Morali smo privremeno zaustaviti radove na obnovi jer nam nedostaje financijskih sredstava”, kazao nam je prior samostana.

Topić kaže da su se obraćali na mnoge adrese, od Republike Hrvatske, države BiH, do grada Banje Luke, no nitko nije iskazao interes da uloži sredstva u obnovu

Od nekadašnjih 150 trapista, danas u samostanu žive samo dvojica – otac Zvonko, prior samostana, i njegov brat otac Tomislav Topić, župnik

ovog nadaleko čuvenog samostana, opatije Marije Zvijezda. Iako im je nedavno, nakon više od 60 godina, vraćen na korištenje tek mali dio imovine koja im je oduzeta, ostalo je još mnogo toga što se ocima trapistima treba vratiti. Za sada im je, naime, vraćena samo nekadašnja zgrada mlina, prateći objekti i zemljište oko tih zgrada. “Uprava našeg reda još uvijek nije odlu-

Tajnu sira znaju samo trapisti

Prvi trapisti u Banju Luku dolaze 1869., a predvodio ih je otac Franz Pfanner, te su dali veliki doprinos izgradnji i razvoju tog grada. U Delebašinom selu pokraj Banje Luke grade nadaleko čuveni samostan Marija Zvijezda i monumentalnu crkvu, jedinstvenu po umjetnički izrađenom interijeru. Bili su preteča, ili bolje rečeno, začetnici banjolučke industrije. Izgrađuju veliki mlin, pivovaru, ciglanu, tvornicu vunjenih tkanina, pilanu i hidroelektranu, most sv. Bernarda, a svoju tajnu spravljanja nadaleko čuvenog sira Trapisti čuvaju i dan-danas. Samostan Marija Zvijezda bio je ishodište vjerskog, crkvenog, gospodarskog i kulturnog života cijelog banjolučkog kraja. Nakon odlaska Turaka područje tog kraja naselili su, na Pfannerov poziv, seljaci iz pokrajine Šlezije, iz rajnskog područja. Proizvodili su žitarice i mliječne proizvode, a Marija Zvijezda je bila dobro povezana s njima. Pfannerova je inicijativa bila, a to je i realizirano, da se duž prometnice Banja Luka – Bosanska Gradiška (na Savi) izgrade naselja za njemačke doseljenike, koji će raditi u službi trapista. No, 1944. i 1945. pod prisilom Nijemci napuštaju svoje domove, a u iste useljavaju i sva dobra uživaju naseljeni Srbi iz Bosanske Krajine, tako da se danas Republika Srpska s pravom boji restitucije, s obzirom da bi veliko područje od Banja Luke do Save bilo vraćeno u ruke Katoličke crkve.

Imali 20-ak tvornica

Redovnici su pravili poznati sir Trapist, proizvodili su i pivo, a njihovom zaslugom 28. ožujka 1899. zasvijetlile su prve električne žarulje u cijelom banjolučkom kraju. Također, trapisti su imali i prvu tkaonicu kao i sirotište sa stotine djece. Bila je to nekada najveća trapistička opatija u cijelom svijetu. Naime, nedavno su banjolučki trapisti dobili tajnu čuvenog sira Trapista i krenuli su s proizvodnjom originalnog sira, i to u trapističkoj filijali u Aleksandrovcu, nekadašnjem Rudolfsthalu, njemačkom naselju sjeverno od Banje Luke, u kojem će biti zaposlen veliki broj povratnika Hrvata. Osim proizvodnje sira, imali su i ciglanu, kovačnicu, žitnicu, kamenolom, mlin, siranu, pilanu, pivovaru, tvornicu cigle i crijeva, klaonicu, tiskaru, pekara, tvornicu kože, tvornicu stočne hrane, suknaru, opći rasadnik, tvornicu boja, hidrocentralu, hladnjaču, silos za pšenicu, tvornicu makarona, sapuna, bezalkoholnih pića, soda vode itd.

čila što ćemo učiniti s tim prostorijama, odnosno za što će se oni u budućnosti koristiti. Zgrade prvo treba obnoviti, počupani su kablovi od struje, vodovodne cijevi, oštećen je krov. Kada to saniramo, vidjet ćemo u koje svrhe bi se te prostorije mogle koristiti”, priča Topić pojašnjavajući kako je sve uništeno i da treba dosta sredstava za obnovu mlina i pratećih prostorija. Jedina pomoć koju za sada imaju jest od njihova trapističkog reda iz inozemstva, ali ta sredstva nisu dostatna za obnovu. No, iako je trenutno teška situacija u samostanu, oci trapisti vjeruju da će samostan Marije Zvijezde ponovno zasjati svojim sjajem.

On navodi da nema nikakvog pomaka u razgovorima oko povrata ostale oduzete imovine, premda banjolučki biskup msgr. dr. Franjo Komarica stalno pokušava napraviti nešto po tom pitanju. Navodno se, kako kaže, mora čekati donošenje zakona na državnoj razini. Nacionalizacijom je samostanu oduzeto, osim samih zgrada, i 5.000 četvornih metara oranica i 3.000 četvornih metara šume, od kojih je ova nekad glasovita opatija ranije živjela.

Ni potres nije srušio Gospin kip

Osim što im je nacionaliziran sav zemljišni posjed, oduzete sve zgrade koje su činile opatiju, težak udarac trapisti su doživjeli u katastrofalnom potresu koji je banjolučki kraj zahvatio 26. i 27. listopada 1969. kada je crkva teško oštećena. Budući da su nakon oduzimanja imovine trapisti živjeli u potkrovlju crkve, nakon potresa ostali su i bez tog doma. Nakon što nisu mogli dalje tu živjeti, dio ih se preselio u Kloštar Ivanić u Hrvatskoj, od kojih se neki nikada nisu vratili, a dio je živio pod šatorima i u prikolicama u blizini crkve. Kako je život postao nemoguć u takvim uvjetima, zahvaljujući upravi Reda i samostanu trapista Engelszell u Austriji gradi se nekoliko prostorija uz samu crkvu koje postaju novi skromni samostan. Također, novi potres 1981., dva dana uoči Velike Gospe, ponovno je zadesio Banju Luku i trapiste, nakon čega je uslijedila ponovna teška obnova. No, ono što je za sve poteškoće koje su ovaj samostan zadesile važno naglasiti, jest da zaštitnica trapističkog Reda Blažena Djevica Marija, čiji kip stoji iznad oltara u zidnoj niši, nikad, ni za vrijeme partizanskog paljenja samostana, ni za vrijeme dva teška potresa, nije oštećen niti je pao, premda nije pričvršćen za tlo. Postoji izreka: Dok Gospa stoji gore, postojat će i opatija Marija Zvijezda.

Dolazak novih trapista

Naime, od 1931. do kraja Drugog svjetskog rata, nakon kojeg je trapistima nacionaliziran cijeli samostan, samo ne crkva, za potrebe bolnice koja se i danas tu nalazi, odnosno Zavoda za medicinsku rehabilitaciju, u Mariji Zvijezdi je boravilo prosječno oko 130 trapista. Nakon tog rata broj “šutljivih redovnika” se smanjio na 50, godine 1963. bilo ih je 20, dok ih je 1991. bilo deset, a sada samo dvojica – o. Zvonko, prior samostana, i njegov rođeni brat o. Tomislav Topić, župnik. Topić kaže da im se javljaju i novi redovnici. “U posljednje vrijeme su nam se javila dva mladića iz Hrvatske, bili su nam u posjeti, no ne možemo ih primiti dok ne završe školovanje. Jedan uskoro završava srednju školu, drugi fakultet, i nakon toga ćemo razgovarati o pristupu našem redu”, kaže prior Marije Zvijezde, izražavajući nadu da je pred ovim samostanom, unatoč svemu, svijetla budućnost. Dolaskom novih otaca trapista, samostan bi zasigurno oživio, jer otac Zvonko i njegov brat ne mogu mnogo toga učiniti sami. Nedavno je u izdanju ove opatije izašla dvojezična monografija, hrvatsko-njemačka, “Marija Zvijezda i njezini trapisti”, autora austrijskog novinara Nikolausa Friedwagnera, koji već nekoliko godina živi u ovom samostanu. Knjigu toplo preporučujemo svima onima koji se žele više upoznati sa životom ovih redovnika i sa slavnom prošlošću Marije Zvijezde.

Arijana Beus

Planirali samostan i u Busovači

Javnosti je malo poznato da je svojedobno o. Franz Pfanner kupio zemljište u Busovači, u središnjoj Bosni, na kojem je planirao izgradnju novog trapističkog samostana. Međutim, ta ideja do danas nije realizirana, i to prije svega zbog unutarcrkvenog nesuglasja po ovom pitanju. Naime, bosanski franjevci, koji su tada gotovo jedini pastorizirali bosanskohercegovački katolički puk, nisu “imali povjerenja u nove redovnike”, pa su svojim urgiranjem kod Svete Stolica osporili izdavanje dozvole za osnutak samostana, koji se trebao zvati Mariannenberg, u Busovači.

FRANJEVCI U SREBRENICI

Franevci srebreničkog samostana bili su, kao ni u jednom drugom dijelu BiH, sudbonosno navezani na goroviti kraj srednjeg Podrinja, na granici između Bosne i Srbije. Tu, uz dvije kršćanske konfesije, u XV. stoljeću dolazi islam koji ih postupno potiskuje.

Po ovom, svojedobno uglednom i vodećem samostanu, Vikarija je odnosno Provincija dobila svoj naslov *Bosna srebrenička*. Međutim, zbog prodora Osmanlija u srednjem Podrinju zamire privreda, napuštaju je dubrovački i drugi poduzetnici, obrtnici i trgovci a time i samostan osiromašuje. I pored toga on je, kroz 16. (Gonsaga) i 17. (Varadinac) stoljeće sve do svoga nestanka, u Provinciji sačuvao prednost u časti. To su razlozi zašto i tristo godina nakon nestanka (1688.), njegova prošlost i sudbina zanimaju bosanske franjevece.

1. Kad se sredinom 14. stoljeća bosanska država politički stabilizirala i gospodarski ojačala, poraslo je zanimanje za rudnike u Srebrenici i okolici koje su još Rimljani iskorištavali. Prometnicom što je prolazila dolinom rijeke Drine i povezivala jadransku obalu s Podunavljem, dolazili su dubrovački trgovci, obrtnici i gospodarstvenici, tu poslovali a neki su se od njih i nastanili pa je u predgrađu tvrđave Srebrenice nastalo dubrovačko naselje (kolonija). U svezi s tim Srebrenica se u srednjovjekovnim povijesnim izvorima prvi put spominje 1352. godine. U vrijeme kralja Trivka I. proizvodnja dostiže zapažen uspon pa se cijeli kraj zahvaljujući sretnim okolnostima mirno razvijao. U Srebrenici je postojala kovnica novca a grad je imao svoje sudstvo i pečat. Uz dubrovačko naselje koje je raslo, u radu i proizvodnji sudjelovali su i domaći ljudi. Tako je krajem 14. stoljeća Srebrenica postala najvažnije rudarsko središte i najznačajnije gradsko naselje bosanske države.

Bogatstvo kraja zainteresiralo je i susjedne vladare pa su se i oni pokušavali dokopati toga blaga. Nakon što je carinik ugarsko-hrvatskog kralja Sigismunda počeo ometati dubrovačke trgovce i domaće stanovništvo, proizvođače srebra, došlo je (1411.) do pobune u kojoj su njegovi vojnici porušili gradsko naselje. U vezi s tim u Srebrenici je osobno boravio i ugarsko-hrvatski kralj Sigismund i tada je čini se srpskom despotu Stefanu Lazareviću povjerio grad. Zbog toga su u Srebrenici nastavljeni neredi koje je despot ugušio u krvi a neke dubrovačke trgovce dao osakatiti. Zato je Republika naredila da se s despotovinom prekine svaka trgovina a dio trgovaca napustio je grad. Nakon Lazarevićeve smrti (1427.) naslijedio ga je despot Đurađ Branković, ali se stanje nije osobito poboljšalo. Došlo je do preotimanja Srebrenice i od strane bosanskih vladara dok se ubrzo tu nisu upleli Osmanlije.

Ta politička događanja nisu puno ometala privrednu djelatnost pa se broj dubrovačkih obrtnika i trgo-

vaca stalno povećavao. Od 1431.-1435. u Srebrenici ih je bilo oko 260, a 1434. oko pet stotina. Da su u gradu bili razvijani brojni obrti, svjedoče dokumenti da je od 1413.-1459. tu poslovalo 66 dubrovačkih zlatara, nakon njih najviše je bilo krojača (44), suknara (21), mesara (21) i drugih. Godine 1439. Osmanlije su zauzeli grad, a pet godina kasnije preoteo ga je bosanski kralj Stjepan Tomaš da bi ga Osmanlije konačno zauzeli 1462. godine. Od tada Srebrenica postupno gubi značaj rudarskog, obrtničkog i trgovačkog grada i postaje rudarsko naselje bez ozbiljnijeg gospodarskog značenja.

Još od početka s dubrovačkim trgovcima dolazili su i franjevci kao njihovi dušobrižnici. U Srebrenici su sagradili svoju kuću/samostan pa je već u prvom popisu bosanskih samostana Bartola iz Pise (1385.-90.) i on naveden. Da su se srebrenički građani brinuli za crkvu i franjevece, navodim nekoliko primjera. Godine 1387. Dubrovčanin Simon Đorđić ostavio je maloj braći u Srebrenici 25 perpera, tj. 300 srebrenih groša, što je velika suma. Godine 1403. Tomko Brzičić iz Srebrenice ostavio je crkvi sv. Marije jednu litru (kubični decimetar) srebra za izradu svećeničkog odijela a drugi litru maloj braći. Ratko Brajanović Pervčić iz Srebrenice (1426.) ostavio je franjevcima litru i 6 unči srebra. Da bi živ Latinca iz Srebrenice oporukom je ostavio (1430.) crkvi sv. Marije da se svakog tjedna dadne kablič najbolje rude što se kopa iz njegovih jama. Petko Pribojević, zlatar iz Srebrenice, ostavio je (1436.) crkvi sv. Marije 18 dukata za časoslov i desetinu od svega što se dobiva u njegovim rudnicima. Simko Tasovčić iz Srebrenice ostavio je (1440.) devet dukata maloj braći u Srebrenici. Radić Brajković iz Crnče, ostavio je pet dukata crkvi male braće u Srebrenici, a Paoko Stipašina Brajakovića iz Srebrenice srebreničkom ostavio je gvardijanu Franji 60 dukata a crkvi sv. Marije deseti dio prihoda iz svojih jama.

Od crkvenih objekata u Srebrenici, uz samostansku crkvu sv. Marije, bila je još i crkva sv. Nikole koja je u vrijeme sjedinjenih biskupija Srebreničko-višočke bila konkatedrala u kojoj su djelovala dvojica biskupa franjevača Stjepan Radošević (1434.-39.) i Toma Matić (1440.). U blizjoj okolici bile su još crkve u: Sasama, Čaglju i Jasenovi.

Samostanska crkva sv. Marije nalazila se u središtu grada. Bila je to građevina četvrtasta oblika s pravokutnim svetištem, veličine 17x8 m a samostanska zgrada na ključ veličine 17x14 m. Danas nas na njih upućuje samo lokalitet u Srebrenici koji se naziva Ecclesia-ekklissi. Crkva sv. Nikole, građena 1394. godine, sačuvana je danas vjerojatno u zidovima tzv. Bijele džamije. I pored brojnih adaptacija i suvremene do-

gradnje, svod džamije odaje primorsko graditeljstvo a u bočnim se zidovima naziru tragovi zazidanih zasvođenih prozora.

Najpoznatiji srebrenički franjevac bio je humanist, filozof i teolog Juraj Dragišić, (Srebrenica oko 1445. – Barletta, Italija 1520.). On je u Srebrenici stupio u franjevački red. Čim su Osmanlije zauzeli grad, otišao je u Jajce i Zadar a potom u Ferraru gdje je (1464.-1469.) nastavio studij. Poslije je predavao filozofiju i teologiju u Italiji i Dubrovniku. Želio se vratiti u rodni grad ali u ono vrijeme za to nije imao mogućnosti. Kao nadbiskup Nazareta u Beretti sudjelovao je na V. lateranskom saboru 1514. godine. Napisao je sedam filozofsko-teoloških djela na latinskom jeziku.

Prigodom zauzimanja Srebrenice 1462. godine sultan Mehmed II. osobno je pohodio franjevece kao predstavnike grada u želji da se nastavi proizvodnja srebra. Dao im je (srebreničku) ahndamu koju je i njegov sin Bajazit 1499. potvrdio. Istodobno im je poklonio „srebreni lakat“, vjerojatno neki dalmatinski relikvijar, koji franjevci nisu smatrali blagoslovljenim pa su ga držali u blagovaonici gdje su znatiželjni muslimani dolazili vidjeti ga. To im je ponekad stvaralo neugodnosti i teškoće.

2. Dolaskom Osmanlija Srebrenicu postupno napuštaju Dubrovčani, smanjuju se obrtnički i drugi poslovi, opada broj katolika. Da bi se, nakon zapažene srednjovjekovne djelatnosti, tijekom 16. i 17. stoljeća dobila slika franjevačkog života i djelovanja u Srebrenici do njegova nestanka, iz sačuvanih izvora navodim važnije podatke.

Premda je Franjo Gonsaga (1587.) srebrenički samostan po prednosti stavio na prvo mjesto, napominje kako je on već u to doba, zbog islamske nesnošljivosti, najbjeđeniji i u njemu živi samo trojica franjevača. Biskup Franjo Baličević (1600.) zatekao je u Srebrenici 200 katoličkih kuća i oko 400 katolika od kojih je on krizmao 150. U samostanu su boravili četiri svećenika, jedan klerik i jedan laik. Po popisu samostana i župa iz 1623., Srebrenici s područnim župama Beogradom i Smederovom, pripadalo je devet franjevača. Biskup Jeronim Lučić (1637.) tvrdi kako je srebrenički samostan najsiromašniji zbog siromaštva okolnih katolika. U njemu je živjelo šest franjevača a on je krizmao 134 osobe. Nešto šire (1640.) samostan je opisao vizitator Pavao Rovinjanin. Naveo je kako je smješten u središtu naselja, kako ima 12 „dosta kukavnih i neopskrbjenih“ sobica, u kojima nema ni postelja nego franjevci spavaju na slami. Biskup Maravić (1650.) pobijelio je župe, kuće i broj katolika po samostanskim područjima. Dok je npr. sutjeski samostan služio devet župa sa 2228 katoličkih kuća i 18940 katolika, dotle je srebreničkom

pripadalo samo naselje sa 53 kuće i 379 katolika. Posljednji opširniji izvorni opis napravio je (1674.) biskup Nikola Ogramić. Samostanska crkva imala je pet oltara a u samostanu su boravila trojica svećenika, četiri novaka, dva brata laika te nekoliko đaka. Oko crkve se nalazilo samo 25 katoličkih kuća u kojima je živjelo 125 katolika od kojih je on krizmao 84. U naselju je bilo i nešto pravoslavaca ali manje nego katolika. Oni nisu imali svoje crkve. Muslimanskih kuća bilo je 120 sa četiri džamije.

Navest ću i nekoliko srebreničkih gvardijana: Tomo Olovjanin (1623.), Stjepan Milić iz Sutjeske (1664.), Petar Piljužić iz Sutjeske (1669.), Andrija Sasanić (1672.), Mihovil iz Temišvara (1675.), Jeronim iz Majdana (1678.) i posljednji Luka Kreševljak (1686.).

Franjevački su ljetopisci, oslanjajući se na svjedoke i druge dokumente, istraživali što se događalo tijekom Bečkoga rata s pojedinim samostanima. O nestanku samostana u Srebrenici nešto više konkretnih podataka sačuvano je u šibenskom i sutjeskom ljetopisu. Prema njima, ni godina odlaska nije pouzdana. Čini se da je to bilo 1688.-89. kad se dolinom Drine povlačila kršćanska vojska. Njihove su priče dosta slične, a ja se oslanjam na šibenski koji bilježi kako su već 1686. muslimani zaposjeli samostan plašeći se da kamenu građevinu, kao utvrde, ne zaposjedne kršćanska vojska. U samostanu su, da ga čuvaju, u tajnosti ostali gvardijan Luka Kreševljak i dvojica franjevača. Kad se u Srebrenici pojavila kršćanska vojska, muslimani su pobjegli, a s njima je pošao i spomenuti gvardijan kome su oni, „na vjeru“ garantirali život. Ipak, ubrzo su ga ubili nadajući se da će kod njega naći novaca. Ostala dvojica nastavili su se kriti. Kako se ratna sreća mijenjala, Osmanlije su rasprostrli salamu oko samostana i zapalili je. Tako su izgorjeli crkva i samostan. Spomenuti franjevci bijegom su se spasili. Jedan je potajno otišao u Dalmaciju a drugi s katoličkom vojskom u Mohač, gdje se nastanio i tu je poslije podignut mohački samostan. Mohač nije slučajno odabran, jer su srebrenički franjevci svojedobno kao misionari djelovali u Bačkoj.

Fra Andrija Zirdum

Korišteni izvori i literatura:

Đ. Basler/J. Kujuandžić, Srednjovjekovne crkve u Srebrenici, *Dobri pastir* 1968., 236.-242.; Juraj Božićković, *Kritički ispit popisa bosanskih vikara i provincijala (1339.-1735.)*, Beograd, 1935.; Krunoslav Draganović, Biskup fra Jeronim Lučić, njegovo doba i njegovo izvješće Svetoj Stolicu o prilikama u Bosni i Slavoniji (1638), *CCP*, 10. (1982.), 73.-99.; Franciscus Gonsaga, *De origine S. R. Franciscanae*, Rome 1587.; Ljerka Schiffler, Juraj Dragišić, u: *Hrvatsko biografski leksikon*, 3. Zagreb, 1993., 556.-558.; Izvješće biskupa Marijana Maravića, u: *Glasnik biskupija Bosanske i Srijemske*, 1887.; Julijan Jelenić, Spomenici kulturnoga rada bosanskih franjevača, u: *Starine*, 36. (1918.), 81.-162.; Desanka Kovačević Kojić, *Gradska naselja srednjovjekovne bosanske države*, Sarajevo, 1978.; Andrija Zirdum, Provincija Bosna Srebrena u vrijeme Matije Divkovića (1563.-1631.), *Zbornik radova o Matiji Divkoviću*, Sarajevo, 1982., 285.-297.; Andrija Zirdum, *Povijest kršćanstva u Bosni i Hercegovini*, Plehan, 2007.

U Franjevačku mladež i Franjevački svjetovni red primljena 23 nova člana

U nedjelju, 9. studenog, pod svetom je Misom u nazočnosti nacionalnog asistenta Franjevačkog svjetovnog reda za Bosnu i Hercegovinu fra Petra Anđelovića i provincijskog duhovnog asistenta za Franjevačku mladež Vinka Jelušića, tuzlanska franjevačka zajednica postala bogatija za 23 nova člana.

Tako je u FSR primljeno 12 novih članova, dok je Framu uvećana za njih 11.

Frama je sa svojih starih 19 članova koji su obnavili obećanje potvrdila svoj dobar rad.

Misno slavlje predvodio je fra Petar Anđelović uz koncelebraciju tuzlanskog gvardijana fra Zdravka An-

rušavaju odnos s Bogom. Kako kaže Sveti Pavao, što u očima ljudskim bijaše siromašno odabra Bog da posrami bogate, što bijaše prezreno uze Bog da posrami obožavane. Sve je to Franjo znao i tako živio. Stoga i mi živimo barem dio svega što je Sveti Franjo ostavio za primjer i nasljedovanje, kazao je fra Petar.

Ministra s. Ana Cvitanušić je u svojem govoru izrazila veselje zbog zajedničkog okupljanja kojeg je nazvala „danom što ga stvori Bog“.

–Danas smo svi sretni, jer rastemo u vjeri Isusovoj, jer smo brojniji u propovijedanju Evanđelja i života po pravilima sersaškog oca Franje. Danas smo

đića, fra Vinka Jelušića i fra Nikole Matanovića, regionalnog asistenta FRAM-e Tuzla. Također, svojom nazočnošću ovaj događaj uzveličali su: s. Ana Cvitanušić, Ministar Područnog bratstva Franjevačkog svjetovnog reda te šestero predstavnika FRAM-e iz Osijeka, Vinkovaca i Bošnjaka.

Fra Petar je u propovijedi naglasio bitnost fra-vačkog siromaštva.

–Danas smo mi svjedoci da je Franjo iz Asisa bio u pravu, da nije pogriješio. On je znao da naš Bog nije neki daleki Bog, već Bog s nama, blizak nam i uvijek s nama u životu. Biti siromašan u Isusovu smislu znači biti slobodan, oslobođen svih prepreka koje nam na-

napravili novi korak kako bi djelima i molitvom stvarali novi bolji svijet, riječi su sestre Ane Cvitanušić. Pod svetom su Misom frašaši kao prinose darova prikazali, za njih neophodna životna pomagala, poput mobitela, olovke ili dijelova kompjutera. Nakon misnog slavlja mladi su otplesali i otpjevali svoju zavjetnu himnu „Podimo zajedno s pjesmom na usnama...“ i pokazali ozbiljnost odluke da slijede Svetog Franju.

Tuzlanski frašaši su uzvratili posjetu svojim kolegama iz Vinkovaca tako što su 13.12. prisustvovali njihovom svečanom primanju u Franjevačku mladež.

M.B.

Tuzlanske zornice - neopisiva radost okupljanja

Četiri tjedna mjeseca prosinca nazivaju se došašće ili advent. Posebna čar došašća su svakako zornice. One daju jedan poseban doživljaj dočeka Božića, pozivaju puk na žrtvu, na pokoru i na obiteljsko zajedništvo. Tuzlanske zornice svake godine okupljaju sve više vjernika. Svečana procesija u kojoj vjernici nose svijeće svjedoči o njihovoj vjeri i radosti što Božić dolazi. Iako se ponekad čini da ljudi sve manje izdvajaju vremena za crkvu, za Boga i za žrtvu. Tuzlanske zornice to ipak demantiraju. Ljepota svjetla koja prvo jutro zornica prevladava crkvenim dvorištem u Tuzli, odiše vjerom, nadom i ljubavlju. Brojni vjernici ističu da je iščekivanje Božića tako lijepo upravo zbog zornica, jer mnogi jedva čekaju da pođu na jutarnju misu. U Tuzli zornice započinju dosta rano, u 6 sati i zbog toga za brojne vjernike ujedno znače veću žrtvu. Velik broj mladih koji su jučer došli na Zornicu rekli su da im ove mise mnogo znače. Veliki broj njih upravo na zornicama mole za ispite, svoje roditelje, najbliže. FRAMA u Tuzli nastoji da što veći broj mladih dolazi i da tako zornice budu ljepše i raspjevanije. One imaju i posebnu simboliku, bude iz

noći, iz tame i zovu nas da svitanje dočekamo u molitvi. Ujedno vjernicima mnogo znači san, a advent poziva na odricanje, te se tako na poseban i koristan način odričemo sna koji mnogima, posebice mladima mnogo znači. Mnogi će reći da je upravo susret s Isusom najljepši početak dana. Odlazeći na zornice nastojimo očuvati i tradicionalni duh u obitelji. Ranije su obitelji na čelu s ocem odlazile mnogo više na zornice, to je zapravo i označavalo obiteljsku, zajedničku pokoru, ali i proslavu Božića. Nekada su crkve bile dosta udaljene pa su vjernici noseći svijeće u rukama, po dubokom snijegu odlazili na mise zornice i nikada se nitko nije žalio. To se podrazumijevalo i svima je mnogo značilo. Za djecu je to bila posebna radost trčanja po snijegu, dok su se oni stariji nakon Zornice uvijek sastajali, družili uz šalicu čaja, kave, pa i uz doručak. Vrijeme koje je nekoliko godina iza nas i koje predstoji vjernicima daje sve manje mogućnosti za ovakve obiteljske radosti. Sve je ubrzano, ljudi mnogo rade i dok se ne osvrću na činjenicu koliko je u njihovom životu bitno ono materijalno, vrlo brzo shvate da se zbog toga mnoge obitelji raspadaju. Zornice i advent pozivaju na odricanje, pozivaju da svako jutro cijela obitelj krene s upaljenom svijećom prema svojoj crkvi, zajednički moli i nakon mise odlazi na posao. One spajaju obitelji, povezuju ih i potiču da zaborave na materijalno, ali i da obnove duhovnu snagu obitelji. Zaboraviti na kupnju, na predblagdansku euforiju trošenja zapravo i znači pravu bit dočeka Božića. Božić je radosniji ako smo vrijeme prije njega proveli moleći, družeći se s onima kojima naša kava s njima mnogo znači. Zornice nas tako pozivaju da budni hodimo, pronosimo radost žrtve, lijepe riječi, milosnog početka i što radosnije proslave. Tuzlanske zornice okupljaju veliki broj mladih koji svakog jutra u Franjevačkom samostanu svetih apostola Petra i Pavla u Tuzli se druže, zajedno objeduju, pjevaju uz čaj i kavu, te kroz opušten razgovor s tuzlanskim fratrima pripremaju se za još jedan koristan radni dan.

Maja Nikolić

Adventski vijenac

U adventskome vijencu položena je nada da sve ono što je u čovjeku i njegovu svijetu potrgano, nesređeno i promašeno stoji u Božjoj ruci koja sjedinjuje, zaokružuje i pomiruje

U starome, antičkome svijetu ratni pobjednici uvijek su ovjenčavani, kićeni vijencima. Bio je to znak njihove pobjede nad neprijateljem i određeno priznanje njihova vojnika uspjeha. Tijekom stoljeća u kršćanskome svijetu vijenac je postao simbolom adventskoga vremena. Adventski vijenac simbolično je i vjernički izričaj za nadu da će naš konkretni životni put uspjjeti i da on, usprkos svim nevoljama i tegobama koje smo doživjeli tijekom protekle godine, stoji i statat će okupan Božjim blagoslovom. Poznato nam je da je adventski vijenac uvijek okrugao. Kršćani se, stavljajući ovaj vijenac na vrata svojih domova, nadaju da Bog, pratitelj čovjeka, želi u njemu i njegovu životnom putu zaokružiti sve što je krivo, izobličeno i neravno. U adventskome vijencu položena je nada da sve ono što je u čovjeku i njegovu svijetu potrgano, nesređeno i promašeno stoji u Božjoj ruci koja sjedinjuje, zaokružuje i pomiruje.

Kad budemo postavljali i promatrali adventski vijenac, onda molimo Boga da sve konflikte koji su nas zadesili u ovoj godini tako uredi da se stvori novo zajedništvo, novo jedinstvo, kako ono između čovjeka i Boga, tako i ono između nas ljudi. Taj adventski vijenac znak je i simbol nove stvarnosti koja će pobijediti nerazumijevanje i naše česte promašene životne investicije. Bog uokviruje ljudski život, njegovu ljubav i njegovu mržnju, njegov život i njegovu smrt.

Na adventskome vijencu palimo uvijek četiri svijeće. Svake nedjelje palimo po jednu i svaka od njih ima svoje posebno značenje. Prva svijeća označava obećanje zajedništva, jedinstva. Kad je budemo palili na prvu nedjelju Adventa probudit ćemo nadu da svatko od nas postane cjelovit, da bude jedno, da prihvati što jest i kakav jest, da prihvati vlastiti život onakav kakav je, bez idealiziranja, umanjivanja ili krivih procjena. Ona nas poziva da se klonimo iskrivljenih jedinstava utjelovljenim u svjetovnim ideologijama konzumerizma, nacionalizma i divljega kapitalizma, čijega se kraha pribojava naša umišljena zapadna civilizacija.

Broj dva uvijek je broj polarnosti. U nama je položeno i svjesno i nesvjesno, razum i osjećaji, žensko i muško, svjetlo i tama. Paleći drugu svijeću želimo iskazati povjerenje da polarnost našega života taj život ne dijeli, nego ga drži životnim i dinamičnim. Imamo pravo gajiti nadu da naša pripadnost jednome narodu i kulturnome krugu ne znači da preziremo zemlju gdje živimo, usprkos svim njezinim problemima, nejasnoćama i nevoljama.

Broj tri označava tri područja u čovjeku: duh, dušu i tijelo, odnosno glavu, srce i stomak. Treća upaljena adventska svijeća označava zadaću da sva tri ova područja ljudskoga života iznesemo pred Boga, da ih njegovo svjetlo obasja i promijeni, da svakoga od nas učini jedinstvenim u svojoj različitosti. Upravo je broj tri činjenica koja opterećuje našu zemlju: tri naroda, tri vjere, tri kulture, tri jezika. Dopustiti Bogu, čiji dolazak tijekom Adventa očekujemo, da se spusti u sve naše podjele, nerazumijevanja i sukobe, imperativ je vjerničkoga prihvaćanja života i vjere, koji su uvijek smješteni u jedan prostor i vrijeme, u zemlju i ljude s kojima moramo graditi civilizaciju ljubavi, a ne civilizaciju razdora i nerazumijevanja.

Broj četiri označava četiri elementa: vodu, vatru, zemlju i zrak. Kad palimo četvrtu svijeću na adventskome vijencu, onda polažemo nadu u svjetlo Božića koje obasjava sve zemaljsko i naš konkretni svakodnevni život. I u našim svakodnevnim konfliktima i brigama prisutan je Bog kao svjetlo i kao ljubav. On je Bog koji dolazi u zemaljskome, u tjelesnome, a ne samo Bog visokih špekulacija i crkvenih direktiva. Bog koji ne prezire tijelo i ljudsku radost, nego daruje čovjeku mogućnost da baš u tome svjetovnome, krhkom i lomljivom prepozna tragove milosti i stope što vode u sretniji život od onoga što danas živimo. Advent je stoga vrijeme kad ne trebamo stalno osuđivati materiju i materijalizam, vrijeme kad u materijalnome trebamo prepoznati nositelja Božje objave i poput sveca iz Asiza ispejvati svoju vlastitu pjesmu stvorenja. A u njezinim riječima i tonovima otkrit ćemo Boga koji se rađa. Ne u srcima i dušama, kako se pomodno tumači Božić, nego u realnome životu i njegovim tugama i radostima. Otkrit ćemo Boga koji sve mijenja: ne samo ljudsko ponašanje i njegove stavove, nego i društvenu realnost i njezine izazove. Boga koji govori ne s nebesa i ne samo s oltara, nego upravo iz svijeta i svjetovnoga. Isus je zapravo otud i došao, tamo se rodio i živio i u tome svijetu i za taj svijet umro. I uskrsnuo donoseći nadu za taj svijet. Advent je stoga vrijeme i prostor novoga prepoznavanja te nade.

Franjo NINIĆ

RUDARI TUZLE OBILJEŽILI BLAGDAN SV. BARBARE

Tradicionalno već devet godina oko pedesetak rudara svih vjera i nacija okupi se na blagdan svete Barbare u tuzlanskoj crkvi sv. Petra i Pavla gdje nakon sv. Mise bude upriličeno druženje sa rudarima i njihovim obiteljima uz čaj i rum.

Ove godine sv. Misu je predvodio fra Marko Lovrić, župni vikar u Tuzli. Govoreći o životu sv. Barbare fra Marko je kazao: „U ovo doba modernog i visokog komformizma dobro bi bilo kad bismo i mi svoj pogled podigli visoko na križ Isusa Krista i uistinu zaključili da od križa ne možemo pobjeći“. Dodao je da dok se pripremamo za dolazak našega spasitelja Isusa Krista i njegovo rođenje da bi dobro bilo kad bi se svakodnevno prisjećali kako je živjela i kako je sv. Barbara svjedočila nauk Isusa Krista. Nakon Mise rudari i članovi rudarskih obitelji uz prikladan domjenak nastavili su druženje. Kako smo saznali, neki od njih se isključivo viđaju prigodom obilježavanja blagdana sv. Barbare jer su već odavno u mirovini i nisu u prilici da se druže sa svojim nekadašnjim kolegama i prijateljima. Nas je prije svega interesiralo da li se i na koji način blagdan sv. Barbare obilježavao ranije. Gospodin Ivica Stjepić na proslavu blagdana došao je u rudarskoj odori. Kako kaže u rudniku je proveo 42 godine. Blagdan sv. Barbare obilježava od kada je rudar. „Počeo sam raditi 1952. godine i od tog dana sam počeo upoznavati sv. Barbaru i ono što ona predstavlja. Znao sam da postoji i do tada ali kada sam počeo raditi kao rudar, potrudio sam se i da saznam sve o svojoj zaštitnici“ - kaže Stjepić. U Tuzli je nekada ispred ulaza u jednu od jama postojala i kapela sv. Barbare gdje su se rudari molili. Zubu vremena i danas odolijeva kupola ove kapele. Gospodin Stjepić nam je potvrdio da su se rudari svih nacija u toj kapeli molili sv. Barbari prije silaska u jamu. „Vremenom je na žalost sve to nestajalo. Koji su razlozi ne znam, ali i ovo neobnavljanje kapele govori u prilog da su došla neka druga vremena gdje se neke stvari žele promijeniti.“ Rudarima je poručio da vode računa o svom poslu i o sebi, da ne teže bogatstvu jer to nije vrijednost kojoj trebaju težiti. Težiti kako je kazao treba solidnom i poštenom životu u molitvi dragom Bogu bez kojeg nema ništa. Među rudarima bio je i njihov nekadašnji direktor Marinko Jakovac. On je kazao da za ranije obilježavanje blagdana sv. Barbare na ovim prostorima treba zahvaliti Austrijancima koji su ovdje i otvorili rudarsku proizvodnju. „Oni su uveli taj običaj tako da su svi stari rudari poštovali blagdan sv. Barbare. To je jako dobro pogotovu što su blagdan obilježavali svi, bez obzira na vjeroispovijest. Barbara je bila pojam rudara i njihova zaštitnica“. Prisjećajući se vremena u prošlom sustavu gospodin Jakovac podsjeća da je u ovim krajevima Dan rudara obilježavan na drugi datum, ali da to nije bitnije utjecalo da se blagdan sv. Barbare zanemari. „Rudarima su se sastajali. Obično smo uz čaj i rum i tada se sastajali kako bi malo razgovarali i zapjevali. Imamo dosta rudarskih pjesama koje smo pjevali no one se danas sve manje pjevaju.“

I Jakovac se sjeća kapele na ulazu u rudnik u kojoj su se molili svi rudari te kao posebnost ističe to što je u Tuzli uvijek na blagdan sv. Barbare služena sv. Misa za sve rudare.

Ankica Stjepić Čosić

PUSTITE MALENE DA DOLAZE K MENI

Blagdan sv. Nikole nije bez razloga jedan od najradosnijih. Njemu se ponajprije raduju djeca zbog darova koje nalaze u čizmicama ili nekim drugim mjestima, a s druge strane, ovaj blagdan doprinosi sreći i daleko šire jer crkve su nam pune djece a svećenici često upoznaju i neke župljane koje nisu nikada ili su pak tek nekoliko puta sreli. Ta spoznaja nas na neki način dovodi u dilemu – da li da kritiziramo takve pojave ili da uživamo u ljepoti viđenog i ne gubimo nadu da bi tako moglo biti i češće, da ne kažemo stalno.

Tradicionalno svake godine u skoro svim crkvama u Tuzlanskom dekanatu na blagdan sv. Nikole nakon sv. Mise nazočni imaju prigodu da uživaju u lijepom programu koji prirede časne sestre zajedno sa prvopričesnicima ili drugi mladi članovi zajednice koji kroz određene točke žele nazočne upoznati ili podsjetiti na neke od crtica iz života ovog omiljenog sveca. Nakon toga redovito, svi mališani bivaju darivani. To je blagdan kada su naše crkve pune djece. Svećenici kažu da je to jedan vid naslijeđa na ovim prostorima i nadaju se da će iz godine u godinu situacija biti bolja, odnosno, da djeca u crkvu neće dolaziti samo na blagdan sv. Nikole. Činjenice pokazuju da se neki roditelji tek počnu buditi kada im dijete dođe do prve pričesti pa ih crkveni vjeronauk koji je obavezan za prvopričesnike na neki način potiče da češće dolaze. Na neke se to dobro odrazi, shvate da su zapravo puno toga propustili te nastave i poslije dolaziti, a neki ponovno spavaju do krizme, odnosno, od sakramenta do sakramenta.. Možda oni jednostavno nisu svjesni što propuštaju, nisu ni svjesni da djecu sputavaju da budu društveni i pripadaju jednoj velikoj zajednici koja će im doprinijeti da sigurnije koračaju kroz život. Slika djece koja se raduju Nikolinoj pojavi ostavlja sasvim suprotan dojam od slike roditelja od kojih su mnogi i prije same djece zavirili u poklon da pre-

broje bombonice i druge slatkiše i usporede da li je ove godine poklon bogatiji ili siromašniji. Takva pojava jednostavno čovjeka u ovom vremenu stjera u kut tuge iz kojeg nebi izlazio, da ga ne dotaknu očite pojave koristoljublja i sebičnosti. Ali, to je naša stvarnost, to je današnjica. Iz tih razloga je dobro da neki u crkvu dođu ili bolje rečeno da neke od njih djeca dovedu u crkvu barem kada je blagdan sv. Nikole. Možda i shvate neku od poruka koje upućuju naši svećenici s oltara. A svećenici su jasno dali do znanja da se u današnjem vremenu vidno gubi dimenzija osjećaja za drugoga i da tako ne treba biti. Roditeljima su poručili da ne mogu sami sa sobom živjeti jer su i sami došli na svijet zahvaljujući ljubavi drugih te da trebaju postati svjesni da i oni taj dar koji su dobili trebaju širiti drugima. Djeci je poručeno da su svi dobri i vrijedni svakog dara koji ih čeka bilo na kojem mjestu, čak i više, ali da bi bilo dobro da sada dok su još djeca i dok uživaju u darovima, počnu razmišljati i o darivanju, da tu sreću koju oni osjećaju mogu podijeliti s drugima jer tako može biti daleko više sretnih.

Na koncu, roditeljima su ponovljene i Isusove riječi – Pustite malene da dolaze k meni, te se nadamo da će doprijeti barem do nekih od njih. Ako ne češće, onda barem jednom nedjeljno da dovedu djecu na mjesto gdje se osjećaju sretno i zadovoljno.

Ankica Stjepić Čosić

MOLITVA NAM SVAKODNEVNO POMAŽE DA SE MIJENJAMO

Droga danas sve više uzima maha. Ono što je nekada bilo u svijetu, danas je naša svakodnevica i izaziva veliku tugu ljudi koji su shvatili da njihovi bližnji dotiču dno dna. Oni koji nisu doživjeli takve situacije nisu ni svjesni koliko su sretni. Tu spoznaju tek mogu možda osjetiti dok slušaju ispovijesti narkomana odlučnih da ozdrave. Netko će možda reći da te ispovijesti nisu potrebne. Zašto bi nam netko pričao o putovima droge kada ima puno ljepših tema, a pogotovu zašto bi netko slušao jednog narkomana? Baš kao što mnogi ne žele primijetiti da im se dijete ili netko od bližnjih drogira, tako ne žele ni shvatiti da ovakve ispovijesti upravo služe kao upozorenje svima nama.

Upravo to prepoznaje naša Katolička crkva koja često organizira predavanja u kojima želi skrenuti pozornost mladih na opasnost. Ovih dana u crkvi Sv. Petra i Pavla u Tuzli za članove zajednice Cenacolo iz Međugorja služena je sv. misa, a nakon nje o svojoj životnoj stranputici govorile su Ivana iz Novog Sada i Matea iz Zagreba. U svijet droge ušle su vrlo mlade, već od dva-

sam došla u zajednicu Cenacolo. To je mjesto gdje sam našla sebe" – kaže Ivana. U zajednici je spoznala da nije jedna bezvrijedna osoba i da može nekome pomoći. Također, došla je do spoznaje koliko danas kada je naučila živjeti po pravilima, bez luksuza, televizije, maha, zna više cijeniti neke stvari. U svemu tome pomaže joj molitva. „To je jedna od stvari koje mi je bilo jako teško prihvatiti na početku, no danas ne mogu bez molitve živjeti.“ Želja koja ju je kroz cijeli život pratila je, kako je kazala, da ima obitelj. Sad je sigurna da će joj se ta želja i ispuniti jer je u zajednici upoznala momka za kojeg kaže da je izmoljen od Boga. „Osjećam da smo izmoljeni jedno za drugo. Živimo u odvojenim kućama i rijetko se vidimo. Moj momak je za mene molio dvije godine i kada je časna Elvira dala dopuštenje da prvi put razgovaramo, osjetila sam se najsretnijom u životu.“ Matea je živjela u Zagrebu u izrazito bogatoj obitelji. Ulazak u zajednicu joj je bio jako težak jer se morala rastati od svega onoga što ju je do tada činilo, a to su skupa odijela, izlasci, luksuz. „Bilo je teško

mjesto u mom srcu. To mi je pomoglo da naučim biti dobra, da naučim opraštati i voljeti.“ Matea kao i Ivana smatra da joj molitva pomaže da na život gleda očima vjere i da joj to daje snagu ne samo živjeti i ići dalje,

nego i pomagati drugima. Želja joj je da njeno svjedočanstvo čuje što veći broj mladih kako bi na vrijeme prepoznali da je droga zlo od kojeg trebaju bježati.

Nakon svjedočanstva u crkvi, članice zajednice Cenacolo su o životu u svijetu droge govorile i u Katoličkom školskom centru „Sv. Franjo“ gdje su odgovarale

naeste, trinaeste godine. Ivana je kao razlog navela probleme unutar obitelji, oca alkoholičara koji je dolazio kući u kasnim noćnim satima i uglavnom maltretirao njenu majku i ostale članove obitelji. „Bila sam dosta stidljiva i povučena i svu patnju koju sam osjećala potiskivala sam duboko u sebi jer nisam znala kako da doprem do svojih roditelja. Tada je moj najbolji prijatelj bila droga. Da sam se prevarila spoznala sam tek kad

napraviti taj korak, unutarnji moj korak prema slobodi. Sve je to bilo potpuno drukčije od slobode koju mi je nudio vanjski svijet. Zajednica mi je dala mogućnost da kao prvo upoznam sebe, a potom druge ljude i Boga.“ Kako je kazala, potječe iz katoličke obitelji, no o Bogu i vjeri je razmišljala na jedan prazan način, obavljala sakramente, ali ih nije živjela. „Bog u kojeg sam vjerovala onako prazno sada je dobio svoje pravo

na pitanja gimnazijalaca. Mladima su na svom i primjeru drugih poručile da nikada ne dođu u doticaj s tim zlom, a nadležnim institucijama da se postaraju oko otvaranja jedne kuće za odvikavanje na ovim prostorima kako bi se oni koji su postali ovisnici, a njih je veliki broj, izliječili i postali normalni članovi društva.

Ankica Stjepić Čosić

Božićna izložba

Katolički školski centar „Sv. Franjo“ Tuzla upriličio je tradicionalnu prodajnu izložbu učeničkih radova jaslca, božićnih i novogodišnjih čestitki te ukrasnih predmeta s božićnim motivima. Prikupljena novčana sredstva namijenjena su za pomoć učenicima ovoga Centra koji su slabijeg imovnog stanja.

Vrijedne ruke učenika KŠC-a „Sv. Franjo“ Tuzla i ove godine napravile su veliki broj prekrasnih čestitki, svijeća i drugih ukrasa sa motivima Božića a posebno su se isticale jaslce napravljene od prirodnih materijala. Posebnu dimenziju ovoj izložbi koja oslikava kreativnost i maštovitost učenika ovog Centra daje humani karakter koji je i osnovni cilj ove izložbe. Učenici kao i njihovi roditelji koji su bili glavni kupci izloženih radova doprinijet će da božićni blagdani u obiteljima lošijeg imovnog stanja budu ljepši i svečaniji. Kako saznajemo od ravnatelja Centra, v.č. Vlatka Rosića, prošlogodišnja izložba odnosno novac koji je tijekom nje prikupljen, također je usmjeren na učenike ali na način da im je iz tog fonda tijekom cijele godine Centar plaćao uštinu dok će se ovogodišnja pomoć učenicima slabijeg imovnog stanja realizirati nešto drugačije. „Ove godine ćemo obići neke od obitelji naših učenika koje su u stanju pomoći. Uz prigodne poklon pakete obiteljima ćemo uručiti i određena novčana sredstva čija će visina

ovisiti od prodaje umjetnina koje su pripremili naši učenici. Nadam se da će im ova naša mala pažnja i potpora uvelike dobro doći“ – kaže Rosić. Svojim primjerom učenici KŠC-a „Sv. Franjo“ Tuzla su pokazali da i u ovo teško vrijeme kada se uglavnom govori o krizi i nadolazećim teškim vremenima postoji način da se nekome pomogne. „Povijest je pokazala a to se pokazuje i svaki dan da što su vremena teža to ljudi više imaju osjećaja za bližnjeg. I ovo u teškim vremenima se doista javljaju heroji i ja se nadam da će među našim učenicima se javiti heroji a također se nadam da će im ovo biti dobra podloga i dobar putokaz za njihov budući život.“

Ovo nije jedini humani projekt usmjeren na djecu koja su u stanju potrebe koji realizira KŠC „Sv. Franjo“ Tuzla. Osim projekata pomoću učenika koji idu u ovaj Centar tu su i drugi kojima su uglavnom obuhvaćena djeca bez roditeljske skrbi.

Ankica Stjepić Čosić

OTVORIMO SVOJA SRCA

Vijeće učenika Katoličkog školskog centra „Sv. Franjo“ Tuzla u mjesecu prosincu realiziralo je akciju pod nazivom „Otvorimo svoja srca“. Riječ je o humanitarnoj akciji koja je imala za cilj prikupljanje sredstava za opremanje „Dječjeg sela mira“ Turija.

Učenici KŠC „Sv. Franjo“ Tuzla jedan dan proveli su sa štíćenicima Dječjeg sela mira u Turiji kod Lukavca i zajednički napravili prigodne blagdanske čestitke. Novac od prodaje istih namijenjen je Dječjem selu mira. Kako doznajemo od koordinатора ovog projekta Zlatka Špoljarevića inače pedagoga – psihologa u KŠC-u, inicijator ovog projekta je nevladina organizacija Info House iz Sarajeva koja je prošle godine pokrenula projekt „Volontiraj – kreditiraj“. Taj projekt obuhvatio je šest škola u Sarajevu da bi ove godine u projekt bile uključene škole iz šest gradova u BiH. Projekt je podrazumijevao da učenici jedan dan umjesto u školi provedu u nekom od poduzeća koje će njihove dnevnice uplatiti na račun Info House organizacije. Sve škole su imale za zadatak uraditi po jedan projekt koji je vezan za mlade i širu društvenu zajednicu. „Sajam ideja“ je održan u Sarajevu gdje su škole predstavile svoje projekte. Po jedna od škola iz svih gradova osvojile su po 2000. KM kako bi mogle realizirati svoj projekt. KŠC Sv. Franjo se također natjecala, no, iako nije osvojila novčana sredstva za realiziranje svog projekta, odlučili su ga realizirati. U tome im je pomoglo nekoliko sponzora koji su otkupili određenu količinu čestitke čija cijena je iznosila simboličnih 1.5 KM te na druge načine. Osim što su izrađivali čestitke, učenici KŠC „Sv. Franjo“ su vrijeme u „Selo mira“ proveli i radeći u šivačnicama i drugim radionicama kojima je opremljeno ovo selo a na koncu dana organiziran je Party koji je nekako upotpunio to cjelodnevno druženje. Kristina Duspara predstavnik Vijeća učenika nam je kazala da su učenici i ranije odlazili u „Selo mira“ i da se želja povezivanja sa ovom djecom javljala i ranije. „Željeli smo barem jedan dan proživjeti kao oni, da u potpunosti osjetimo to ozračje koje vlada u selu. Željeli smo toj djeci uljepšati dan a na koncu svi smo se dobro osjećali“ – kazala je Duspara te dodala da je najbitnije u svemu probuditi svijest kod sebe i kod drugih o potrebi razvijanja osjetljivosti prema ovakvoj i sličnim populacijama našeg društva. Amra Ramadanović, psiholog u „Dječjem selu mira“ Turija je istaknula da su djeca, štíćenici ove ustanove isključivo zadovoljni posjetom učenika KŠC „Sv. Franjo“ Tuzla. Zadovoljstvo nije isključivo zbog toga što će projekt donijeti i neki vid financijske pomoći, nego u prvom redu što on govori o tome da neko misli na njih i da im je stalo da i oni osjete blagodat dječjeg života kroz igru i druženja sa drugima. „Najvažnije je kada znate da neko misli na vas i da neko cijeni vaš rad. Ne mora se uvijek raditi o materijalnim stvarima kako bi dokazali da brinete o zajednici u kojoj živite i djelujete i da ste društveno odgovorni. Ova posjeta izazvala je mnogo dječjih osmijeha koji se ne mogu mjeriti ni s jednom materijalnom donacijom“ – kazala je Ramadanović te iskazala izraze zahvale predstavnicima KŠC iz Tuzle.

Dječje selo mira Turija izgradila je Rudolf Walther fondacija iz Njemačke u suradnji sa općinom Lukavac i Tuzlanskom županijom. „Selo mira“ smješteno je na području općine Lukavac u naselju Turija i namijenjeno je za smještaj djece bez roditeljske skrbi iz Federacije BiH. Smještajni kapacitet sela je 150 mjesta raspoređenih u šesnaest obitelji a danas u selu borave 122 štíćenika. Na smještaj se primaju psihofizički zdrava djeca do 12 godina starosti, ali i starija ukoliko na smještaj dolaze zajedno sa mladim sestrama ili braćom te ostaju u selu do punoljetstva. Brigu o djeci vode pomajke koje provode 24 sata u obitelji, a za obrazovni dio zadužene su tete. Za djecu predškolskog uzrasta sagrađen je dječji vrtić u kojem djeca stječu prva znanja i adekvatno se pripremaju za polazak u školu. Osnovnu školu djeca pohađaju u OŠ Turija, srednje obrazovanje stječu u Lukavcu i Tuzli. Pored redovitog obrazovanja u selu je otvoren zanatski centar sa različitim radionicama koje vode kvalificirane osobe koje obučavaju štíćenike zanatima. Pruža im se mogućnost obavljanja prakse i pohađanja kurseva. U stolarskoj radionici uspješno izrađuju okvire za slike, štokove za vrata, namještaj, ograde, gažišta za stepenište. U automehaničarskoj radionici servisiraju se vozila „Sela mira“ kao i vozila drugih osoba. U pekarskoj radionici su boravili pekari iz Njemačke koji su obučavali štíćenike „Sela mira“ ovom zanatu. Sada u pekari rade tri dobro obučena štíćenika koji kvalitetno izrađuju proizvode od tijesta. Proizvodi se koriste u ishrani sela a nešto od toga ide i u prodaju. Djevojke najviše vole da posjećuju frizersku i krojačku radionicu. Tu kreiraju i izrađuju svoje omiljene modele i frizure, a obučene su i za razne prepravke, šivanje odjevnih predmeta. Te usluge pružaju se i ljudima izvan sela uz određenu novčanu naknadu. Selo je počelo sa radom 1998. godine. Jedan od bitnijih projekata koji realizira je „Kuća na pola puta“ u kojoj su smješteni punoljetni štíćenici koji u narednom periodu trebaju pronaći zaposlenje i steci uvjete za samostalan život.

Ankica Stjepić Čosić

SKULPTURE ILIJE SKOČIBUŠIĆA ili ISHOD DUHOVNE TENZIJE DARA I VJERE

UMJETNIČKO I SAKRALNO U SKULPTURAMA ILIJE SKOČIBUŠIĆA

***

U galeriji Kristijan Kreković, Franjevački samostan Svetih Petra i Pavla u Tuzli, Ilija Skočibušić /1981./, koji je 2004. godine završio kiparstvo na Akademiji likovnih umjetnosti Široki Brijeg u klasi profesora Nikole Vučkovića izlaže /17/ skulptura – skica i studija. Šesnaest skulptura tematiziraju sakralne motive, a jedna epski lik hajduka i harambaše Mijata Tomića. Božji je nauk kako je važno voljeti, a Ilija Skočibušić uzbuđen voli to što radi, nada se dobrome i strijepi, pa tako i umjetnički živi u sebi i svome djelu.

Ilija Skočibušić se predstavlja kao umjetnik raskošnog dara i već sasvim zrele poetike, sklon da semantički i simbolički smisao sakralnog, asocijativno nadgrađuje originalnim figuralnim, kiparskim rješenjima. Tako, Skočibušić senzibilno produbljuje i sakralni smisao do komuniciranja sa svjetovnim, a doseže biće duhovnog i estetskog na uistinu, nov i neponovljivo način. Skočibušić je bez sumnje, svjestan, da to što radi služi ljudima, zato su njegova rješenja bliska čovjeku, oslobođena poznate krutosti koja je svece činila više drvenim nego stvarnim još u vrijeme ikonoklasta. Izloženi radovi sugeriraju kako su Skočibušićevi ideali artikulirani kao jedinstvo umjetničkog i društvenog poimanja svijeta i osobne uloge u trenutku datog vremena, što im daje dubok humanistički karakter.

Osim svega, izložene skice i studije Ilije Skočibušića mahom su već realizirane kao djela sakralnog sadržaja u javnom prostoru i liturgijskim objektima, što ovoj izložbi ne umanjuje značaj i izuzetnu ljepotu. Naprotiv, krajnje je pozitivna intriga vidjeti kako izgledaju realizirane umjetnikove zamisli, koje kao skice i studije osim jasnih pojedinih nose i puno naznaka koje je moguće razviti i realizirati samo u cjelini projekta i za-

misli. Osim svega, umjetnik i umjetnost poetički i praktično drukčije funkcioniraju u odnosu na svjetovne i sakralne teme, a umjetnik izvrsno osjeća to granično mjesto njihovog susretanja. Vjera kao i njezino odsustvo najdublja su instanca čovjekovog bića i poimanja svijeta. Zato je odnos prema sakralnim motivima i najveća dubina iz koje se javlja i ispoljava čovjek u svome odnosu prema motivu i nastojanju da isti darom konkretizira, materijalizira i u neposrednom primjeru, a to znači da isti prevede do forme kojom će ne samo osobno biti zadovoljan, već se i obratiti drugim ljudima i njihovome vjerovanju, uči u odnos iznimno složene i visoko odgovorne komunikacije.

Možda je upravo u prethodnome sadržan i razlog, pa se sakralnim motivima i poticajima može uspješno i nepatvoreno obratiti samo umjetnik stvarnog dara i snažne invencije, s naglašenim osjećanjem čiste vjere. Naime, *Raspeti Krist* Ilije Skočibušića, gips, 2006., neusporedivo je produbljen doživljaj Kristove pasije. Kao ni u jednom, ranije viđenom primjeru, križ i Kristovo tijelo su u Skočibušićevom uratku plošni i patinirani smeđe, kao zemlja, a tako snažno sugeriraju podrijetlo i ishod križnog puta. Kristovo tijelo *tone* već u križ kao takav – *zemljisan* što sugerira da će jednako utonuti u zemlju. Što bi rekao pjesnik Miro Petrović o zemlji: ... Sve što jeste, iz nje jeste. / Sve što ode, u nju ode. / Zemljom treba napuniti šaku. / Zemljom treba zatrpati raku. (Stihove pjesnika Mire Petrovića naveo sam po sjećanju, pa molim da mi ne bude zamjerena eventualna pogreška, jer, držim kako je smisao – točan.)

.../ Autorsko izjednačenje s križnim putem i Kristovom pasijom, ali i zemljom kao podrijetlom drveta od kojeg je napravljen križ i Kristovog raspetog tijela koje iz nje jest, fascinantno jest! Tek natpis *INRI* – *Iesus*

Nasareus rex Judaeorum – *Isus Nazarećanin kralj židovski* – dovodi skulpturu u kontekst neporecive Kristove žrtve za sve ljude. Skočibušićevo oblikovanje je ishod rada s mekanom i podatnom masom gline koja njegove dodire prstima prihvaća kao tvoračke.

***

Posebno snažno i sugestivno doimaju se skulpture *Kristovo rođenje*, *Ujak*, sv. *Franjo*, sv. *Franjo i ptice*, sv. *Ilija* – *prorok*, koje su, bez sumnje, na tragu istog nadahnuća – učenja sv. Franje Asiškog. Zato su i rješenja tako bliska njegovoj osnovnoj zamisli, pa i asocijativno – bliska dobro znanim pojedinostima iz biografije sv. Franje.

Skulptura *Sv. Franjo i ptice* na neponovljiv način i asocijativno snažno sugerira njegovo spiritualno učenje, ali i odnos sa *Rimskom kurijom* nakon što mu je papa Inocentije III dao privremeno odobrenje ili dopuštenje za rad. Spiritualno učenje Franje Asiškog o skromnom životu i pomaganju ljudima – crkva nije gledala s odobravanjem, ali je istovremeno u njemu vidjela put do narodnih masa. Zato je svoje utjecaje usmjerila na iskorištavanje visokog ugleda i popularnosti Franje Asiškog pri čemu se obraćala *umjerenijim spiritualcima*, ne štedeći one koji su dosljedno slijedili svoga učitelja. *Sv. Franjo i ptice* je lepršavo oblikovan isposnički lik kojega salijeću ptice dok mu se uvija habit i vijori uže. Sasvim drukčije Ilija Skočibušić oblikuje kip Franje Asiškog u projekciji nakon njegove kanonizacije. To je čista, bijela skulptura uznesenog.

Skočibušićev *Ujak*, što je istodobno i vrlo raširen iz milja dat naziv za *franjevca* u *Bosni Srebrenoj*, ali i danas/, figuralno i u pojednostima integrira sve one osobine pripadnika franjevačkog reda, koje su *franjevce* učinile bezuvjetno omiljenim misionarima dobrote, prosvjetarstva i pomoći narodu, a kao učenje, etiku i

organizaciju iznimno snažnim i postojanim činiteljem društvenog života. *Ujak* je po vjeri i učenju cijeloga svog vijeka na vjetrometini nedaća i iskušenja kojima su izloženi svi ljudi, ali je *Ujak* i radi svih njih, što je prevashodno kršćanski. Oko vitkog i visokog, skoro pa isposničkog tijela uvija se smeđi habit, kapuljaču zabacuje vjetar, visoko čelo i oštar profil sugeriraju konstantu smjera kretanja, kosa leprša. *Franjevac* – *Ujak* je čovjek koji zna odakle dolazi i kuda mu je stići, koji se u svojoj vjeri i namjeri ne da omesti.

Na sasvim blizak način sugestivan je kip sv. *Ilije* – *proroka*. Ruku podignutih k nebu, sv. Ilija u hodu smjerno gleda u zemlju ispred svojih nogu, jer nebo je na zemlji, što bolje vidimo samo na horizontu.

Umjetničko u biću i praksi Ilije Skočibušića, skoro bismo se usudili i mogli ustvrditi, na istom je mjestu gdje i njegova vjera, u samom biću sakralnog znaka koji se u njegovim skulpturama i reljefima manifestira i kao estetski čin.

***

Reljefi Ilije Skočibušića zavrijeđuju posebnu pozornost. Riječ je o senzibilno i inteligentno projiciranim prizorima koji upućuju na pojedinosti iz *Kristovog života*, *Kristovo rođenje* i *odrastanje*, *Posljednja večera*, etc. Nazočenje *Kristovom rođenju* već snažno sugerira i njegovo predstojeće uznošenje, jer su figure nazočnih poput usklika. Skulpture i reljefi su realizirani s odušujućom snagom za pronicanje bitnog i rekli bismo na način čovjeka i umjetnika koji je rodinovski: *oblike za-*

je u svom najbitnijem dijelu i *dominantom* kompozicije skoncentriran na kruh koji će Krist uskoro blagosloviti, prelomiti i ponuditi prisutnima da jedu kao *tijelo njegovo* i vino, koje će im ponuditi da piju kao *krv njegovu*, jer zna o izdaji i predstojećem hapšenju.

***

Mijat Tomić, epska ličnost, hajduk, harambaša i omiljeni narodni junak, rođen u okolini Tomislavgrada /Duvna/. Živio u prvoj polovici XVII. stoljeća, a primjeren epsoj slavi – svojatan je dokle je o njemu stizao glas. Mihovil – Mijat Tomić, neka je vrsta bosanskog Robina Huda. Prijatelj evao je s Alijom Tešnjanim, čijem je djetetu bio kum, a Tešnjanim i Zaim Sultanović su bili – njemu slične pojave u Bošnjaka.

Zbog svoje ljudske čestitosti i časne riječi Mijat Tomić je jednako omiljen i cijenjen u Hrvata i Bošnjaka. Epske pjesme, ali i tekstovi Ahmeta Aličića i Amira Brke o tome svjedoče (*Amir Brka: Svjetlosti kasabe /iz kulturne povijesti tešanjškoga kraja/, Nježnost heroike, str. 19-26. Udruženje književnika ZE-DO kantona, Zenica, 2002.*) Figura Mijata Tomića u zahvatu skulptora Ilije Skočibušića izvedena je u najstrožijim i dosljedno zakonomjernim proporcijama za ideal ljudskoga tijela izražen Antičkim i Renesansnim mjerama – do fascinacije. Ilija Skočibušić ni u površnoj primisli, to što jest – nije slučajno, jer ga izdvaja snaga njegovoga dara i iznimna sposobnost primjerene procjene.

No, u ovom primjeru, nikako, mada je neizbježna, nije riječ o epici – već o skulpturi *Mijat Tomić*. Miho-

mislio u dubini, a jasno naznačio dominante ravni, zamislio oblike kao da su uspravljeni prema vama, sav život izbija iz središta i širi se iznutra prema površini! (Herbert Read, *Istorija moderne skulpture, Uvod, str. 12-14., Izdavački zavod, Jugoslavija, Beograd, 1980.*)

Naravno, na ovaj način ne želimo reći kako je Skočibušić skulptor – impresionist, mada nam je stalo da shvatimo kako je riječ o čovjeku visokih ideala na tragu najboljeg u umjetnosti općenito.

Baš zato nam se čini, kako je Skočibušićeva *Posljednja večera* samo uvjetno reljef, jer, riječ je o specifičnoj viziji, organiziranju, projekciji i realizaciji poznatog motiva kao grupe *vertikalnih* figura. Na stolu ispred Krista su kruh i vino. To je upravo trenutak kada Krist svojim učenicima saopćava da će ga jedan od njih izdati. Sudionici *Posljednje večere* pogledu promatrača izloženi su tjemenu na skoro pa ortogonalnoj projekciji. Prizor

vil/Mijat Tomić je epska osobnost, a *Mijat Tomić* je skulptura, umjetničko djelo Ilije Skočibušića. Skica – studija za skulpturu Mijata Tomića, ustvari prvorazrednim je dokazom da je Ilija Skočibušić u svakom pogledu vanserijski skulptor, ili – umjetnik *par excellence*. Na primjeru ove studije, Ilija Skočibušić je pokazao izvanredan osjećaj mjere spram snage epskog utjecaja. Epika je stvarnost koju podrazumijevamo komplicirano za procjenu. Skočibušić je uspio epski lik svesti na idealne umjetničke mjere. Sve je krajnje uspješno sveto u Tomićev lik, lijepo i mirno lice, turban koji se krajem odmotava i pomalo kicoški pada preko lijevog ramena, toke na prsima, ogrtač, pojas i fiškljije s barutom, lijepi muški stas i *tanka puška* na čiji se kundaku *Mijat Tomić* ovlaš osanja. Figura je patinirana zeleno što je blisko staroj bronci, ali i prirodni hajdukovanja.

Prosinca, anno Domini, 2008. a. k.

„Duhovno je nedokučivo i zato me i privlači“

Franjevački samostan svetih Petra i Pavla Tuzla i HKD Napredak upriličili su izložbu slika Ilije Skočibušića, mladog i perspektivnog umjetnika iz Širokog Brijega, koji se Tuzlacima predstavio neobičnim kiparskim radovima na kojima prevladava uglavnom sakralna tematika. Umjetnik Skočibušić je izrazio svoje zadovoljstvo što je imao priliku upravo se predstaviti u čuvenoj galeriji Kristijan Kreković, jer kako kaže već je o njoj dosta čuo. „*Ono što čovjeka okružuje je uvijek nekako dostupno čovjeku i to čovjek može doživjeti opipati i iskusiti. No, ono sakralno je onostrano i to samo slutimo i osjećamo, a nikada ga ne možemo dokučiti. To je ona inspiracija koja me progoni i vječno tjera prema tom nečem nedokučivom. Valjda je to ono zbog čega se i zadržavam vrlo često na ovim temama*“, kaže Skočibušić i dodaje da iz dana u dan pokušava dokučiti svojim djelima to uzvišeno. „*Moje najčešće teme su sakralne, ima tu i tamo drugih tema, ali me nijedna od njih ne inspirira kao sakralna. Čuo sam već od ranije za Galeriju Kristijan Kreković i bila mi je želja da imam ovdje jednu izložbu. Oduševio sam se, imate jednu prekrasnu građevinu, cijeli kompleks u kojem su crkva, samostan i galerija. Ja se nadam da ću od sada biti češći gost u Tuzli*“, rekao nam je umjetnik Skočibušić, inače pripadnik mlađe generacije kipara školovanih na Akademiji likovnih umjetnosti na Širokom Brijegu. Jedan od glavnih krivaca zašto je Ilija Skočibušić izlagao baš u Tuzli u galeriji Kristijan Kreković je još jedan mladi umjetnik Mladen Ivešić. On ističe da Ilija zaslužuje veoma visoku ocjenu. „*Ilija je danas jedan od rijetkih mladih umjetnika koji se bavi jednom ovakvom tematikom i on tom tematikom savršeno vlada. Teško je danas naći jednog mladog kipara koji je spreman uzeti se u koštac s narudžbom jednog kipa od nekoliko metara takve tematike. Zato ja vjerujem da će Ilija biti jedan vodeći kipar u BiH*“, ističe Ivešić. No postavlja se pitanje zašto umjetnici koji se uhvate u koštac s tom sakralnom tematikom se obično od nje ne odvajaju. Umjetnici objašnjavaju da je teško otići od takvih tema, trude se pristupiti i drugim temama, ali sakralna je ta kojoj se uvijek vraćaju, jer kako pojašnjavaju, to nedokučivo uvijek neizmerno privlači. „*Ilija također pristupa drugim temama i mogu se vidjeti njegova djela gdje on vrlo vješto spaja drvo sa žicom. Mislim da će on i toj svojoj poetici otići jako daleko, mada ocjenu više mu dajem u ovoj sakralnoj tematici*“, kaže Ivešić. Stanislav Cvetković je za umjetnički rad Ilije Skočibušića napisao nešto veoma zanimljivo, a to je koliko Ilija zapravo uspijeva u svojim djelima postići i različitost. „*Jako je riječ uglavnom o naručenim djelima, Ilija zadržava tu slobodu da na skicama dopusti svu raskoš njegova izražaja oblikujući svoje skulpture studiozno i temeljito, no rijetko čineći više skica za konačno rješenje, što mu omogućava da se poigrava s formom dok ga ona ne zadovolji*“, piše Cvetković i posebno napominje činjenicu da svaka od Ilijinih skica sadrži i visoku razinu definicije tako da je svaka za sebe i konačno, završeno djelo. Izložba Ilije Skočibušića je jedna od rijetkih kojoj se prišiva etiketa profesionalizma.

Maja Nikolić

PREDSTAVLJENA KNJIGA MARIJA VRANKIĆA

DOBAR, LOŠ, ZAO -
PEČATI VREMENA

U Napretkovom klubu Lira u Sarajevu u organizaciji HKD-a Napredak i Agencije za marketing Promedia iz Mostara održano predstavljanje knjige vrsnog urednika i novinara Marija Vrankića *Dobar, loš, zao - Pečati vremena*.

Predstavljanje je bilo više nego interesantno zbog svoje neobičajene koncepcije. Sjedeći za stolom uz bocu vina knjigu su predstavili inače recenzenti ove knjige književnik Dragan Marijanović i prof. Drago Marić.

Marijanović ne bi bio Marijanović kada ne bi sve što radi, pa tako i ovo predstavljanje, učinio zanimljivim, svojim ironičnim pa čak i sarkastičnim pripovijedanjem. Više se osvrnuo na profil ljudi koji su gostovali u Vrankićevoj „razgovornici“ *Dobar, loš, zao* koja se već više od 10 godina emitira prvotno na Hrvatskoj televiziji Mostar, a zatim na Hrvatskoj televiziji Oscar C iz Mostara. Spomenuo je nekoliko osoba čiji su intervjui objavljeni u ovoj knjizi te je podcrtao kako ti isti danas govore sasvim nešto drugo od onoga što su govorili prije nekoliko godina, što pokazuje profil ljudi napose političara.

Drago Marić je kazao kako je ova knjiga pravi pečat vremena jer ona ne predstavlja samo zanimljive osobe iz vremena kada je emisija rađena, već njome Vrankić nama djelomično predstavlja i samo razdoblje. I on se složio s Marijanovićem te je kazao kako je knjiga ujedno i test iskrenosti i principijelnosti svih onih koji su gostovali u Vrankićevoj emisiji.

Predstavljanje je bilo interesantno i zbog voditelja, Marijevih prijatelja: Miljenka Buhača, Tarika Helića i Veselke Čerkeza koji su na domišljat način „glumili“ tri lika iz naslova knjige.

I nije samo to bilo interesantno. Publika je aktivno sudjelovala u predstavljanju. Jedan od predstavljača iz publike bio je i član Predsjedništva Bosne i Hercegovine Željko Komšić koji je kazao kako Marija poznaje nešto više od dvije godine. Kao jednu od najznačajnijih osobina Vrankića kao novinara vidi u njegovom poštivanju sugovornika. On kao novinar, kaže

Komšić, uvijek poštuje sugovornika iako se s njim često ne slaže i u tome je njegova profesionalnosti veličina.

Vrankić je dokazao kako nije samo dobar urednik i novinar već i dobar glazbenik nastupivši s dvije glazbene točke. Zahvalio je svima koji su ga „natjerali“ da objavi ovu knjigu, izdavaču Matici hrvatskoj Mostar kao i organizatorima ove večeri.

Vanja Gavran

PROF. DR. FRANJO TOPIĆ
KOD HRVATSKOG PREDSJEDNIKA
STJEPANA MESIĆA

Predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić primio je 20. studenog 2008. godine u Zagrebu predsjednik HKD-a Napredak prof. dr. Franjo Topića.

Na sastanku je između ostalog bilo riječi o povratu Napretkove imovine u Republici Hrvatskoj. Prof. Topić je podsjetio Predsjednika o ideji da se Napretku kao obeštećenje za imovinu, koja ne može biti vraćena, ustupi jedna zgrada na Jadranu koja je u vlasništvu Republike Hrvatske. O tome je već razgovarao s predsjednikom Vlada Republike Hrvatske dr. Ivom Sanaderom koji se složio s tom idejom i dao obećanje kako će se realizirati. Po svemu sudeći moglo bi se raditi o jednom vojnom objektu te je svakako važna podrška predsjednika Mesića, kao vrhovnog zapovjednika oružanih snaga Republike Hrvatske.

Svakako je bilo riječi i o situaciji u Bosni i Hercegovini. Predsjednik Mesić je ponovio svoj stav o cjelovitosti Bosne i Hercegovine. Izražena je nada kako će hrvatska politika u BiH biti aktivnija, a predsjednik Mesić je podržao Topićevu ideju da hrvatski dužnosnici za vrijeme svog mandata presele živjeti u Sarajevo.

Mesić je također kazao kako je inicijativa da prof. Topić bude sarajevski gradonačelnik bila jako dobra, jer bi se time poslala nova poruka i svijetu i samim stanovnicima BiH.

Vanja Gavran

Večer s „Kranjčevićem“ u Brčkom

Nastupom u dvorani Napretkovog doma u Brčkom, HKD Napredak – Zagreb nastavio je s realizacijom projekta obilježavanja 100. godišnjice smrti velikog hrvatskog pjesnika Silvija Strahimira Kranjčevića koji se održava pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske.

Pabirci iz života, naziv je prvog dijela glazbeno-scenskog recitala posvećenog autobiografskom djelu S. S. Kranjčevića kojeg su na sceni dočarali članovi Napretkove dramske skupine: Irena Cvitkušić, Tihana Čuljak, Ksenija Marković i Andrej Štefan, a koje je za ovu prigodu uvježbao Vinko Kraljević, glumac kazališta Komedija iz Zagreba.

U drugom, glazbenom dijelu, sopranistica Antonela Malis i Zlatko Jelinčić, tenor uz pratnju Eve Kirchmayer Bilić na glasoviru, zagrijali su publiku izvedbom arija iz oratorija „Prvi grijeh“ Ivana pl. Zajca skladanog na tekstove Kranjčevića, kao i izvedbama „Roba“ Josipa Hatza te skladbe „Pjesma moje sreće“ Ivana Matetića Ronjgova.

Glazbeno-scenskom recitalu, uz brojne goste, prisustvovali su i Gerhard Sontheim, zamjenik supervizora za Brčko Distrikt, dr. Anto Domic, predsjednik Odbora HDZ BiH - Organizacije za Brčko Distrikt, preč. Veselko Župarić, dekan brčanskog dekanata, gospođa Dušanka Novaković, direktorica Narodne biblioteke i predsjednica SKPD „Prosvjeta“ u Bijeljini, Slavko Maksimović, protojerej Srpske pravoslavne crkve, te nekolicine zastupnika u Skupštini Brčko Distrikt.

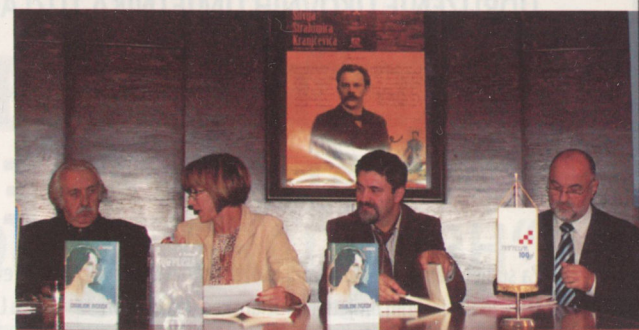
Sve prisutne u ime ljubavi domaćina pozdravio je dr. Anto Basić, predsjednik HKD Napredak – podružnice Brčko.

Mario Milošević

Nikola J. IVANOVIC

Zirdum u Zagrebu

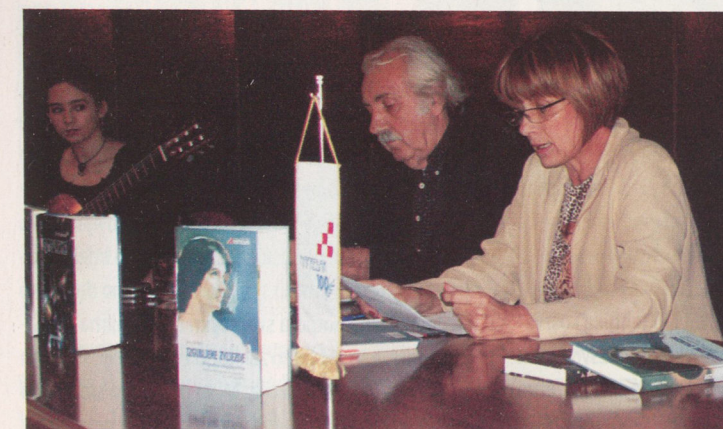
Na početku ovogodišnjih Napretkovih dana u petak, 14. studenog, predstavljene su dvije knjige: *Izgubljene zvijezde* i *Elkastrandin kompleks* gdje se u prvoj Ante Zirdum predstavlja kao urednik, a u drugoj kao autor knjige.

Da Bosna nije samo zemlja vrsnih pripovjedača, a Hercegovina pjesnika, dokaz je nedavno objelodanjena antologija Ante Zirduma *Izgubljene zvijezde*, koja je izašla u izdanju HKD Napredak iz Sarajeva, a prigodom stote obljetnice izlaska prve zbirke pjesama u Bosni i Hercegovini *Izgubljena zvijezda* (1908.) Anke Topić iz Žepča.

Radi se o bosansko-hercegovačkim pjesnikinjama i prvim zbkama pjesama objavljenih u razdoblju 1908. – 2008. iz kojih je u zbirku uvrštena po jedna pjesma. U knjigu nisu uvrštene pjesnikinje koje su objavile knjige izvan BiH.

O knjizi je prva progovorila pjesnikinja Diana Burazer koja ju je pokušala sagledati iz triju različitih aspekata, od kojih je sigurno najinteresantniji (najrazličitiji) onaj prvi u kojem pjesnikinja problem sagledava iz jednoga posebnog ženskog ugla.

„Odlučila sam se da ipak ne propustim priliku koja mi se pruža, te da o knjizi *IZGUBLJENE ZVIJEZDE* – Prigodna stopjesmica bosanskohercegovačkih pjesnikinja progovorim na način kako ona to i zaslužuje. Zapravo, kako zaslužuje žensko pjesništvo u BiH, Hrvatskoj, ili bilo gdje, ma što ta sintagma značila.

Kao prvo, želim se u ime žena u književnosti zahvaliti kolegi Anti Zirdumu koji je uopće našao potrebu pristupiti tom projektu. Zanimljivo je na početku primijetiti da to nije prvi projekt kojemu je jedan od važnijih parametara grupiranje i odabir poezije spolnost autora.

A još zanimljivije je da nitko nikada, barem koliko je meni poznato, nije krenuo u projekt izbora muškoga pjesništva? Je li vama? Samo ta konstatacija govori o položaju tzv. ženskoga stvaralaštva ma o kojem polju kulture govorili!

Dominantnost muškaraca toliko je očita i oni su tako svugdje prisutni u golemoj količini (vrlo često i bez obzira na stvarnu vrijednost onoga što rade) da im poseban pristup u grupaciji spola definitivno nije potreban. Ženama, nažalost, jest!

Više je razloga za to. Kada je riječ o pjesništvu, tada definitivno otpada jedini mogući opravdavajući razlog kako je malo žena u poeziji. Tako nešto može proći u politici, ali u poeziju nikako!

U poeziji ima mnogo žena i to izvrsnih pjesnikinja; dovoljno da u svim mješovitim antologijama budu zastupljene barem koliko i muški rod! „rekla je u svom izlaganju Diana Burazer.

Samo na prvi pogled nekomu se može to izlaganje učiniti feminističkim. Naprotiv, Diana Burazer ukazala je na jedan veliki društveni problem odnosa muško-ženskih odnosa na svim društvenim razinama.

O knjizi je govorio i književnik Ante Matić u svom izlaganju. „Da bi izbjegao nacionalne zatvorenosti, vjerske začahurenosti, ke i dnevno političke matrice, Zirdum se držao kriterija kojim u uvodniku objašnjava: *Slijedeći te matrice, pokušao sam napraviti popis po nacionalnom ključu, ali on se nije podudarao s jezičnim ključem, a sam jezični ključ tu je vrlo diskutabilan jer se zapravo radi o najmanje pet jezika i stotinu poetika od kojih svaka ima svoj metajezik.*

Po toj logici dobili smo prigodnu panoramu u kojoj se zrcali jedinstvenost različitosti u stogodišnjem razdoblju ispunjenom ratovima, strahovima, progonima, patnjama, snovima i vizijama bosanskih i hercegovačkih žena pjesnikinja. Od Anke Topić do Aide Erceg redaju se pjesnikinje u najkrvavijem stoljeću u povijesti ljudskoga roda u kojem su se dogodila dva velika svjetska rata i tri velika zla: fašizam, nacizam i komunizam. Sve to odrazilo se u poeziji bosanskih i hercegovačkih pjesnikinja. Ta će antologija, uza sve manjkavosti, otvoriti nove vidike koji su se slabo nazirali i bili brisani iz svijesti pojedinca i kolektivne memorije.

Prva bosanska pjesnikinja Anka Topić rođena je u Žepču 1882. godine, a posljednja i najmlađa Aida Erceg u Travniku 1983. godine. Dakle, čitavo jedno stoljeće ženske poezije, koja je tek sada na okupu, uviđaju i čitaju. Tako Zirdumova antologija *Izgubljene zvijezde* postaje nezaobilaznom u svakom mogućem sagledavanju pjesničkoga stvaralaštva žena u BiH.

Premda se žene pjesnikinje u BiH pojavljuju kasno, one su bile sutvorac bogate narodne lirike. O tome svjedoče svojom poezijom Anka Topić, Jelka Ostojić, Emina Čelebi, Dara Sekulić, Magdalena Živković, Malkica Dugeč, Marina Radić...

Sama činjenica da je Anto Zirdum mogao izabrati sto pjesama od sto pjesnikinja iz tri puta većega popisa, govori samo za sebe i tu knjigu čini nezaobilaznom u svakom sagledavanju pjesničkoga stvaralaštva žena u Bosni i Hercegovini.

I u drugoj knjizi *Elkastrandin kompleks* glavni je lik žena. Tom se prilikom, kao autor, Ante Zirdum bavi problemima muško-ženskih odnosa pokušavajući radnju romana premjestiti u neko drugo, buduće vrijeme iako problemi odnosa sežu još od najranijih vremena. Zanimljivo je i to da je knjiga nastala prije dvadeset godina, ali stjecajem niza okolnosti tek sada se pojavila u knjižarama. Zanimljivim dijalogom autora i njegovih sugovornika Ante Matića i Bosiljka Domazeta, saznali smo nešto više o samom romanu koji svakako zavrjeđuje čitateljevu pozornost.

Da predstavljanje knjiga (naročito zbirke pjesama) ne ostane samo govor o knjizi, pobrinuli su se Tihana Čuljak i Vinko Kraljević, glumac kazališta „Komedija“ pročitavši niz pjesama po vlastitom odabiru koji je, kako sami kažu, bilo najteže odabrati. Da sve to bude još ugodnije, trenutke između stihova ispunila je glazbom Mirta Borovac, mlada gitaristica iz Zagreba.

Mario Milošević

UDRUŽENJE LIKOVNIH UMJETNIKA TUZLANSKOG KANTONA

SELEKTIVNA IZLOŽBA I NAGRADE 2008.

Za sudjelovanje na Selektivnoj izložbi radova članova Udruženja likovnih umjetnika Tuzlanskog kantona prijavljeno je (126) stotinu dvadeset šest likovnih ostvarenja u tehnikama akvarela, ulja, akrilika, kombiniranih tehnika, crteža i disciplinama slike i skulpture, a za Selektivnu izložbu radova članova Udruženja likovnih umjetnika Tuzlanskog kantona odabrao je (98) devedeset osam ostvarenja.

Odabrani radovi sugeriraju nedvosmisleno inventivan odnos članova Udruge prema mogućnostima vizualizacije i likovne konkretizacije odabranih motiva s nedvosmislenim ciljem dosezanja estetskog znaka u slici i tako imenovanja svijetu u estetskoj razini.

Likovni život na prostoru Tuzlanskog kantona sve je intenzivniji, a odvija se u likovnim kolonijama Breške i Otvoreni grad umjetnosti Srebrenik, na izložbama i manifestacijama, u kontinuiranoj galerijskoj djelatnosti Međunarodne galerije portreta Tuzla, Interbifepu Tuzla, Galeriji Kristijan Krevović Tuzla, Galeriji Bosanskog kulturnog centra Tuzla i Bijenalu umjetnosti minijature Tuzla, Galeriji Fabrike soli Tuzla, u okviru Revijalne i Selektivne izložbe radova članova Udruženja likovnih umjetnika, kao i u izložbenim prostorima centara za kulturu i domova kulture. Televizija, internet, fotografija i tisak in continuo dinamiziraju i potiču razvoj likovnih umjetnosti, te omogućavaju afirmiranje likovnih djela i umjetnika.

U ovogodišnjoj Selektivnoj izložbenoj postavci javljaju se poznati i već afirmirani umjetnici, ali i nova imena s izvanrednim rezultatima. Impresivna je kreativna energija s kojom Zdravko Novak kuje svoje pante i radi paste. Izuzetan je i dosljedno zanesen svojom opcijom likovnog artikuliranja svijeta Vlatko Zimmer koji sve savršenije i značajnije varira svoju visoko-estetiziranu opciju izgradnje likovnog jezika i svijeta. Neizbježno je uočiti u kojoj mjeri Vesna Jugović, vjerna metafori preobražavanja svijeta (leptir), iz slike u sliku doseže ljepotu. Mora se primijetiti s koliko jednostavnosti i lakoće Marina Trogrlić inovira svoj odnos prema mogućnostima likovne forme i likovnosti općenito gradeći svoj Poliptih. Istinskom svježinom i duhom suvremenosti odišu ostvarenja Enise Pilavdžić, Zorana

Kovačevića, Fikreta Jahića, Fikreta Ibričića, Branislava Lukića Luke. Evidentan je estetski doseg Seada Hodžića, posebno u diptihu *Apstrakcija prostor – ravan – fluid*, rađenim akrilikom. Pavle Ačkar radi na skulpturi svedenoj na elementarnu formu, itd. Bez sumnje, ljudi motivirani likovnošću intenzivno rade i imaju rezultate.

Sa stanovišta uvida Stručnog žirija u prispjela i odabrana ostvarenja za Selektivnu izložbu radova članova Udruge likovnih umjetnika Tuzlanskog kantona, *Revijalna i Selektivna izložba* koje Udruga organizira u tijeku kalendarske godine, kao i dodjela nagrada za likovna ostvarenja, veoma su poticajne za angažiranje likovnih umjetnika. Zato, prasku praćenja, procjene, ocjenjivanja i nagrađivanja – treba njegovati, obogaćivati novim vidovima i razvijati kao komunikaciju među umjetnicima i odnos prema likovnoj umjetnosti, dakako, kao i komunikaciju sa sredinom u kojoj umjetnici djeluju.

Udruženje likovnih umjetnika Tuzlanskog kantona bitan je akter likovnog života na prostoru Tuzlanskog kantona i BiH. Ljepota je po sebi, izuzetno snažan pokretač umjetničkog bića, njegove invencije i kreativnosti. Raznolikost ideja, poetičkih opredjeljenja, tematsko-motivskih poticaja, likovnih tehnika i ostvarenja. Selektivnu izložbenu postavku čine nesvodivom u ocjenu konkretnih likovnih ishoda, ali je čine izuzetno snažnim generatorom komunikacije među umjetnicima, što je obećavajuće za budućnost ne samo likovne umjetnosti, već i kulture općenito.

Naime, vizualizacija svijeta i čovjekova likovnost su izuzetno moćno sredstvo suočavanja predstava o svijetu, kao i dio duboko spoznajnih procesa i odnosa koji su svakodnevno poticani filmom, televizijom, internetom i tiskom.

Stručni žiri u sastavu: mr. Salko Pezo, akademski slikar, predsjednik, Branka Brkljačić, akademski slikar, član, Fuad Kasumović, akademski slikar, član, Atif Kujundžić, književnik, član i Husref Bato Mulaosmanović, slikar i tajnik žirija je proglasio i najbolje i najuspješnije radove. Nagrade su odnijeli Mustafa Beširević, Nedžib Suljević, Vinko Lamešić i Senaid Buljubašić.

Tuzla, studenog/novembra, 2008. a. k.

PROTOKOL O SURADNJI IZMEĐU BKC-a I INSTITUCIJA I UDRUGA IZ OBLASTI KULTURE

U BKC-u Tuzla upriličeno je svečano potpisivanje Protokola o međusobnoj kulturnoj, umjetničkoj i znanstvenoj suradnji između Javne ustanove Bosanski kulturni centar Tuzla i BZK Preporod Tuzla, HKD Napredak Tuzla, Društva Hrvatski dom, JU Osnovna muzička škola, Udruženja građana Kreativa, Udruženja Zemlja djece, JU Naše djetete, Predškolske ustanove Aladin, Doma mladih i agencije Free Style.

Ranije je protokol potpisan s još deset društava. Kako je istaknuo direktor BKC-a Semir Fejzić, potpisnici Protokola unapređuju suradnju te time daju doprinos razvoju kulture i kulturnih institucija na ovim prostorima. „Kao rezultat ovoga očekujemo da sve institucije i udruženja koja uglavnom nemaju svoj prostor ili isti nije adekvatan za određene projekte, koji nemaju svoje tehničke kapacitete, a imaju kvalitetan programski sadržaj što su i pokazali tijekom proteklog perioda, budu u prilici svoje ciljeve ostvariti i steći kapacitete kojima raspolaže BKC i to po nekomercijalnim cijenama. Nakana nam je da oko BKC-a okupimo skoro sve ono što vrijedi iz oblasti kulture i obrazovanja“. BKC će biti mjesto gdje će se odvijati skoro sve aktivnosti koje potpisnici protokola budu htjeli organizirati uz suorganizaciju s BKC-om. „Cijenimo da će ovo biti dobra i jaka potpora svim ovim udruženjima i organizacijama, a to možemo zaključiti i na temelju njihovih dosadašnjih dobrih reakcija. Mi tu ne želimo stati nego ćemo u drugom koraku formirati zajednički programski savjet gdje bi kompetentni ljudi koji inače izravno kreiraju značajan dio kulturnih sadržaja u TŽ mogli se uključiti i zajednički donijeti buduće programske sadržaje u oblasti kulture“. Fejzić je dodao da ovakav način zajedničkog djelovanja otvara i mogućnost zajedničkog apiliranja na određene projekte koji se financiraju iz Europskih fondova. „BKC je tijekom prošle godine zabilježila 230 događaja i 140.000 posjeta. To su uistinu velike cifre koje kazuju da je BKC jedna velika kulturna institucija. Ali, mi želimo pomoći i onima koji nisu do sada bili u mogućnosti da sami ostvare veliku posjetu ili pak da ona bude bolja.“

Institucije i udruge koje su potpisale Protokol o suradnji sa BKC-om ukoliko budu koristile prostore i ostale resurse BKC-a, ovoj instituciji plaćat će samo komunalne troškove. Institucije i udruge koje nisu obuhvaćene do sada ovim Protokolom, imat će priliku naknadno potpisati protokol o suradnji.

Ankica Stjepić Čosić

Dani Matice hrvatske

PREDSTAVLJEN PETI BROJ ČASOPISA „GRADOVRH“

U prostorijama Međunarodne galerije portreta je u organizaciji Matice hrvatske Tuzla održano predstavljanje časopisa „Gradovrh“, godišnjaka za književno-jezična, društvena i prirodnoznanstvena pitanja. Promotori su bili teatrologinja Jasna Hadžiseli-mović i književnik Atif Kujundžić. Program je otvorila i vodila predsjednica tuzlanske podružnice Matice hrvatske, dr. Marica Petrović. U uvodu je kazala kako je promocija Gradovrha završna večer u sklopu dana Matice hrvatske u Tuzli, dana čiji je cilj oplemeniti kulturni život Tuzlaka i cijeloga područja.

„Gradovrh predstavlja krunu našega godišnjeg rada. U ovome smo broju nešto proširili naš opus i pružili prigodu mladim autorima iz nekih branši koje možda i nisu u opisu Gradovrhova zanimanja. Vjerujem kako ćete se i sami uvjeriti da se radi o kvalitetnom svjedoku vremena. Gradovrh traje i postaje prepoznatljiv kao časopis mladih znanstvenika. Da nije nekoliko vjernih suradnika čije priloge čitamo iz broja u broj, moglo bi se reći da su u ovome, petom broju časopisa najvećim dijelom nova imena. U ovome broju arheologija, filozofija i sociologija su oblasti koje ne mijenjaju potpisnike priloga, u jezično-književnom i zemljopisno-etnološkom dijelu kao i u prilozima iz psihologije i gospodarstva imamo suradnike koji nam se javljaju po prvi put. Najveći je dio priloga vezan za širi prostor Bosne i Hercegovine. U ovome smo broju dali prostora prilozima iz anglistike. Tu su i književni uradci iz poezije i proze. Nadamo se da će ovaj broj zadovoljiti apetite svih potencijalnih čitatelja“, otvorila je promociju predsjednica Petrović.

U izlaganju Atifa Kujundžića prepoznatljiv je bio njegov spisateljski osvrt. „Gradovrh će po svemu sudeći postati, ako već nije pravi dnevnik tuzlanskog javnog i društvenog života. On vjerno oslikava suvremene tokove razvoja društva i misli u

nas. Tako Gradovrh biva pravi svjedok jednog vremena, svjedok koji će tek zasjati u rukama budućih generacija. U vremenu kada svijetu nedostaje duh kulture i dijaloga svaki umjetnički i znanstveni doprinos je dobrodošao. Koliko će Gradovrh u tome uspjati najbolje će pokazati vrijeme,“ kazao je Kujundžić.

M. B.

Za svakoga po nešto

U okviru VII. po redu Dana Matice hrvatske u Tuzli, 21. studenoga u 19,00 sati u Teatru „Kabare“ održan je susret pjevačkih zborova našega grada u organizaciji Matice Hrvatske Tuzla.

U programu su sudjelovali slijedeći zborovi:

ŽENSKI:

„Tuzlanke“ – dirigentica Bahira Hodžić

„Iskre“ (pripremio, ali nažalost zbog bolesti nije dirigirao) Slavko Jović, prof.

(i bez dirigenta uvijek bane „Iskre“ su „iskrile“.

Gimnazija „Ismet Mujezinović“ – dirigentica Jasminka Tadić prof.

Srednja Muzička škola – dirigentica Lejla Mulaosmanović prof.

Gimnazija „Meša Selimović“ dirigentica Zorica Jenko prof, svirala na klaviru

Ena Ovčina – učenica.

MJEŠOVITI:

Behrambegva medresa – pripremio Mevludin Hajdarhodžić prof.

Opća Gimnazija KŠC „Sv. Franjo“, te nedavno formirani zbor „Prijatelji KŠC-a“, zborovima ravnala Evica Cerić prof., na klaviru pratila Gabrijela Andrejaš, učenica.

Iako su po sastavu glasova, starosnoj dobi i repertoaru zborovi bili različiti ugodno je bilo družiti se i predstaviti se publici, svaki zbor na svoj način. Dvorana, ne baš velika, bila je puna. Publika nije štedjela dlanove nagrađujući svaki zbor, svaku interpretaciju. Ponuđen je uistinu raznovrstan repertoar: duhovne skladbe – ilahije, sevdalinke, starogradske pjesme, umjetničke skladbe od renesansnog a cappella stila pa do skladbi modernoga glazbenog izraza. Uistinu, za sve ukuse po nešto.

Nadasve dojmiljiva glazbena večer i lijepa ideja da se susretnemo s istom željom, pokazati da se u našem gradu njeguju glazbene kulturne vrijednosti i na ovakav – zborni način.

Evica Cerić

PrintCom
GRAFIČKI INŽENJERING

Čestit Božić
i sretna i uspješna
Nova 2009. godina

PROJEKT IZGRADNJE STAMBENIH OBJEKATA MLADIM KATOLIČKIM OBITELJIMA

U tijeku je realizacija projekta koji podrazumijeva pomoć mladim bračnim parovima, obiteljima u vidu izgradnje stambenih objekata. Riječ je o projektu koji se realizira uz potporu Vlade Republike Hrvatske.

Ovaj projekt već se nekoliko godina realizira na području Posavske županije i uglavnom je obuhvaćao mlađe bračne parove koji imaju status povratnika. Imajući u vidu izrazito teško stanje u kojem se nalaze mladi ljudi sa prostora Tuzlanske županije gdje se uglavnom odlučuju na odlazak u druge zemlje kako bi si lakše i bolje osigurali egzistenciju, te se rijetko odlučuju za stupanje u brak i zasnivanje obitelji, Koordinacija hrvatskih i katoličkih udruga sa područja Tuzlanske županije na čelu sa predsjednikom, dekanom Tuzlanskog dekanata, **prečasnim Perom Ilićem** uputila je poziv Vladi RH da određena sredstva usmjeri i na ovo područje kako bi se dala potpora i mladim ljudima sa prostora Tuzlanskog dekanata. Hrvatska Vlada je dala zeleno svjetlo i tijekom prošle godine projekt je obuhvatio četiri mlade obitelji. „Uglavnom je riječ o obiteljima hrvatskih branitelja, poginulih i nestalih u Domovinskom ratu i njihovoj djeci, no, da ne bi bilo zabune, projekt je proširen i on se ne odnosi samo na takve obitelji, nego uopće mlade katoličke obitelji koje formiraju zajednicu i kojima bi u današnjem vremenu dobro došla pomoć u vidu izgradnje stambenog objekta“, kazao nam je dekan Pero Ilić. Svi oni koji žele da apliciraju potrebno je da ispunjavaju određene uvjete. Prvi i osnovni je dakle da su mladi bračni parovi, katolici i da do sada nisu riješili stambeno pitanje u svezi čega moraju potpisati i izjavu. Zatim, osoba koja podnosi zahtjev mora imati posjedovni list kojim potvrđuje da je zemljište na kome treba biti kuća u njihovom stopostotnom vlasništvu te za početak u najmanju ruku projekt i urbanističku suglasnost. „To je ono početno bez čega nitko ne može aplicirati a sve ostalo se može rješavati i naknadno u čemu stoji i naša pomoć i potpora“, kaže Ilić. Dalji tijek realizacije projekta tekao bi na način da po primitku dokumentacije koja će potvrditi ispunjavanje navedenih uvjeta, na lice mjesta izlaze stručnjaci iz Hrvatske koji će sagledati situaciju na terenu da bi na koncu počela nabavka materijala i kompletna izgradnja stambenog objekta. Broj obitelji za sada nije limitiran, no dekan Ilić smatra da ne bi moglo biti obuhvaćeno više od petnaestak do dvadeset obitelji tijekom naredne godine. „Ovih dana bit će upriličen sastanak sa predstavnicima Vlade RH kada ćemo detaljno znati koliko će sredstava biti usmjereno u ovo područje. Ja mislim da bi moglo biti obuhvaćeno petnaestak do dvadeset obitelji, no to ostaje da se vidi.“

Mladim obiteljima je poručio da apliciraju jer ukoliko ne budu mogli ući u ovogodišnji proračun, ne trebaju gubiti nadu jer veliki su izgledi da projekt bude nastavljen sa realizacijom i narednih godina. „Mi nastojimo koliko je u našoj moći pomoći mladim obiteljima. Naše mogućnosti nisu prevelike ali mislim da je upravo kuća san mnogih mladih bračnih parova koji su zasnovali obitelj“, kaže Ilić.

Zainteresirani dodatne informacije i uvjete natječaja mogu dobiti u Tuzlanskom dekanatu u Lukavcu ili u HKD „Napredak“ u Tuzli.

Ankica S. Č.

Administrativne podjele i životne nevolje

Kosci, Tetima i Drijenča na prirepku matica

Nemoguće mi je bilo pronaći pisane tragove o tome zašto su hrvatska sela, u tuzlanskoj općini, Kosci i Tetima administrativno (s)vezani za Mjesnu zajednicu Gornja Tuzla. Isto tako je bilo, bar autoru ovih redova, odgonetnuti zašto je hrvatsko selo Drijenča nekada pripadalo Općini Lopare, a danas je Mjesna zajednica novoformirane Općine Čelić. Od žitelja Kosaca i Tetime često sam slušao komentare kako u središte mjesne zajednice odlaze samo po nuždi; da Gornju Tuzlu ne osjećaju svojom, a ni Gornja Tuzla njih ne osjeća svojim. Po katoličko-vjerskom ustroju pripadaju Župi Breške. Temeljem nacionalne pripadnosti, vjerskih opredjeljenja, brojnih životnih potreba, želja i prohtjeva, te zarad njihova ispunjenja, više Dokanj osjećaju svojim, nego Gornju Tuzlu. Prometno-komunikacijski također su znatno više vezani za Dokanj, nego za Gornju Tuzlu. Drijenča je katolička župa za sebe. Drijenčani više životnih potreba rješavaju i ispunjavaju u Tuzli, nego što su to nekada, osim strogo birokracijsko-administrativnih potreba, obavljali u srpskim Loparama, a danas u bošnjačkom Čeliću. Radi nepronalaženja pisanih dokumenata koji bi odgovorili na pitanje zašto su nastale te i takve administrativne podjele, nameće se zaključak kako je to učinjeno nekada radi nepotvrđenog i nikada do kraja dokazanog bratstva i jedinstva, a sada zbog kakvog-takvog multikulturalnog, multireligijskog i etno-nacionalnog gemišta, pa su povučene aktualne crte razgraničenja, podjela i vještačkih udruživanja, bez obzira na potrebe i želje stanovnika ovih sela.

Referendum u Seljublju!

Nes(p)retnosti oko administrativno-političkog ustroja su vezane i za bošnjačko selo Seljublje, koje pripada Općini Kalesija. Do izgradnje magistralne prometnice Tuzla – Bijeljina, vezanost Seljublja za Kalesiju je, zbog prometno-komunikacijskog uvjetovanja, bila logična i nužna. Međutim, poslije ovog prometnog otvaranja Seljubcima je bilo puno lakše i jednostavnije život – liječenje, zapošljavanje, školovanje djece...vezati za Tuzlu. Radi toga je s kraja osamdesetih godina XX. stoljeća bio zakazan i mjesni referendum (izjašnjavanje) o odvajanju Seljublja od Kalesije i pripajanju Tuzli. To je izazvalo pravu buru negodovanja i protivljenja u tadašnjem političkom vrhu Kalesije. Tuzli i njenom općinskom vrhu je prigovarano kako Kalesiji otima jedno selo, a mještani o tome nisu bili pitani. Provođenje referenduma je zaustavljeno i Seljublje je do daljnjeg ostalo u sastavu Općine Kalesija. Ipak prometno-komunikacijski, autobusnom linijom broj 16, Gradskog i prigradskog saobraćaja Tuzla, Seljubci češće putuju u Tuzlu, nego nekim drugim linijama i autobusima u Kalesiju. Na svu sreću dogovoreno je i njihovo liječenje u Domu zdravlja Tuzla, a i omladina se školuje u Tuzli.

Bez obzira na to što u ovom slučaju nema nacionalno-vjerskih sudara i razilaženja „slučaj Seljublje“, koji nije slučaj što to netko želi, nego zato što su ga životni uvjeti nametnuli, pokazuje i dokazuje kako su nam neophodni neki novi administrativno-politički ustroji.

Uz rizik i sve posljedice, spreman sam prihvatiti kritike, kritičare i kritiziranja kako nepotrebno, suviše i navijački prebrojavam krvna zrnca. Makar ovo i ličilo na takve (pr)ojene, naglašavam kako nisam imao i nemam nikakvih zadržkih, mračnih i tajnih namjera. Osnovni cilj je tek javno progovoriti o temi o kojoj stanovnici ovih sela šapuću, a glasno se ne usuđuju progovoriti. O ovoj temi ne treba samo otvoreno-javno govoriti i pisati, nego i konkretne korake poduzimati kako bi se ljudske nevolje, izazvane administrativnim podjelama, svele na razumnu mjeru. Ne vjerujem da bi život u Koscima, Tetimi i Drijenči sa novim administrativno-političkim ustrojem odmah, sutra, bio bolji i kvalitetniji. Međutim, nameće se zaključak kako bi žitelji ovih sela duševno bili zadovoljniji, a političko-nacionalni animoziteti bili svedeni na nižu razinu. Kako sve ne bi ostalo mrtvo slovo na papiru i tretirano eventualnom hirovitošću, zabludama i navijačkim ostrasčenostima jednog novinara koji ovo piše i potpisuje, te novina koje to objavljuju, trebalo bi provesti znanstveno - političko istraživanje na ovu temu. Ne vidim potrebu za tipičnim znanstveno - metodološkim istraživanjem. Dovoljno bi bilo organizirati nekoliko javnih tribina i razgovora na ovu temu, a poslije toga referendum, tajno glasovanje, pa od stanovnika ovih sela saznati koja i kakva im administrativno - politička organizacija više dogovora - postojeća ili neka nova, kojom bi bili vezani za Dokanj, odnosno za Tuzlu u slučaju Drijenče.

Ovo i ovakvo razmišljanje, eventualni potezi i reorganizacije, proizilaze i iz brojnih priča aktualnih političara, vladajućih i oporbenih, koji zagovaraju bolji život naroda.

N. J. IVANOVIĆ

Bijeli put - konvoja spasa za srednju Bosnu

PETNAEST GODINA POSLIJE

Prije točno petnaest godina, 10. prosinca, na Dan ljudskih prava Humanitarni konvoj *Bijeli put* s 99 šlepera i 200 članova medicinskog osoblja, franjevac, novinara i tehničkog osoblja te lijekovima i hranom je na vlastitu odgovornost, prvi puta krenuo prema Novoj Biljoj pod vodstvom dr. Slobodana Langa i zapovjedništvom Hermana Vukušića te pružio ponovnu nadu okruženim i bespomoćnim civilima u ratom zahvaćenoj „zemlji Bosni“. U vrijeme kad se stezao обруč oko lašvanske doline i kada je dolazak u taj dio Bosne bio nemoguć, stigao je glasnik nade za puk, glas koji je značio povezanost sa Hrvatskom, značio je da netko još uvijek misli na te ljude u teškom ratnom vremenu.

Mora se ići u srednju Bosnu

Sama organizacija konvoja je bila zacrtana idejom: „Mora se ići u srednju Bosnu.“ Konvoj se i danas, nakon 15 godina, pamti kao jedinstven herojski čin nekolicine hrabrih ljudi koji su preko prvih linija bojišnice, uz vlastite žrtve, konvojem kamiona krenuli dostaviti nužnu medicinsku pomoć u Novu Bilju u kojoj je zbog ratne blokade bilo onemogućeno bilo kakvo liječenje ranjenih i bolesnih. Prisjetimo se, bilo je to vrijeme kada je srednja Bosna izgledala potpuno nepristupačnom. Odsječena od svijeta živjela je životom umiranja, krvi, boli, ali i rađanja. Neprijatelj ju je pokušavao slomiti na sve moguće načine. Bolnica u Novoj Biljoj do 1994. godine hospitalizirala je preko 11.000 ljudi središnje Bosne, od čega su polovica bili ranjenici većinom hrvatske nacionalnosti. U to vrijeme bolnica je zapošljavala tek neko-

licinu liječnika, a u trenutku kada je grad došao pod blokadu, bilo je nemoguće bilo kakav oblik pružanja medicinske pomoći. Na obilježavanju 15 obljetnice konvoja *Bijeli put*, prvi predsjednik udruge i projekta Miro Jakovljević podsjetio je kako konvoj nije stanovništvu Srednje Bosne donio samo pomoć, već i poruku da nisu ostavljeni, da ima u Hrvatskoj ljudi koji im žele pomoći. Isto tako sve ono što se dogodilo s Bijelim putom, bilo je poticaj za širenje daljnjeg dobra, pa su tako u vrijeme trajanja konvoja zajedno s Mešihatom islamske zajednice planirani novi konvoji i nove akcije mira i ljubavi pomoći prema narodu Bosne i Hercegovine. Tako je Bijeli put bio međunarodni i međuvjerski akt solidarnosti i ljubavi. Malo je poznato da je i jedan od snimatelja konvoja poginuo dok je pokušavao zabilježiti neprohodne staze kojima su kamioni prolazili. To dovoljno govori o opasnosti kojoj su bili izloženi sudionici konvoja, kao i spremnosti svih da se do tog naroda „dolje“ dođe. Podsjetimo kako je u organizaciji konvoja sudjelovalo od 10 do 15 tisuća osoba, od učenika osnovnih škola, domaćica, profesora, medicinskog osoblja, političara, novinara, vozača. Takvo zajedništvo temeljeno na samo jednom cilju, da se pomogne napaćenu narodu, moralo polučiti uspjeha.

Plemenita ideja donijela hrabrost

Na proslavi 15. obljetnice konvoja njegov zapovjednik Herman Vukušić je govorio o značenju i samoj organizaciji. Istaknuo je kako su tijekom ovih petnaest godina mnogi analitičari analizirali taj konvoj s politi-

čkog, sociološkog i organizacijskog aspekta. Vukušić je istaknuo kako je konvoj pridonio i miru na tim prostovima. Inicijator konvoja Slobodan Lang upozorio je kako je *Bijeli put* izraz snage hrvatske države. K tome nema većeg zajedničkog projekta kršćana i muslimana nego što je projekt mira i ljubavi. Izrazio je žaljenje što nije održan nijedan znanstveni skup o tom projektu koji i danas Europi može poručiti skup o tom projektu koji i to je da dobre i plemenite ideje imaju veći odjek od samog vidljivog čina. Upravo onako kako je *Bijeli put* ohrabrio uplašenog čovjeka cijele Bosne i Hercegovine. *Bijeli put* pokazuje kako se velike stvari mogu napraviti samo ako imamo dovoljno hrabrosti slijediti svoje dobre zamisli. Hrvatski književnik Mile Stojić, inače Hercegovac o *Bijelom putu* je kazao: „Tko je imalo mario za hrvatstvo i za svoju vjeru u tomu trenutku nije bio miran. Htio je nešto učiniti, ali što kad nismo Bog i kad ne možemo činiti čudesa. *Bijeli put* naše želje pretvorio je u stvarnost. Do srednje Bosne pružila se naša ruka koja joj je htjela pomoći. Drži se da je oko 10.000 ljudi izravno sudjelovalo u pripremanju i izvođenju misije *Bijelog puta*. Bili su zajedno svi: učenici i oni malo manje učenici, političari i svećenici, novinari i molitelji... *Bijeli put* je uspio doći do franjevačke bolnice u Novoj Biljoj jer je smatrao da su ljubav i dobrota nepotrošivo blago koje progovara i ondje gdje, naizgled, vlada zakon oružja“.

M. Bosankić.

HDZ
Bosne i Hercegovine

*Čestit Božić
i sretnu Novu 2009. godinu*

ŽO HDZ BiH Soli
OO Tuzla, Banovići, Drijenča-Čelić, Gradačac, Lukavac, Srebrenik, Živinice

Plaćeni oglas

VELEPOSŁANIK MAĐARSKÉ IMRE VARGA NAJAVIO NOVA ULAGANJA MAĐARSKOG KAPITALA U TUZLANSKA PODUZEĆA

Veleposlanik Republike Mađarske u Bosni i Hercegovini N.J. E. Imre Varga i njegova ekonomska savjetnica Erike Dudase boravili su u posjeti Tuzlanskoj županiji. Tom prilikom Varga i Dudase sastali su se s predstavnicima Općine Tuzla, Tuzlanske županije i Gospodarske komore Tuzlanske županije.

Suradnja zemalja u ovoj regiji konkretno Mađarske i Bosne i Hercegovine već je u više navrata ostvarivana. U prvom redu je to suradnja u oblasti kulture i ekonomskih ulaganja. „Došao sam kako bi u prvom redu čestitao izbornu pobjedu dužnosnicima Općine Tuzla i da vidimo da u doglednoj budućnosti na dnevni red postavimo neke nove teme koje će biti predmetom naše buduće suradnje. Identificirali smo već poznati projekt u Pečuhu 2010. godine kada će ovaj grad biti jedan od glavnih gradova kulture u Europi zajedno s Essenom i Istanbulom. Jedna od interesantnih osobina ovog projekta je to da će tijekom manifestacije biti predstavljene i pokazane kulture Balkanskih naroda. Na taj način mi potičemo i izravnu suradnju s gradovima iz zemalja regije kako bi i oni bili uključeni u ovaj projekt, a jedan od njih je svakako Tuzla“, kazao je veleposlanik Varga. Na ekonomskom području nakon uspješno završenog Projekta čiste vode sada je na djelu priprema i realizacija jednog drugog projekta čija je vrijednost oko sedam milijuna eura. U pitanju je projekt tretiranja otpadnih voda u Tuzli, a koji će biti financiran iz mađarskih proračunskih sredstava. „Želimo u razgovoru s predstavnicima ovoga grada i županije identificirati još neke potencijalne projekte gdje bi mađarske kompanije mogle biti partneri. Pri tom mislim na infrastrukturne, razvojne projekte, prije svega izgradnja lokalnih i međugradskih putova, tretiranje komunalnog otpada, reciklaža komunalnog otpada i sl. To su polja na kojima želimo surađivati“. Predsjedavajuća Općinskog vijeća Tuzla, Nada Mladina kazala je da ova posjeta predstavlja znak nastavka dosadašnje uspješne suradnje, ne samo s veleposlanstvom Republike Mađarske, nego i uopćeno s Republikom Mađarskom i gradom Pečuhom. „Mi smo u proteklom periodu realizirali niz zajedničkih projekata, a naročito nakon potpisivanja Sporazuma o međuregionalnoj suradnji koja je započeta potpisivanjem sporazuma između gradova Pečuh, Osijek

i Tuzla. Poslije se to proširilo i na pogranična mjesta Mađarske, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Općina Tuzla je već ostvarila dobru suradnju na kulturnom planu“, kazala je Mladina te izrazila zadovoljstvo da će se Općina Tuzla zajedno sa svojim dostignućima iz oblasti kulture imati priliku predstaviti 2010. godine u Pečuhu, europskoj prijestolnici kulture. Značajni dogovori i razgovori vezani za daljnju suradnju na ekonomskom planu govore o tome da će Općina Tuzla uz pomoć R Mađarske i njihovih proračunskih sredstava imati potporu i na projektima prečišćavanja otpadnih voda ali i drugih projekata koji su jako značajni za ekologiju a svakako i za građane Tuzle. Prilikom posjete premijeru Tuzlanske županije Enesu Mujiću, Veleposlanik Varga je govoreći o dosadašnjim mađarskim investicijama na ovom području istaknuo rekonstrukciju Bloka 5 TE Tuzla. „U ovom trenutku mađarski investitori najviše su zainteresirani za energetske sektor, telekomunikacije i tretman otpadnih voda i čvrstog otpada. Nažalost, BiH je još uvijek prilično nepoznato tržište, a bosanskohercegovački poslovni ljudi nisu još uvijek dovoljno prisutni u Mađarskoj kako bi promovirali mogućnosti za ulaganja u vašu zemlju. To je ključni razlog što nema snažnijeg interesa malih i srednjih poduzeća za investicije u BiH“, istakao je veleposlanik Varga. Premijer Mujić

je izrazio zadovoljstvo što raste interes za ulaganje mađarskog kapitala u BiH i iskazao poseban interes za pomoć koju bi Tuzlanskoj županiji mogli ponuditi mađarski stručnjaci u oblasti tretmana čvrstog otpada. „Svjesni smo da će ovo pitanje biti jedno od najsloženijih u procesu približavanja BiH Europskoj uniji. Znamo da Mađarska ima izuzetno dobra i vrijedna iskustva u toj oblasti i ta iskustva bi nam svakako dobro došla. Zbrinjavanje čvrstog otpada je jedan od problema s kojima se Vlada Tuzlanskog kantona intenzivno bavi posljednjih godina“, istakao je premijer Mujić.

Prilikom susreta s tuzlanskim gospodarstvenicima naglašena je potreba za još većom i boljom povezanošću poslovnih ljudi Mađarske i BiH jer kako je rečeno, ta komunikacija predstavlja ključni korak za značajnije investicije.

Ankica Stjepić Čosić

Poduzetništvo i menadžment u razvijenim zemljama

U Univerzitetnoj biblioteci Derviš Sušić Tuzla upriličena je promocija knjige „Poduzetništvo i menadžment u razvijenim zemljama“ autora Imšira Imširovića. Promotori su bili dr. Kadrija Hodžić i dr. Mladen Bodiroža. Inače ova knjiga je izašla u izdanju internacionalne lige humanista Sarajevo i Internacionalnog Univerziteta „Philip Noel Baker“ Sarajevo. Knjiga „Poduzetništvo i menadžment u razvijenim zemljama“ je nastala iz potrebe. Namijenjena je svima koji žele više saznati o poduzetništvu i menadžmentu u razvijenim zemljama. Ne, da kopiraju teoretska i praktična iskustva u tim zemljama, već da na konkretnim primjerima tih zemalja pokušaju približiti i primijeniti dobre primjere u vlastitoj sredini, u državi, poduzeću bilo koje vrste djelatnosti ili veličine. „Mislim da je ovo prva knjiga u BiH s ovom tematikom. Poduzetništvo i menadžment je jedna dominantna institucija zapadne civilizacije i upravo je menadžment taj koji je omogućio takvu razinu razvijenosti zapadnih zemalja. Menadžment i poduzetništvo je znanstvena oblast i zbir ideja i recepta“, kazao je za naš list autor Imšir Imširović.

Ova knjiga je zbirka djelatovnih, isprobanih i konkretiziranih iskustava iz razvijenih i nekih drugih zemalja. „Poduzetništvo je u SAD-u, Njemačkoj, Austriji i drugim zemljama imalo prve pomake i odatle i potiču oni pravi recepti. SAD je izvozila ideje poduzetništva u svijet. Poduzetništvo je neminovno i u BiH i mislim da je ova knjiga došla u pravo vrijeme, ako znamo da BiH se treba pripremati za ulazak u EU. Ova knjiga daje mnoge odgovore koji će poslužiti prije svega poslovnim ljudima da se bolje snađu“, kaže autor. Međutim, u BiH je mnogo onih koji se smatraju menadžerima. Zanimalo nas je koliko je BiH dostigla europsku razinu menadžerstva. „Mnogi misle zaista u BiH da jesu menadžeri, međutim nisu. Menadžer je čovjek koji planira, vodi, komunicira, koji rukovodi, kontrolira i na kraju odlučuje. Ona koji sve ove funkcije nema u djelokrugu svog rada, taj i nije menadžer. Tar riječ se zloupotrebljava i mnogo mladih smatra da ako imaju mobilni, lijepo odijelo, kožnu torbu da su menadžeri, ali daleko su od toga.“ Stoga ova knjiga je i namijenjena mladima koji žele ući u svijet biznisa“, kaže nam Imširović i ističe da je menadžer ujedno i glumac, „namazan“ svim bojama.

Ova knjiga otvara oči pred zemljama i primjeni konkretnih ekonomskih rješenja koji su došli u tim zemljama na bazi znanstvenih i praktičnih istraživanja. Postoje znanja u mnogim zemljama. Nevolja je u tome što se ta znanja ne primjenjuju, kaže profesor Kadrija Hodžić, recenzent knjige i dekan Ekonomskog fakulteta u Tuzli. „Ova knjiga više nego dobro dolazi stručnoj i znanstvenoj javnosti BiH iz dva razloga. Prvi je što prenosi teoretska i iskustvena znanja iz zapadnih zemalja, a s druge strane što je po meni još važnije knjiga donosi znanje o takozvanom „risk“ menadžmentu što je veoma važno u finansijskoj krizi kada se cjelokupno poslovanje mijenja i prilagođava globalnim uvjetima i kada u kriznim trenucima menadžeri iz slabijih poduzeća prelaze u risk poduzeća i donose posebne strateške politike. Sadržaj ove knjige može upotpuniti znanja koja mi nemamo o risk menadžmentu“, kazao je profesor Hodžić.

Glavne točke koje se razmatraju u ovoj knjizi su poduzetništvo i menadžment u razvijenim zemljama. Pošto se, naime, od spoznaje, koja se bez iznimke već godinama potvrđuje u svim razvijenim zemljama svijeta da je razvoj menadžmenta, menadžerstva, poduzetništva i poduzetničke infrastrukture za svaku zemlju najefikasniji put izlaska iz nerazvijenosti.

Maja Nikolić

OD 2009. GODINE: Porez na dohodak

JEDINSTVENO OPOREZIVANJE STUPA NA SNAGU

Od 1. siječnja 2009. godine u Federaciji BiH počinje primjena Zakona o porezu na dohodak, kojim će se na jedinstveni način oporezivati dohodak po poreznoj stopi od 10 posto.

Iz Federalnog ministarstva financija podsjećaju da su u skladu s odredbama Zakona, obveznici poreza na dohodak sve fizičke osobe koje ostvaruju dohodak od nesamostalne djelatnosti, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, ulaganja kapitala, sudjelovanja u nagradnim igrama i igrama na sreću.

Zakonom o porezu na dohodak propisan je minimalni neoporezivi dohodak – prihod od 300 mjesečno, odnosno 3.600 KM godišnje kao osnovni lični odbitak.

Pravo na lični odbitak uvjetovan je posjedovanjem porezne kartice.

Porezni obveznik može imati samo jednu poreznu karticu, a u slučaju da radi kod jednog ili više poslodavaca porezni obveznik sam odlučuje kojem poslodavcu će dati svoju poreznu karticu.

Primjenom Zakona o porezu na dohodak na jedinstven način će se riješiti pitanje direktnih poreza i načina uplate, odnosno njihove naplate na teritoriju Federacije BiH.

To znači da će primjenom Zakona o porezu na dohodak prestati primjena zakona o porezima kantona kojima su na različite načine i po različitim stopama bile regulirane pojedine vrste poreza.

Tako primjera radi, nekim kantonalnim poreznim zakonima nisu bili propisani porez na ukupan prihod građana ili porez od imovine i imovinskih prava, a različite su bile i stope za pojedine vrste poreza.

Osim poreznih zakona kantona, stupanjem na snagu Zakona o porezu na dohodak, prestaje i primjena Zakona o porezu na plaću u Federaciji BiH.

Cilj reforme direktnih poreza je da se novim zakonskim propisima, Zakonom o porezu na dohodak, Zakonom o porezu na dobit i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima, usuglase propisi iz oblasti poreza s propisima koji se primjenjuju u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu i omogući stvaranje jedinstvenog ekonomskog prostora u Bosni i Hercegovini.

Jedna od karakteristika Zakona o porezu na dohodak u FBiH su da porezu ne podliježu stipendije, penzije, dohodci porodica šehida i poginulih boraca, invalida, socijalnih davanja i pomoći.

Zatim dodatni odbici za svakog izdržavanog člana obitelji – supružnik, djeca, članovi uže obitelji.

Ekonomski stručnjaci naglašavaju da će primjena zakonskih regulativa i propisa koji reguliraju primjenu, prije svega Pravilnika, pokazati će i dobre i loše strane cjelokupnog poreskog sistema i poreske administracije.

Izudin Kešetović, redovni profesor financija na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Tuzli, naglašava da je bitno da se ušlo u reformu poreskog sistema, i da smo izbjegli tako zvani sistem kumuliranja i gotovog oporezivanja, te da smo izbjegli različite sustave oporezivanja od kantona do kantona.

Tako da možemo reći da ovakvim jedinstvenim poreskim oblikom su obuhvaćeni svi građani Federacije Bosne i Hercegovine.

Džanan Ribić

Bosna i Hercegovina zagazila u recesiju

Sredinom studenog u Tuzli je održana prva konferencija koja je okupila eminentne ekonomske stručnjake koji su prvi puta zajednički progovorili o utjecaju globalne finansijske krize na BiH. Iako se do prije samo nekoliko dana govorilo da bi finansijska kriza mogla zaobići BiH, sada je definitivno da ipak neće i da bi 2009. godina mogla biti krizna. Prvi val finansijske krize bankarski sektor je izdržao, ali je očito da će biti implikacija na realni sektor iz čega proizlazi zabrinutost, istaknuo je guverner Centralne banke BiH Kemal Kozarić. „Mislimo da će 2009. godina biti izazov za sve, ali se iskreno nadam da ćemo zajednički prevazići probleme i da ćemo zajedničkom ulogom i Vlade i monetarnih vlasti i građana prepoznati svatko u svojoj poziciji određeni način štednje i da ćemo prevazići ovu krizu. Mislim da bi prvi kvartal mogao biti veoma težak, a da će onda doći do poboljšanja“, rekao je Kozarić.

No, susjedna Hrvatska je već poduzela neke aktivnosti na smanjenju javne potrošnje, pa se postavlja pitanje, što BiH čini po tom pitanju. „Dobra je vijest što je fiskalno vijeće donijelo i fiskalne cijene za BiH i oni su opredijelili za smanjenje javne potrošnje i za reducirane proračune tako da neće biti povećanja plaća u javnom sektoru niti povećanja javne potrošnje“, ističe Kozarić.

Ni u Svjetskoj banci nisu optimistični kada je u pitanju BiH. Prava briga kako bi finansijska kriza mogla biti utjecati na realnu ekonomiju postoji, jer cijena novca koju građani sada uzimaju u bankama je puno viša nego što je bila prije četiri mjeseca. Kako je istaknuo Giulio Moreno, direktor ureda Svjetske banke u BiH, rast bruto društvenog proizvoda koji je bio od 6 do 8 posto bi se u narednoj godini mogao smanjiti na čak 4 posto. „Situacija bi bila puno lakša da se ovo desilo nekoj zemlji zapadne Europe tipa Njemačke ili Italije. Ovo će imati veliki utjecaj na ovu državu s obzirom da je ova zemlja u razvoju. Bit će veoma važno da sve Vlade u BiH kojih na žalost ima jako puno u BiH poduzmu odgovarajuće mjere kojima bi pogurala ekonomiju naprijed. Ova zemlja sebi ne može priuštiti da se stvori val nezaposlenosti jer bi joj to u budućnosti moglo stvoriti velike probleme. Naše mjere su ograničene i najvažnija je Vlada koja mora nešto hitno poduzeti“, rekao je Moreno.

No, preporuke iz Svjetske banke su sljedeće. „Potrebno je uvesti poreske olakšice vezano za nove investicije i sve ostale mjere koje će održati kupovnu moć koje će doprinijeti proizvodnji, jer ako nema kupovine, nema ni proizvodnje i samim tim ekonomija će stati“, upozorio je Moreno.

U svakodnevnom razgovoru s privrednicima u BiH je Nedret Kikaknović, direktor Županijske gospodarske komore Tuzla koji je rekao da su i oni također veoma zabrinuti. „Ono što nas očekuje u narednoj godini jest smanjenje izvoza i pad industrijske proizvodnje i to će na žalost dovesti do nezaposlenosti. Stoga moramo biti spremni na veoma tešku narednu godinu“, kaže Kikaknović.

Jedan od velikih problema je i taj što građane BiH gotovo nitko ne upozorava na ovakav problem krize. No iz Tuzle su otišla prva upozorenja javnosti. „Naredna godina će biti veoma teška i još uvijek je veoma teško predvidjeti kakve će biti posljedice, ali je očigledno da se kriza iz finansijskog sektora prelila u realni sektor što znači da proizvodnja trpi i one firme koje su do sada u BiH dobro radile i one koje su izvozno orijentirane i koje su imale probaj na svjetsko tržište i sada će osjetiti recesije u svijetu. Imamo usporavanje gospodarskih aktivnosti što će dovesti do nezaposlenosti, a to će dovesti do većih socijalnih problema što će utjecati na proračune i objektivno će se veoma teže živjeti“, kaže profesor Muris Čičić s Ekonomskog fakulteta u Sarajevu.

Jedini tračak nade jeste to da su inflatorna kretanja sada smanjena, te se očekuje da će biti značajnijih povećanja cijena. Ipak ono što najviše buni je zašto država BiH ne smanjuje cijene i zašto se ne uključuje u akcije ekonomske štednje. „Kada govorite o državi pretpostavljam da mislite na Vladu, a BiH nema Vladu. Ona ima nekakvo Vijeće Ministara i to je više savjetodavna skupina koja ne raspolaže resursima da bi mogla dovesti do nekog poboljšanja. Ponešto mogu entiteti, no vidite kakva je proračunska situacija i sve vam je jasno“, ističe Čičić.

BiH ima i veliki broj ekonomskih stručnjaka, no na ovoj konferenciji istaknuto je da bosanskohercegovačka politika nije toliko zainteresirana primjenjivati znanje i pamet.

Maja Nikolić

OD IDUĆE GODINE ENERGIČNIJI PRISTUP UREĐIVANJU SUSTAVA VISOKOG OBRAZOVANJA U BiH

Nedavno je na razini BiH osnovana Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete. Agencija će početi sa radom od 1. prosinca ove godine, a sjedište joj je u Banjoj Luci. Kako je istaknuo zamjenik direktora Agencije Boris Ćurković, uspostava Agencije bi trebala biti vrlo brza i već u idućoj godini moglo bi se pristupiti uređivanju sustava visokog obrazovanja u BiH.

Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete je samostalna državna upravna organizacija koja je uspostavljena okvirnim zakonom o visokom obrazovanju i njeni osnovni ciljevi su akreditacija i licenciranje rada visokoobrazovanih institucija u BiH. „Ova Agencija neće kao što je to običaj vršiti izravno licenciranje i akreditiranje visokoškolskih ustanova. Ona će određivati standarde i normative za vršenje djelatnosti visokog obrazovanja i imenovati će povjerenstva koja će vršiti te akreditacije i licencira-

nja, a krajnje poslove vršiti će nadležna ministarstva na entitetskoj i županijskim razinama“. Dosadašnje razloge zbog kojih visoko obrazovanje u BiH još uvijek nije svoje programe usuglasilo s reformskim ciljevima Bolonjskog procesa Ćurković dijeli u nekoliko kategorija. U prvom redu je nažalost činjenica da visoko obrazovanje još uvijek nije prioritet države BiH. Drugi razlog je zato što visoko obrazovanje u BiH nema adekvatan ustavni tretman. U Federaciji je podijeljeno po županijama a u Republici Srpskoj centralizirano što govori da ne postoji jedinstvena politika visokog obrazovanja. To dovodi do velikih poteškoća u funkcioniranju visokoškolskih ustanova. Treći razlog je kako kaže Ćurković nespremnost akademskih struktura na promjene i na dijalog jednih s drugima. „Mi sada imamo različit pristup reformama visokog obrazovanja od sveučilišta do sveučilišta tako da se jedan studij npr. u Tuzli studira četiri, a u Sarajevu tri godine

i sl. Taj sustav treba uskladiti i harmonizirati jer mi smo mala država i ne možemo imati toliko stupnjeva“. Ćurković napominje i da financiranje visokoškolskih ustanova nije na adekvatnoj razini i da ono treba značajne investicije. „Ako želimo uspostaviti europsku razinu visokog obrazovanja u BiH, svako sveučilište, dakle svako od javnih, ali i svako buduće koje se bude osnivalo bilo da je javno ili privatno, će trebati investiciju od nekoliko stotina milijuna maraka. Europski standardi i normativi podrazumijevaju da sveučilište ima 8 metara četvornih prostora za jednoga studenta što bi za Univerzitet u Tuzli značilo da treba imati oko 160.000 metara četvornih, a trenutno ih ima samo 50.000. Dakle samo za prostor je potrebno dosta novaca, a da ne govorim o opremanju, razvoju kadrova itd.“ Govoreći o privatnim sveučilištima, Ćurković je kazao da u BiH trenutno nema dobrog privatnog sveučilišta te da će se iz tog i drugih razloga, budući normativi i standardi koji se budu donosili, jednako odnositi kako na javne tako i privatne visokoškolske ustanove. „Kada govorimo o obrazovanju kao potrebi društva, onda govorimo o javnoj potrebi. Međutim, kada govorimo o privatnim sveučilištima, onda je isključivo u pitanju poslovno orijentirana institucija. Ljudi osnivaju ta sveučilišta da bi stvarali profit. Ja još nisam vidio ni jedno ozbiljno privatno sveučilište u BiH s tim što moram reći da ih ne poznajem sve. Uglavnom su osnovani da bi se uz minimalne investicije izvukla maksimalna dobit i mislim da nisu adekvatno opremljeni prije svega kadrom, a potom ni laboratorijima, adekvatnim pomagalicama i slično.“

Potreba za budućim institucijama u visokom obrazovanju kao i investicijama u visoko obrazovanje postoji te je stoga logično i da se privatni kapital nađe u visokom obrazovanju. Međutim, sadašnja privatna sveučilišta nisu napravljena po tom principu nego su u pitanju vrlo male investicije koje ulagači očekuju da zarade u vrlo kratkom vremenskom periodu. Stoga, odlika takvih sveučilišta su minimalni troškovi, nezaposleni profesori, i drugi aspekti koji ne ostavljaju dojam jedne visokoškolske ustanove već podsjećaju na večernje škole. Ćurković smatra da bi u visoko obrazovanje u BiH trenutno trebalo investirati više od milijardu eura da bi provelo reforme na europskoj razini. Jedno od najboljih rješenja je veća uključenost privatnog sektora u visoko obrazovanje.

Ankica S. Ć.

Tuzlanski studenti žele sudjelovati u NATO programu za BiH

Na Univerzitetu u Tuzli početkom studenog upriličen je okrugli stol na temu „Članstvo NATO-a u BiH“. Namjera ovog okruglog stola bila je uključiti studente u debate o temama koje se tiču NATO-a, te o njihovim brigama za budućnost. Kako studenti i općenito mladi ljudi vide djelovanje NATO saveza u Bosni i Hercegovini s obzirom da je naša zemlja uspješan član programa NATO Partnerstva za mir, bilo je jedno od središnjih pitanja. Nakon što je BiH na samitu u Bukureštu pozvana da se priključi procesu intenzivnog dijaloga s NATO savezom, sada predstavnici NATO-a u BiH žele vidjeti kako mladi ljudi na to gledaju. „Ovu su jako važna vremena za BiH i pristupanje EU i NATO-u su jako krupni koraci koji ljudi moraju shvatiti. Mi mislimo da je veoma važno uspostaviti kontakt i s mladim ljudima koji će biti budući lideri ove zemlje i da jednostavno znaju što je NATO. Jedna od stvari koju mi stalno ponavljamo jest da NATO nije organizacija kakva je bila tijekom Hladnog rata i da NATO nije samo vojni savez. Pristupanje savezu znači ujedno i jačanje Vlade i organa vlasti. Sama reforma obrane podrazumijeva jačanje tih institucija, posebno oružanih snaga“, rekao je Derek Chappell, glasnogovornik NATO-a u BiH.

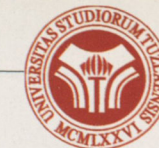
Tijekom listopada i studenog ove godine Glavni stožer NATO-a na Univerzitetima u Bihaću, Banjaluci, Mostaru, Zenici, Sarajevu, Zagrebu i Tuzli organizira okrugle stolove ovog tipa s ciljem da uključi studente u debate o temama koje se tiču NATO-a, te o njihovim brigama za budućnost, kao i upoznatih ih s aspektima NATO-a koji do sada nisu bili u fokusu javnosti. „Univerzitet u Tuzli je rado pristao na to da čelnici NATO-a gostuju na ovom Univerzitetu i govoriti o ovim značajnim temama. Našim studentima želimo pružiti priliku da promišljaju i o drugim temama, a ne samo o onome što je predmet njihovog studija. Mislim da je veoma značajno da studenti kažu kako vide NATO savez u BiH i da debatiraju na tu temu“, rekao je Boris Ćurković, šef Ureda rektora Univerziteta u Tuzli.

Već je odavno poznato da BiH teži punom članstvu u NATO savezu. BiH je postigla ogroman napredak u modernizaciji i reformiranju svoje vojske prema NATO standardima. „Ovaj okrugli stol nam pruža mogućnost da se upoznamo što zapravo NATO savez znači BiH i što on ovoj zemlji nudi, posebno ona civilna strana NATO-a koja se tiče privrede, ekonomije i općenito uključivanja mladih u europske integracije.“

Na ovaj način studenti će imati mogućnost upoznatih sve aspekte koje nudi NATO u BiH i daju svoje prijedloge, koji će utjecati na poboljšanje života mladih u BiH.

Zajednička konstatacija je da je vrijeme od stjecanja punog članstva potrebno posvetiti otvorenom dijalogu. Samo na takav način moguće je postići značajne promjene u izgradnji demokratskog okruženja, promociji humanog prava, promociji nauke te zaštite čovjekove okoline.

Maja Nikolić

U POVODU 32 OBLJETNICE NA UNIVERZITETU U TUZLI UPRILIČENA SVEČANA AKADEMIJA

Svečanom akademijom na kojoj su upriličena prigodna obraćanja rektora tuzlanskog Univerziteta prof. dr. sc. Džeme Tufekčića te drugih rektora iz BiH i gostiju iz javnog života, obilježena je 32. obljetnica Univerziteta u Tuzli.

Osvrćući se na protekli period rektor Džemo Tufekčić je kazao da je ovaj Univerzitet osnovan na tadašnjoj poznatoj klasičnoj matrici – kao regionalni Univerzitet oslonjen na lokalno gospodarstvo i lokalne potrebe. Na početku svog djelovanja Univerzitet u Tuzli je bio uglavnom tehnički univerzitet. „Do snažnog zaokreta došlo je

1988. godine kada su fakulteti dominantno tehničkog tipa postali inferiorni u odnosu na druge fakultete s aspekta broja studenata koji se upisuju i s aspekta broja nastavnika koji su prisutni na Univerzitetu tako da današnji Univerzitet u Tuzli ima oko 24.000 studenata, 300 doktora nauka, 300 asistenata i 200 doktora nauka koji gostuju na Univerzitetu“, kazao je Tufekčić i dodao da će od ove godine naše društvo biti bogatije za 2000 novih diplomanata koji će u vrijeme ekonomije bazirane na znanju pokušati dići konkurentnu sposobnost privrede u okruženju, dići standard življenja, postaviti nove standarde u ponašanju i odgovoriti zahtjevima suvremenog tržišta te na taj način dati doprinos pridruživanju BiH u europske akademske tijekove ali i doprinos Sporazumu o stabiliziranju i pridruživanju. Rektor Tufekčić je istaknuo da je Univerzitet u Tuzli kvalitetno započeo reforme, a jedna od njih je i akademska reforma. „Akademska reforma je izuzetno složena i ona se bazira na velikom broju procesa. Mi smo uspješno uveli ECTS, uvodimo kulturu kvaliteta na Univerzitet, nastavne sadržaje moderniziramo, kadrovsko snaženje Univerziteta je utjecalo na sadržaj nastave na najbolji mogući način. Počelo se s ozbiljnim planiranjem kadrova, tako da se Univerzitet značajno kadrovski konsolidirao provodeći kadrovsku strategiju oslanjanja na mlade kadrove. U ovoj godini smo primili 50 mladih ljudi koji su snaga Univerziteta.“ Tufekčić je naglasio da je Univerzitet osim kadrovske započeo i fizičku obnovu pri tom misleći na rješavanje prostora dobivanjem na korištenje vojarnu Hušein kapetan Gradašević. „Svaki univerzitet mora biti iznad svega orijentiran prema budućnosti. Promjene koje smo započeli provodimo sami i to zbog našeg dobra, zbog naših studenata i naše budućnosti. Reforma Univerziteta u Tuzli je naš posao. Očekivali smo od države da sada provodi reformu, no više je nego očigledno da obra-

zovanje i znanost nisu prioriteti državne politike“, kazao je rektor Tufekčić te dodao da Univerzitetu nije problem nositi se s tim zadaćama jer ima najvredniji resurs, a to su ljudi. „Današnji studenti su budućnost ovog Univerziteta i oni će BiH pomoći da razvojem ekonomije znanja preraste iz kruga nerazvijenih država u krug razvijenih. Znanje je danas najvredniji resurs, a njegov nositelj je čovjek. Stoga, s velikim optimizmom gledam i na budućnost Univerziteta u Tuzli“, kazao je te kolegama, profesorima i studentima čestitao Dan Univerziteta u Tuzli. Uslijedila su obraćanja predstavnika s drugih Univerziteta u BiH. U ime Sveučilišta u Mostaru nazočnim se obratio prorektor prof. dr. Vojo Višekruna. On je uz čestitke za obljetnicu poželio i da dosadašnja dobra suradnja bude nastavljena i još bolja. Pozdrave iz Banje Luke uputio je prorektor, prof. dr. Simo Jokanović, a s Univerziteta Džemal Bijedić u Mostaru, rektor prof. dr. Fuad Ćatović. „Naša dva Univerziteta imaju jednu čvrstu sponu, dobru suradnju koja se posebno ogledala u najtežim vremenima kada je Univerzitet u Tuzli uputio veliku pomoć da Univerzitet Džemal Bijedić stasa i ostvari dosadašnje rezultate.“ Čestitke na značajnoj obljetnici tuzlanskog Univerziteta stigle su od mnogih drugih sveučilišta kako iz BiH tako i iz zemalja okruženja te od brojnih istaknutih ličnosti od kojih izdvajamo, premijera Federacije BiH Nedžada Brankovića, dopredsjednicu Federacije BiH Spomenku Mičić te Vinka kardinala Puljića. Osobne čestitke uputila je i ministrica obrazovanja u Vladi TŽ Mirzeta Hadžić Suljić. „Cilj Bolonjskog prostora je da se izjednači kvalitetu visokog obrazovanja u europskom prostoru i da se omogući prohodnost studenata. Glavni kriterij da bi se to ostvarilo treba biti uspjeh u ostvarenju obrazovnih rezultata i razvoj vlastitih kadrova“, kazala je ministrica Hadžić-Suljić čestitajući 32 obljetnicu Univerziteta. Čestitke je uputio i premijer Tuzlanske županije Enes Mujić. „Snaga i potencijal koji su evidentni na ovom Univerzitetu u današnjem vremenu daju nam ohrabrenje. Vjerujem da će napore koje činite u procesu reforme u narednim godinama, dosadašnje dobre rezultate samo podići na još višu razinu“, kazao je Mujić.

Nakon svečane Akademije za nazočne je upriličen prigodan domjenak.

Ankica Stjepić Ćosić

Nogometna utakmica, suci, delegati i savjetnici

Krajem listopada 2008. godine na tuzlanskom stadionu TUŠANJ odigrana je veliko-nogometna humanitarno-revijalna utakmica između reprezentacija katoličkih svećenika BiH i imama Tuzlanskog mesdžida. Imami su pobijedili s 8 prema 2, ali je to u ovom slučaju sporedan detalj.

Jedan od uzgrednih komentara u publici, koji nije za odbaciti, je glasio kako su radi jednakopravnosti suci na ovom susretu trebali biti pravoslavni popovi iz Tuzle Niko TOŠIĆ i Milan TOPIĆ. Zbog nedostatka rabina treće sudačko mjesto, dužnost i funkcija trebala je pripasti gospodinu Igoru RAJNERU, visoko-rangiranom članu SDP-a. Delegat je, bez konkurencije, trebao biti Vasilije KAČAVENDA, episkop Zvorničko-tuzlanske eparhije, bez obzira na to što je sjedište iz Tuzle premjestio u Bijeljinu.

Gospodin Rado PEJIĆ, diplomirani pravnik, jedini je vijećnik HDZ-a u Općinskom vijeću Tuzla. Uz čestitke eks-ministru pravosuđa u Vladi Tuzlanske županije, za izbornu poziciju i slijedom toga pripadajuće mu financijske prinaldežnosti, napominjem kako ne može djelovati u svojstvu kluba vijećnika.

Kako ne bi do kraja ostao usamljen predlažem mu da za savjetnike imenuje primarijusa Srećka dr. TUNJICA, predsjednika Županijskog obora HSS-a i gospodina Zvonka BOSANKICA, generalnog tajnika Društva "Hrvatski dom" Tuzla.

Kada je riječ o gospodinu Tunjiću, treba zapisati, radi znanja, ravnja i pamćenja kako je u oružane postrojbe tijekom rata u BiH sa sobom unio i liječničko zvanje primarijusa.

Taj podatak bi suvišan bio za javno bilježenje da je na bilo koji način vojničko-medicinski unaprijeđen, kao što su neki časnici iz bivše JNA stekli sumnjive činove generala, a slijedom toga i visoke, nezasluzene, mirovine.

Sa liste Narodne stranke Radom za boljitak, saznao sam od županijskog lidera stranke gospodina Merseda ŠERIFOVIĆA, kako je jedan Hrvat uskočio u Općinsko vijeće Čelić.

Na moj upit otkud Hrvat u Čeliću objasnio je kako je riječ o članu iz Drijenče. Čestitam i nemam ništa protiv, ali mi do kraja ostaje nejasno zašto i kako je hrvatsko-katoličko selo Drijenča prije skorašnjeg rata pripadalo Općini Lopare, a sada je u sastavu Općine Čelić. Tim prije i tim više što su žitelji ovoga sela srcem i dušom više vezani za Tuzlu.

P.S. Nagađam, dumam i pretpostavljam kako je ranija loparska pripadnost bila određena radi gradnje, nikada izgrađenog, bratstva i jedinstva, a sada zbog -kakovog-takovog, pa makar i vještačkog - multi-religijskog, multi-nacionalnog i multi-kulturalnog predznaka Čelića.

Tvrđnju - kakvog-takovog, pa makar i vještačkog - temeljim na činjenici kako jedna lasta ne čini proljeće.

Gostujući na HTV-u u emisiji Nedjeljom u dva, 02.11.2008. godine, dr. Franjo TOPIĆ, predsjednik HKD-

a "NAPREDAK", naglasio je kako je BiH mala država s problemima za veliku državu. Još je istaknuo kako se politički pretjeruje s nacionalnim nezadovoljstvima i pravima. Svaka politička stranka i nacija bi da ima stopostotnu realizaciju svega, a to je nemoguće i u manje složenim državama.

Još samo da političke vođe nacionalnih korpusa čuju i poslušaju svećenika Topića, ali bez prisile, nikada neće učiniti, jer sve što čine i unovčavaju to obavljaju kroz suze i krv naroda.

Ulica u Novom Sadu dobila je ime po Srđanu Aleksiću, momku koji je život izgubio u rodnom Trebinju, kad je u jeku ratnog ludila stao u obranu svog poznanika, Bošnjaka Alena Glavovića, koji se našao na meti pijanih razbojnika.

Sličnu i još veću počast zaslužuje u Trebinju, Banjaluci i Sarajevu, ali se u prokletoj avliji dobra djela, nažalost slabo pamte, a još brže zaboravljaju.

Moskvom kruži vic kako je Putin Medvedevu poklonio sportski mercedes. Sretni vlasnik skače od radosti, proučava bolid i... A gdje je upravljajući?, upita. U sigurnim rukama, odgovori Putin.

Slična je situacija i u mnogim općinskim i županijskim središtima vladajućih i oporbenih političkih stranka Bosne i Hercegovine, ali bez mečki. Što bi na to kazali aktualni lideri nije mi poznato, a ne vjerujem ni da bi istinito odgovorili na postavljeno pitanje.

Iznudom i prijetnjama do 204.000 maraka, sadržaj je jedne skorašnje medijske poruke.

Ne umijem kako se to radi, a ni većina mojih prijatelja nemaju novaca pa nemam od koga ni pozajmiti neki veći iznos. Znači ne snalazim se u vremenu i prostoru ili živim u pogrešnom vremenu, na pogrešnom mjestu ili mi nisu bliski uspješni i sposobni ljudi, što bi bilo najrealnije.

Obamin prioritet hvatanje Bin Ladena, glasilo je jedan od novinskih naslova.

Bez obzira na dobro obaviještene novinare i njihove obavještajce, skloniji sam vjerovanju kako Obama ima pametnijih prioriteta.

BiH je plodan poligon za kršenje ljudskih prava. Ništa novo, nepoznato i nejasno. Vijest bi bila suprotno od toga.

Predsjednik Vlade Republike Srpske /RS/ i lider Saveza nezavisnih socijaldemokrata /SNSD/ Milorad Dodik izjavio je da Bošnjaci imaju pravo na svoj jezik, ali da se on ne može zvati bosanski, nego bošnjački. Prema njegovim riječima, ne postoji bosanski jezik i njega je prisvojila jedna etnička grupa.

Slično i/ili isto misli veliki broj Srba i Hrvata u Tuzli i Tuzlanskoj županiji, ali se ne usuđuju o tome glasno i javno govoriti, a i nisu medijski privlačni pa to nigdje ne bi bilo objavljeno ni kada bi o tome na sav glas govorili.

Lijekovi skupi, pomoći nema, poruke su koje često čitamo i slušamo. Tko ne može financirati, podnijeti život bez lijekova i izdržati ipak ima izbor. Prepustiti se laganom umiranju, ali je problem kako izdržati velike patnje.

Enormno, čak nepristojno velike plaće uposlenika u zakonodavnim i izvršnim organima na svim razinama vlasti u BiH, ne dižu tlak samo tzv. običnom domaćem puku.

A što dobivam i ako mi umjesto nekih drugih stvari skače krvni tlak. Ništa produktivno.

Za obranu BiH, iduće godine će biti utrošeno oko 59 milijuna KM, a možda i više.

Puno, a i nejasno mi, što i koga brane, osim svojih funkcija, plaća i budućih, nezasluzenih i nezarađenih mirovina.

Legitimno je pravo oporbe da stalno vodi političku borbu protiv vlasti, nastojeći oboriti vladu i tako iznudi izvanredne izbore. Ali, ozbiljna i odgovorna oporba to ne radi pod svaku cijenu i u svako doba, tvrde neki od predstavnika aktualnih vlasti.

OK, bez obračunavanja kod bilo kojeg koral, ali ostaje nejasno koje je vrijeme, odnosno doba, pravo za rušenje vlasti i koja je to najniža cijena. Vladajućim glavodržiteljima, pardon vlastodršcima, nije nikada vrijeme za izvlačenje stražnjica iz kabinetskih fotelja, a oporbi je sve kasno. Oko cijena moglo bi se pogađati i cjenkati, jer prave trgovine ni u politici nema bez cjenkanja i ucjena.

Berni Ekleston, vlasnik Formule 1, i njegova su-pruga Slavica su, kako navode britanski mediji, pred razvodom. Slavica se iselila iz njihovog stana u Londonu i već je angažirala odvjetnike koji će je zastupati u brakorazvodnoj parnici, a sedamdeset osmogodišnji Berni je u velikom problemu jer najveći dio njihove imovine, čija se vrijednost procjenjuje na nevjerovatnih 3,6 milijardi dolara, vodi se na Slavicu Ekleston!

Čestitam, neka i naših, s Yugo prostora među svjetskim bogatašima, pa makar to bilo preko kreveta i brakorazvodnih parnica.

Ako je nacionalizam predvorje fašizma, što su to mnogi kod nas konstatirali, onda otpor fašizmu nije završen. Sead FETAHAGIĆ, sarajevski publicista i intelektualac tvrdi: "Bošnjački, srpski i hrvatski nacionalisti rastaču ovu zemlju, omogućili su svojoj eliti da se bogati, a račun za loše stanje u privredi, obrazovanju, zdravstvu, pravosuđu i u mnogim drugim društvenim segmentima isporučuju partizanima. Pa zato i ovi današnji umorni borci NOR-a nemaju mjesta da se iskažu. Na njima je da samo šute i umiru."

Krivo (o)gledao:
Nikola J. IVANOVIĆ

Moderni Božić.... Kriza

Predblagdansko i blagdansko vrijeme i ove nas je godine sve odvelo do brojnih tržnih centara, jer tko bi odolio onom sjaju i privlačnom djeđu Božićnjaku? Gotovo svaki pogled na vesele izloge, snježne pahulje koje se barem ocrtaju s prozora različitih trgovina unose neku neopisivu euforiju da jednostavno svi nekako vole otići popiti toplu kavu u jedan tržni centar i diviti se s vrećicama punim božićnog nakita. Božić i Nova godina su se već dosta ranije počeli slaviti po brojnim ugostiteljskim objektima, a rezervacije za doček Nove godine su svake godine sve skuplje. No, bez obzira na to već je gotovo sve rezervirano i zakupljeno. Mladi su oduševljeni ovogodišnjom ponudom odabirom glazbenika, što narodniji to bolji i privlačniji.

No, tijekom predblagdanske euforije iznenađena sam i onim mladim ljudima koji su umjesto gledanja u sjaj iz brojnih trgovina, taj sjaj sami grade i sami svojim osmjesima sjaje s misa zornica. Brojni su oni koji su mise u šest sati ujutro mijenjali za sat dva više spavanja, ali radije činjenica da je bilo i onih koji nisu propuštali zornice. Koliko je danas onih mladih ljudi koji su svoj dan pred Božić osmislili ovako: Ustajem ujutro u pet sati (rado ustajem), odlazim na misu zornicu u šest sati, nakon toga s ekipom doručujem u holu našeg samostana, odlazim kući, u školu, posao.... Tako četiri tjedna Došašća. Iako mislimo da mladih nema, ima ih itekako, bude se rano, mole se i nije im teško. Neki su čak komentirali da će im biti teško onda kada Zornice budu prolongirane za narednu godinu.

Bake, djedovi, mame i tate i ovog Božića- Božića modernog doba razbijaju svoje glavice kako obradovati svoje mališane, jer oni znaju da su tijekom godine bili dobri i da pod borom i ove godine se mora naći nešto.... po mogućnosti novi mobilni. Moderni Božić podrazumijeva upravo nešto skupo, a kako bi mališani znali da Djedovi Božićnjaci donose mobilni da im se djedica upravo s tim čudesnim spravama nije smiješio s televizijskih reklama. Tako mališani očekuju čudesnu spravu, jer bilo je i petica i brojni su oni koji su rekli najmlađima da bude li petica Djed Božićnjak je obećao upravo mobilni i najnoviju igricu. Monopoli, puzzle, enciklopedije, slikovnice pokoja čokoladica.... tek su puko sjećanje roditelja koji danas ne znaju ni kako odgovoriti djeci na pitanje zašto netko mobilni ima, a on nema.

Priča mi baka Ruža neki dan kako je ona smislila odličan plan. Mališani modernog doba nema što nemaju, čovjek više ne zna što bi im izmislio i kupio, a baka Ruža ima dosta malu mirovinu. Ipak, ni slučajno to ne bi smjelo proći bez toga da unučad nešto od bake ne dobiju za Nikoljdan. Kaže baka, „Ma što ću ja razbijati

glavu. I ovako su mi oni džemper okraćali, a unuke ušle u pubertet.“ Tako baka izvuče iz ormara i igle za pletenje i ispara stari džemper i unukama isplete zimске odore. Nitko sretniji, kaže baka od njezinih unuka kad su vidjele u paketima šal, kapu i rukavice s pokojim modnim detaljem. U sred krize baka se baš dobro dosjetila. Sjedimo nas dvije uz topli (domaći) čaj i prisjeća se baka Ruža kako je nju njezina baka na Božićno jutro darovala s pokojom suhom šljivom, kockom šećera, ili kojom jabukom i kako se ona svima hvalila što je dobila. Smijale smo se kad je počela pričati o ljepoti zornica. Priznaje baka da se išlo moliti, ali cure su uglavnom molile da ih neki od momaka pogleda i da se koja za Božić uda. Sastajali se momci i cure u rane jutarnje sate, malo se pogledali. Kaže baka nije tad bilo mobitela ni telefona da se oni mogu lako dogovoriti da malo iziđu. Ma kakvi, opet ujutro na zornicu, pa skupa kući, pa se malo progovori i tako je to išlo. Pitam se kud danas momci i cure gledaju nakon zornica?

Kako do naše zemlje sve nekako sporo pristiže, kriza je ipak kod nas došla devedesetih i na nju smo već svi navikli, ali se svejedno bahato ponašamo, pa će mnogi i ovaj Božić dočekati kupujući po tržnim centrima nego da unesu malo zajedničke kreativnosti u Božićne radosti. Zvala sam neki dan jednu dragu prijateljicu, i ona čeka bebu pa smo u sred krize potrošile dosta impulsa, ali ajd.... Pitam je što će praviti od kolača. Kaže ne pada joj na pamet ništa, sve će kupiti gotovo. Tek kad vidim kako se drage naše obitelji spremaju za Božić vidim da kod nas nema nikakve krize i da je nikada nije niti bilo. Pričamo nas dvije, pa reko kako ćete dočekati Božić kaže, pa eto ići će na polnočku. Danas Božić u brojnim obiteljima traje tek Badnjak i prvi dan Božića, a mnogi se smatraju pravim kršćanima katolicima samo zato što peku pečenicu. Uglavnom, krize nema.... Ali je kriza duboko zašla u naše obitelji koje za sve imaju vremena osim za same sebe. Svakako pjesma ne smije izostati s dočeka Nove godine. Svi smo sretni jer je stara bila dobra i zdrava, a i u Novu želimo ući pjevajući. Ali, ne smijemo ući jedni bez drugih. Dragi ljudi čine svaki blagdan ljepšim i bogatijim. Blagdani bez obitelji i prijatelja su prazni i nemaju smisla. Iako nas prepadaju krizom, ta kriza ne smije ući u naše obitelji. Neka krize, ali svakoj krizi čovjek se odupire zajednički. Krize su oduvijek bile i one će biti. Ali, zar nije ljepše Božić i Novu godinu dočekati zajednički spremajući kolačiće i zajednički ukrasavajući dom. Svaki dom je hladan ako se u njemu nađu gotovi kolačići i ako nema mirisa iz tople rerne.

Stoga, svima Vam želim topao Božić pun radosti i veselja. U Novu godinu udite s pjesmom, bez pjesme ne kroćite u nju. Ali, ne zaboravite i na molitvu. Neka Vam je svima čestit i blagoslovljen Božić. Zdravi i veseli bili. Živjeli....

Maja Nikolić

GRADEVINARSTVO
PROIZVODNJA
TRGOVINA

LUCIANA

Adresa: Magistralni put bb, Lukavac, BiH
Tel/fax: ++387 35 553 454, 553 453

E-mail: luciana@bih.net.ba
www.luciana.ba

MEĐUNARODNI DANI BORBE PROTIV NASILJA U OBITELJI

Od 25. studenog do 10. prosinca Referentna grupa Tuzla, mreža 95 nevladinih organizacija obilježiti će „16 dana aktivizma“ – Međunarodne dane borbe protiv nasilja u obitelji. Kako je istaknuto, članice grupe se već 12 godina uspješno bave pitanjem prevencije nasilja u obitelji, zaštiti žrtava nasilja i donošenjem adekvatnih politika i zakona u funkciji prevencije i zaštite žrtava nasilja. Tako su na inicijativu članica i aktivno sudjelovanje zajedno s nadležnim ministarstvima u Vladi Tuzlanske županije doneseni Obiteljski zakon Federacije BiH, Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji u F BiH, izmjene i dopune Krivičnog zakona F BiH te nedavno i Federalna Strategija prevencije nasilja u obitelji. Pored spomenutih zakona u proteklom periodu organizirano je i niz edukativnih seminara za predstavnike policije, centara za socijalni rad i zdravstvenih radnika koji po službenoj dužnosti dolaze u kontakt s žrtvama nasilja.

Ovogodišnje Međunarodne dane borbe protiv nasilja u obitelji članice Referentne grupe Tuzla obilježiti će između ostalog tako što će upriličiti promociju Strategije prevencije nasilja u obitelji na razini Federacije BiH i to 4. studenog, a tijekom ovih 16 dana nastojat će ovu temu što bolje približiti građanima kroz medijske i

druge nastupe. Strategija, kako je kazala Marica Vikić, predsjednica udruge Hrvatska žena, jedne od članica grupe, u prvom redu govori o razvoju prevencije, o edukaciji, senzibilizaciji javnosti za pitanja nasilja. Da bi se to odradilo naša zemlja bi morala imati uređen način prijavljivanja, evidentiranja, obveznog vođenja evidencija, uspostavljanja mreže, izgrađenu bazu za evidentiranje kako žrtve, tako i nasilnika. Tek onda slijedi drugi segment koji podrazumijeva psihosocijalnu podršku žrtve i njihovo zbrinjavanje te socijalni tretman za osobe koje su vršitelji nasilja. „Prema direktivi Međunarodne zajednice, sve strukture u BiH moraju se prestrukturirati kako bi se ispoštovala međunarodna pravila te da bi zaživjela njihova implementacija. Po međunarodnim propisima tretirane su sve oblasti pa tako i nasilje u obitelji. Naš Ustav daje puna prava svim našim građanima, no implementacija je nešto sasvim drugo. Vrijeme je složeno i donosi pojavu i eskalaciju svih vidova nasilja. Stoga smo i sačinili ovu Strategiju u kojoj su predviđene određene aktivnosti. U njoj su uvršteni podaci prikupljeni na temelju opsežnih analiza u Federaciji BiH gdje su vidne velike različitosti te je zaključeno da se određenom metodologijom pokuša uraditi nešto na infrastrukturi koja bi rješavala pitanje žrtve, ali na određeni način i pitanje nasilnika, pri tom poštujući brojne zakonske okvire.“ Ova Strategija je napravljena na inicijativu Gender centra, a sudjelovale su sve članice RG. Pored predstavljanja Strategije prevencije nasilja u obitelji, u okviru „16 dana aktivizma“ bit će održana i ulična kampanja kada će se vršiti distribucija letka s osnovnim podacima o nasilju kao i kontaktima kojima se pojedinci mogu obratiti ukoliko dođu u situaciju da budu žrtve nasilje ili svjedoci tog događaja. Jedan od sadržaja je i film „Fantazija“ koji govori o veteranima rata urađen na temu PTSP-a. Kako je istaknuto, u posljednje vrijeme sve su češći slučajevi i nasilja nad muškarcima u obitelji. S tim u svezi već su poduzeti određeni koraci te je izvršena edukacija pet trenera koji bi radili s ovom kategorijom ljudi u prvom redu na njihovom oslobađanju, skidanju etikete i omogućavanju priznanja da su žrtve nasilja. Do sada su evidentirana četiri slučaja, a smatra se da je broj daleko veći. O PTSP-u i nasilju nad muškarcima bit će razgovarano i sa studentima, a članice grupe će također organizirati i druge radionice edukacijskog i informativnog karaktera po osnovnim i srednjim školama koje će se odnositi na prevenciju nasilja u obitelji, međuvršnjačko nasilje i na nenasilnu komunikaciju kao jedan od preduvjeta prevencije nasilja.

Naredna godina kako je rečeno bit će u potpunosti posvećena implementiranju Strategije prevencije nasilja u obitelji. Očekivanja su da će Strategija do 2010. godine imati ostvarene zacrtane ciljeve.

Ankica Stjepić Ćosić

Žene – snaga svijeta

Medicina u Tuzli se svakim danom sve više razvija i ovaj grad je upravo po medicini i njezinom razvoju prepoznatljiv. Osim toga Tuzla ima i vrlo aktivno Udruženje Prijateljice koje svakodnevno vodi brigu o ženama oboljelim od karcinoma dojke. Ovo Udruženje djeluje već niz godina i svaki njihov projekt veoma je uspješan. Veronika Žižak voditeljica kluba žena oboljelih od karcinoma posebno se dotaknula činjenice da se gotovo svi oboljelih žena sjete samo u listopadu, mjesecu koji je međunarodni mjesec oboljelih. „Posebno šira javnost zaboravlja na oboljele, jer nakon listopada prestaju sve medijske kampanje. Ipak, u Prijateljicama ne damo da se i jedan dan zaboravi na ove žene. Radimo prije svega na programu samopomoći. Žene dolaze na redovita druženja i sudjeluju u brojnim kreativnim radionicama. Nastojimo dosta toga napraviti,“ počinje priča Veronike Žižak. Osim što se radi s oboljelim ženama kako bi njihove misli što više bile odagnate s njihove bolesti u ovom Udruženju rade i na podizanju zdravstvene svijesti. Tako je nastala brošura „Sačuvajmo zdrave dojke“ koja se redovito distribuira svim građanima koji se kroz nju mogu o svemu informirati. „Rekli smo nećemo se boriti protiv raka, borit ćemo se za zdravlje i život. Sav naš rad i ide u tom pravcu,“ kaže Žižak. No svaki dolazak za oboljele žene bude veoma težak, jer mnogo je njih koje se nisu spremne suočiti s bolešću i prihvatiti činjenicu da su one te kojima je potrebna borba za zdravlje. Kada žene krenu na kemoterapije dođu do jednog trenutka kada opada kosa što njima pada jako teško. Prijateljice su zato u svom Udruženju osigurale perike preko stranih donatora. Kada liječnik primijeti da ona ostaje bez kose preporučuje joj da dođe u Udruženje u kojem može dobiti periku i koristiti je šest mjeseci dok kosa ne naraste. Ipak, kao nikome upravo tim ženama bi trebala i psihološka pomoć. Međutim kod nas nema psihologa koji su se odlučili isključivo baviti onkološkom psihologijom koja je u svijetu veoma popularna. „Kada žene dođu u Udruženje njima jako puno znači to što s nekim mogu podijeliti svoje iskustvo, razmišljanje s onim ženama koje su to već prošle. No, žene se vrlo teško odlučuju na takve korake i smatraju da ako se one druže sa zdravim ženama da je to spas. Međutim njima treba razumijevanje i netko tko je to već prošao. Ta trauma i taj stres je tu, prisutan je i vi ga na taj način samo potiskujete i onda on ispliva na površinu nakon godinu dvije u vidu nekog drugog oboljenja. U grupi imamo ženu koja se dvije godine opirala dolaziti jer je smatrala da ona to može sama. To je činila sve dotle dok i sama nije vidjela da će, kako je rekla, puknuti. Danas je ona veoma aktivna članica i stabilna osoba“, priča nam Veronika Žižak. Napominje na činjenicu da se tim ženama uvijek pristupa s nekom rezervom što je velika greška. „One su te koje ohrabruju, to su veoma jake žene, jer baš zato što su bolesne one su svjesne ljepote života, vole život puno više od nas koji se nismo suočavali s takvom boli“, kaže Veronika Žižak. One mijenjaju koncepciju i percepciju života onog trenutka kada saznaju da su oboljele. Mnoge stvari se počinju mijenjati u njihovim životima. „Mjesta za sažaljenje nema, jer morate shvatiti jednu činjenicu. Brošure koje se rade u Udruženju ne rade ih liječnici, već oboljele žene koje žele podići zdravstvenu svijest. Toj ženi ne treba ta brošura jer ona je sve naučila kroz svoje iskustvo. One te brošure rade za zdrave žene kako da sačuvaju svoje zdrave dojke. Zanimljivo je to kako te bolesne žene rade za zdrave žene, da ne dođu u situaciju da ne završe kao onkološki pacijent. Za karcinom nema preventivne, nitko ne zna od čega karcinom nastaje“, kaže Žižak.

Ipak, iako zvuči dosta otrcano rečenica da je zdravlje najvažnije sve više dobiva na svom značaju, jer bez zdravlja čovjek nestaje, a sa zdravljem on upravlja ovim svijetom. Sretna okolnost je ta što žene i kroz bolest pokazuju svoju snagu, spremnost na život i na žrtvu. I dalje su spremne voditi svoje obitelji kao da se ništa loše ne događa. Žene i na ovakav način pokazuju kako je život lijep, kako radost života nije u materijalnom već u malim korisnim stvarima, u zdravlju. Broj žena oboljelih od karcinoma dojke nažalost je u porastu. Donja dobna granica oboljelih je sve niža tako da je sve veća potreba da se na razne načine skreće pozornost javnosti na ovu opaku bolest. Spoznaja da je napipana kvržica maligna za ženu predstavlja veliki šok, a i za njenu obitelj. Mijenja se život iz temelja, i bolesnicima i ostalima. Pored lijekova, operativnih zahvata i svega što slijedi, nekada je mnogo važnije imati podršku prijatelja. Velika većina ljudi misli da se svaka bolest, pa i karcinom dojke, dešava nekom drugom. Nažalost, statistika je neumoljiva pa grubo rečeno, ako se ne desi nama, desi se bliskom članu obitelji ili prijateljici. A kada se desi onda to više nisu statistički podaci, nisu brojevi, nego su naše majke, žene, kćeri, sestre i druge drage ženske osobe.

Maja Nikolić

Obilježen Međunarodni dan borbe protiv dijabetesa

Sredinom studenog u Tuzli je obilježen Međunarodni dan borbe protiv dijabetesa, a Tuzlanski Dom zdravlja uključio se aktivno u obilježavanje, te je tako za 200 žena umirovljenica upriličeno besplatno mjerenje šećera, krvi i kilaže.

Akcija obilježavanja započela je već u ranim jutarnjim satima okupljanjem građana na Kapiji u središtu Tuzle gdje je formiran krug koji je i simbol obilježavanja, te su se odatle građani uputili prema Domu umirovljenika. Tamo su ih dočekale ekipe Službe opće obiteljske medicine i Stomatološke službe te partneri u projektu, kompanija Novo nordisk.

Predavanje na temu Dijabetesa i oralne higijene upriličila je dr. Lejla Alibegović. Zanimalo nas je li svijest građana BiH kada je u pitanju prevencija od ove bolesti ista bolje u odnosu na prethodne godine. „Vidi se poboljšanje, ali smo još uvijek predaleko od europskih zemalja. Podatak da je karijes u Švedskoj nepoznata bolest dovoljno govori koliko smo mi zaostala zemlja gdje je karijes u porastu. Mislim da će se vremenom stanje poboljšati i da će se razina zdravstvene zaštite povisiti edukativnim programima kakav je i ovaj u Tuzli“, rekla je dr. Alibegović.

Umirovljenica Mejrema Savić već godinama boluje o dijabetesa, njezina mjesečna terapija košta 240 KM i teško se nosi s tolikim troškovima, s obzirom da ima i veoma malu mirovinu. Zahvaljujući svojoj djeci uspijeva ipak sastaviti kraj s krajem. „Ja sam imala tri udara, ali se dobro osjećam. Moj samo jedan lijek košta preko 40 KM, inzulin dobijem i trideset igala. Primam 80 jedinica, trideset navečer i 50 ujutro. Vodim računa o hrani, šećer, družim se, tako da koliko toliko lakše podnosim bolest“, kaže nam Savić.

Ništa bolje nije ni umirovljenici Najli Katanić koja nam je s tugom ispričala sudbinu ove teške bolesti s kojom se bori već 35 godina. „Voljela bih bilo kakvu pomoć dobiti. Sama živim i imam jednu kćerku. Sada imam prosječnu mirovinu, ali ne mogu platiti sve lijekove koji mi trebaju. Ipak, nekako živim i borim se“, ističe Katanić.

No, nemaju svi dijabetičari iste uvjete, dok u Sarajevu imaju dosta tog besplatno u Tuzlanskoj županiji sve se plaća. „Da barem imamo kao oni u Sarajevu. Oni imaju i aparate i 50 iglica besplatno. Ja u Tuzli 50 iglica plaćam 75 KM“, kaže nam Mejra Savić.

Inače razvijenost svijesti o ovoj bolesti je veoma mala, a stručnjaci čak kažu da ono što je AIDS bio u posljednjih 20 godina prošlog stoljeća, dijabetes će biti u prvih 20 godina ovoga stoljeća. Stručnjaci procjenjuju da će ukupni troškovi liječenja dijabetesa u svijetu do 2025. godine doseći između 213 i 369 milijardi dolara, ostvare li se predviđanja da će se broj oboljelih do tog roka povećati sa sadašnjih 170 na 333 milijuna. Više od 75 posto oboljelih do 2025. godine živjet će u zemljama u razvoju, prvenstveno zbog urbanizacije te brzih kulturnih i društvenih promjena.

Zapanjujući je podatak da je u nekim zemljama s izrazito velikim brojem dijabetičara utjecaj bolesti na gospodarstvo veći nego kod AIDS-a. Dijabetes je kronično stanje koje nastaje kad gušterača prestane potpuno ili djelomično proizvoditi inzulin, ili proizvedeni inzulin nije djelotvoran u organizmu. U tom slučaju stanice ne dobivaju hranu potrebnu za život. Stoga je i ova akcija uključivanja građana Tuzle u prevenciju bolesti itekako pohvalna s obzirom da se vrlo malo govori o ovoj opasnoj bolesti.

Maja Nikolić

Tuzla u borbi protiv AIDS-a

Međunarodni dan borbe protiv AIDS-a, 1. prosinca obilježen je u Tuzli među školarcima i zdravstvenim djelatnicima. Za osnovce je u Domu zdravlja upriličeno predavanje na temu „zajednički u borbi protiv AIDS-a“, a sva djeca su konstatala da u školama ima veoma malo predavanja na ovu temu i da je to još uvijek „tabu“ tema koje se čak ni razrednici posebno dotiču, mada bi trebali. „Smatram da se s mladima jako puno treba razgovarati, posebno kod kuće. Ovo su teme od kojih ne smijemo bježati, prevencija je najvažnija. Za ovu opaku bolest je usko vezana i narkomanija i zato govoriti o AIDS-u je veoma značajno. AIDS i narkomanija idu nekako paralelno, jer svaka osoba koja uživa drogu ima mogućnost i priliku da se zarazi AIDS-om“, kaže dr. infektolog Lejla Mačković, koja je jučer za osnovce sedmih i osmih razreda iz Tuzle održala predavanje. Ona tvrdi da djeca sve što znaju o AIDS-u i njezinoj opasnosti saznaju iz medija. „Vrlo malo se s djecom razgovara u obiteljima, što

otežava svaki put komunikaciju s djecom. Postavlja se pitanje kako će se oni odnositi prema nekome tko je obolio. Stoga je veoma važna komunikacija u obitelji, ona je na žalost kod nas izostavljena u svim segmentima. Na žalost kod nas se o ovoj bolesti uglavnom govori 1. prosinca“, ističe dr. Mačković. Veliku ulogu igraju škole, one su se posebno dužne uključiti. „Imamo suradnju sa školama, no puno toga mogu napraviti i sami nastavnici na satima odjeljenjske zajednice. S djecom se treba svakodnevno razgovarati i voditi računa o tome da postanu svjesna opasnosti ove bolesti. Škole mogu veliku ulogu odigrati u ovom procesu“, upozorava dr. Mačković.

Olga Pečenko nastavnica osnovne škole Pazar u Tuzli, jučer je sa svojim učenicima došla na predavanje o AIDS-u, ali je upozorila da su djeca jako malo informirana kada je u pitanju AIDS. „Kada kažem da djeca još nisu informirana, možda zato što su premladi. Ipak, mi imao suradnju s Domom zdravlja Tuzla i to nam uvelike pomaže. Mislim da su i ovakva predavanja veoma dobra. Mi kao razrednici na satima odjeljenjske zajednice nemamo dovoljno vremena da s njima o tome razgovaramo i obratimo veliku pozornost na to i educiramo ih. Mislim da je stoga dobro da se liječnici uključe jer oni ipak imaju dosta više znanja nego mi“, kaže nastavnica Pečenko. Inače od 1986. godine do dana u BiH je 156 oboljelih od AIDS-a, od toga je 80 posto mladih ljudi.

U BiH u ovoj godini nije bilo smrtnih slučajeva od AIDS-a. Dosad je registrirano 156 inficiranih HIV-om, od čega se kod 98 inficiranih razvio AIDS. Ovo su podaci Federalnog ministarstva zdravstva u Sarajevu, povodom 1. prosinca, Međunarodnog dana borbe protiv AIDS-a. Federalni ministar zdravstva Safet Omerović kazao je da je epidemiološka situacija u BiH u pogledu HIV/AIDS-a prilično dobra, što je rezultat adekvatnog i koordiniranog rada svih relevantnih institucija i subjekata. U F BiH je od početka registracije do danas registriran 91 slučaj HIV-a, odnosno 60 slučajeva AIDS-a. U ovoj godini je u F BiH registrirano sedam novih slučajeva infekcije HIV-om, od kojih se kod dva slučaja razvila bolest. Ministar Omerović ističe da je ovako relativno povoljna situacija rezultat uspjeha programa Federalnog ministarstva zdravstva koje u suradnji s klinikama u Sarajevu, Mostaru i Tuzli uspješno realizira primjenu antiretroviralne terapije te prevenciju i liječenje oportunističkih infekcija. Kako je rečeno, u BiH je i dalje dominantan heteroseksualan put prenošenja virusa. Zabrinjava također visoki postotak osoba s rizičnim ponašanjem, kao što su konzumenti droga i osobe slobodnog seksualnog ponašanja. Federalni koordinator za HIV/AIDS prim. dr. Zlatko Čardaklija naglasio je da je prioritet da se u narednom razdoblju kroz aktivnosti svih relevantnih subjekata dosegne što veći broj osoba iz ovih skupina. U tijeku ove godine je kroz vršnjačku edukaciju o prevenciji HIV-a u školskim aktivnostima dosegnuo više od 42.000 učenika, a vanškolskim preventivnim aktivnostima na području F BiH je obuhvaćeno oko 90.000 mladih ljudi. U narednom periodu će se posebno posvetiti pažnja udruženim infekcijama HIV-a i tuberkuloze, jer podaci pokazuju da je više od 24 posto inficiranih HIV-om u BiH imalo udruženu infekciju s tuberkulozom. Prema podacima iz prošle godine, ukupno je 33 milijuna ljudi u svijetu zaraženo virusom HIV-a, od čega 30,8 milijuna odraslih i oko 2.000.000 djece ispod 15 godina. U prošloj godini je bilo 2,7 milijuna novozaraženih u svijetu, od čega 370.000 djece ispod 15 godina, dok je od AIDS-a umrlo dva milijuna ljudi, od čega 270.000 djece ispod 15 godina.

Maja Nikolić

VRUĆI ZIMSKI NAPITCI

Za hladnog vremena vrući napitci poput čokolade, kuhanog vina, punča, čaja i kave okrepljuju organizam.

Dehidracija tijela moguća je zimi jednako kao i ljeti. Najčešći simptomi su umor, glavobolja, suhe i ispućane usnice, suhi nosni putovi i potpuna bezvoljnost. Kako biste spriječili pojavu ijednog od tih simptoma, popijte barem 6 do 8 čaša tekućine na dan.

Čim se temperatura zraka snizi, zaleprša snijeg i zapušu vjetrovi, većina ljudi poseže za šalicom nekog toplog napitka. Naše se prehrambene navike u hladnom vremenskom razdoblju mijenjaju, čime pomažemo tijelu da proizvede više topline kao odgovor na hladnoću. Uživanjem napitaka koji sadrže više kalorija, na primjer tople čokolade, tijelu priskrbujemo energiju kojom se bori protiv hladnoće.

Djeca se preporučuju bezalkoholni napitci poput čaja, kakaa ili čokolade, dok odrasli smiju unositi i manju količinu alkohola. Topli napitak također može pomoći opuštanju prije spavanja. U tom se slučaju najčešće preporučuju toplo mlijeko ili čokoladni napitak, čaj ili kava bez kofeina.

Kratka povijest čokolade

Za razliku od današnjeg čokoladnog napitka koji je gladak, bogat i kremast, asteški napitak u 4. stoljeću bio je gorak, mastan i hladan. Indijanci su napitak priređivali od kakaa, kukuruznog brašna te čilija s dodatkom malo sjemenki anisa. Kukuruzno brašno istiskivalo je kakao maslac na površinu, a ujedno je davalo gustoću. Kako bi dobili pjenušavi napitak, Asteci su napitak prelijevali iz jedne posude u drugu s velike visine. Poslije su izmislili drveni štap s posebno oblikovanim krajem, poput kriški naranče, koji je služio za dobivanje pjenastog napitka brzim okretanjem. Španjolci su ga nazvali *molinillo*, a može se i danas, gotovo u nepromijenjenu obliku, kupiti u latinskoameričkim trgovinama kao suvenir.

Čokoladu su od Asteka preuzeli Španjolci. Čokolaterije su se širile zemljom, a čokolada se pila popodne s prženim kruhom, *picatoste*, koji se u nju umakao. I danas je zadržan običaj ispijanja čokolade, ali ujutro s *churrosom*, prženim štapićastim pecivom. Španjolski povjesničar opisao je pak *menu* čokoladnih pića koji su imali zajedničke sastojke, ali i posebne dodatke koji su

mijenjali okuse napitka, kao što su čili, *allspice*, vanilija, vrsta crnog papra, različite latice cvijeća, orašasti plodovi i *annatto*. Čokoladu su poslije preuzeli Nizozemci, Talijani, Francuzi i dalje se širila Europom. Prenosili su je svećenici i trgovci, a u čokoladi je pretežno uživalo visoko plemstvo.

U SAD-u se čokolada spominje 1765. godine, kada je osnovana i prva tvornica čokolade dr. Jamesa Bakera i Johna Hannona u Massachusettsu. *Walter Baker Company* ustanovio je 1780. Bakerov unuk i danas je ona sinonim za kvalitetnu čokoladu.

Čokoladni napitak jednostavan je za pripremu. Dovoljno je samo ugrijati mlijeko i pomiješati ga s čokoladom u prahu ili čokoladnim pudgom. Kako bi se dobilo na punoći okusa i mirisa, dodaju se arome lješnjaka, amareta, naranče, cimeta, a sve je popularniji i napitak s rumom ili *Baileysom*. Djeca osobito vole kada se na topli napitak doda tučeni šlag posipan čokoladnim mrvicama.

Kuhano vino potječe sa sjevera Europe

Tradicija pijenja kuhanog vina započela je u hladnoj Švedskoj još u srednjem vijeku. Sezona pripremanja kuhanog vina počinje potkraj studenog i traje do Sveta tri kralja. Kuhano vino priprema se od zagrijanog (nikako uzavrelog) crnog ili bijelog vina, uz dodatak začina i šećera. Od začina se najčešće upotrebljava cimet u obliku štapića, đumbir, kardamon, kora naranče ili drugih agruma, anis, klinčić, pa čak i lovorov list. Prije serviranja, kuhano vino sa začinima potrebno je procijediti kroz cjediljku te potom poslužiti u šalici. Servira se najčešće u staklenim šalicama ili čašama. U Finskoj je običaj da se u šalicu prije serviranja stavi nekoliko grožđica i oguljenih badema.

Punč se mijenjao kroz vrijeme

Početkom 17. stoljeća britanski pomorci i kolonisti putovali su kroz Indiju i naišli na dotad nepoznat napitak punč (eng. *panch*, *punch*). Riječ punč potječe od hindustanske riječi *paantsch* koja znači pet, a odnosi se na pet sastojaka od kojih se piće priprema – voda, limeta, šećer, začini i arak (istočnjačko alkoholno piće). S vremenom su arak zamijenili rum i konjak.

Punč je postao popularan u zapadnoj Indiji istodobno kada su ga i Britanci otkrili. Smatra se da punč izvorno potječe s Jamajke i mješavina je kiselog (sok od limete), slatkog (grenadina), jakog (rum) i slabog (sok od naranče).

Danas je punč piće koje se može pripremiti toplo ili hladno. Sastavljeno je od vina ili kojeg drugog alkoholnog pića uz dodatak vruće vode, mlijeka ili čaja, šećera, limuna i različitih začina. Od alkoholnih pića

se upotrebljava rum, a od voća limeta.

Rum-punč možda ćete sresti i pod nazivom grog.

Čaj potječe iz Kine

Čaj se u Britaniji pije više od 350 godina, no prvi se put spominje još prije više od 4000 godina. Prema kineskoj mitologiji, 2737. godine prije Krista kineski car Shen Nung sjedio je ispod drveta dok je njegov sluga grijao vodu. List s drveta pao je u grijanu vodu, a Shen Nung odlučio je isprobati napitak. Od najranijeg vremena čaj je bio cijenjen zdrav i osvježavajući napitak. Riječ čaj (eng. *tea*) potječe od kineskih riječi *Tchai*, *Cha* i *Tay* koje su se upotrebljavale i za opis napitka i lišća.

Pustite mašti na volju i sami osmislite svoj čajni napitak. Umjesto uobičajenog zaslađivanja šećerom, zasladite ga medom. Kako biste pripremili ukusan vitaminski napitak, pomiješajte čaj sa svježim iscijeđenim sokom od naranče ili limuna. Ako želite mirisni napitak, dodajte nekoliko cvjetića klinčića ili koru cimeta. Postoji i mornarski čaj s dodatkom ruma, a čaju možete dodati i vino. Mogućnosti su, dakle, velike, važna je samo mašta kako biste iznenadili sebe i svoje prijatelje.

Kaveni napitak

Kaveni napitak prvi se put spominje još 800. godine prije Krista, ali o njemu su ispričane priče u mnogim arapskim legendama, kao o gorkom napitku sa snagom stimulacije. Oko 1000. godine Avicena, arapski filozof, kavu je upotrebljavao kao lijek.

Prve kavane u Europi su se pojavile početkom 15. stoljeća. Arapi su pili kavu u tako velikim količinama da ju je crkva prozvala "đavoljim crnim napitkom". Međutim, papi Clementu VIII. kava se toliko svidjela da ju je blagoslovio i nazvao istinskim pićem kršćana. Godine 1530. godine tradicija pijenja kave stigla je do Turske, gdje se nazivala *kahev*. U Londonu je prva kavana otvorena 1650. godine. Otad su one postale središtima društvenog života, a tako je ostalo i do danas.

Danas se često priprema *Irish coffee*, kava s dodatnim viskijem, napitak koji postoji već više od 1000 godina. Osobito među lovcima popularna je lovačka kava koja se priprema tako da se u klasičnu crnu kavu doda domaća rakija.

Krumpira, kupusa, luka...

Svakodnevno čujemo trgovce koji prodaju povrće „na veliko“ uzvikujući: „Krumpira, kupusa, luka, kupite ljudi – još malo pa nestalo!“ I u svakodnevnom govoru često čujemo oblik *krumpir* za omiljenu gomoljastu biljku. *Krumpir*, latinskoga naziva *Solanum tuberosum*, je jednogodišnja biljka, koja svojim ukusnim gomoljima obogaćuje našu prehranu i danas je jedna od najraširenijih namirnica na svijetu. Porijeklom je s južnoameričkih Anda, a u Europu je stigla sredinom 16. stoljeća iz Čilea i Perua.

Hrvatski naziv *krumpir* nastao je od njemačke riječi Grundbirne što u prijevodu znači zemljana kruška.

Stoga je za pretpostaviti da su njemački useljenici donijeli krumpir sa sobom u Slavoniju i Vojvodinu te ga tako uveli na naša područja. Njemačka Grundbirne u hrvatskom je jeziku dobilo oblik *krumpir*. Izvorni samoglasnik u sačuvala se u korijenu riječi. Oblik *krumpir* koji umjesto izgovorenog *u* ima samoglasnik *o* razvio se kasnije. Hrvatski se jezikoslovci ne slažu oko mnogočega, no složni su u tome da izvorni oblici i riječi imaju prednost te je riječ *krumpir* postala dijelom jezične norme, a prihvaćena je i u praksi.

Čaj od metvice, molim!

U godišnjem dobu koje je pred nama dobro nam je poznat napitak od biljke latinskoga naziva *Mentha*. Upravo zbog toga latinskoga naziva često možemo čuti, pa onda krivo pomisliti, da je uobičajeni naziv u hrvatskom jeziku *menta*. U standardnome hrvatskom jeziku pravilna je riječ *metvica*.

Metvica je aromatična biljka zelene boje od čijih se listova priprema čaj opuštajućih i umirujućih svojstava. Osim čaja, proizvodi se i sve popularnije eterično ulje metvice koje pomaže u liječenju mnogih tegova: prehlade, kašlja, reume...

Danas se u svakodnevnom govoru često spominje mentol koji je važan sastojak mnogih proizvoda, prije svega paste za zube, bombona i žvakaćih guma. Ova je tvar karakterističnog okusa i mirisa, a nazvana je mentolom zbog značajne količine eteričnog ulja metvice u sebi. Pod utjecajem riječi mentol širi se riječ *menta* za metvicu.

Bomboni i žvakaće s okusom pepermint također su krivci za izguravanje riječi metvica. Pepermint je engleska riječ za paprenu metvicu (*Mentha piperata*). Skraćeni je naziv *mint*, a okus mint okus je alkoholne tvari mentola koja se dobiva od paprene metvice. Kada naručimo čaj od mint, naručili smo zapravo običan čaj od metvice.

U srpskome je jeziku uobičajen naziv *nana* kojomu, kako mi menti, nema mjesta u standardnome hrvat-

skome jeziku. Kada sljedeći put budete željeli popiti čaj, umjesto uobičajene nane ili mente, naručite čaj od metvice!

H ili K?

Poučavajući subotičke gimnazijalce hrvatskome jeziku često sam im navodila riječi u kojima se hrvatski oblik riječi minimalno razlikuje od srpskoga. Neke od tih riječi potječu iz gračkoga jezika, a razlikuju se samo po početnome suglasniku. Mnoge riječi grčkoga podrijetla imaju u hrvatskom jeziku na početku glas *k*, a u srpskome *h*. Navest ćemo samo neke: *kaos/haos*, *kri-zma/harizma*, *kor/hor*, *kemija/hemija*, *kloroplast/hloroplast*. U srpskome je jeziku zadržan glas *h* zbog izravnog grčkog utjecaja, dok je u hrvatskom prevladao tradicionalni latinski izgovor /k/ početnoga grčkoga glasa *hi*.

U medicinskom su nazivlju česte izvedenice od riječi kemija. Tako imamo pridjeve *kemijski* koji je vrlo čest u raznim svezama. Zbog načela jezične gospodarenosti taj se pridjev često krati pa umjesto kemijske terapije imamo *kemoterapiju*, a ne *hemoterapiju*. Ali otkud nam onda u hrvatskom jeziku hemodijaliza ili hemoglobin? Grčka riječ *haima* – krv nema na početku *hi* koje je u našem jeziku davalo glas *k*, nego poseban znak koji se bilježio na početku nekih riječi koje su počinjale samoglasnikom. Kako se kod *kemoterapije* radi o liječenju kemijom, a ne krvlju ostaje naziv *kemoterapija*. Potvrdu pronalazimo i u *Brodnjakovu Rječniku* razlika u kojemu *hemoterapiju* smatra srpskim, a *kemoterapiju* hrvatskim oblikom.

Kralježnica, kralješnica ili kičma

Ni jednu od triju ponuđenih riječi ne bismo trebali olako izbaciti iz jezika. U *Anićevu Rječniku* uz riječ *kralješnica* stoji da se u jeziku ravnopravno rabi i oblik *kralježnica* te da je to pokretni koštani stup u kralješnjaka. Riječ *kičma* obilježena je kao regionalni naziv te naziv za *kralježnicu* u srpskome jeziku.

Stoga ćemo riječ *kralježnica* i *kralješnica* rabiti u medicinske i biološke nazivlje jer i naši učenici u biologiji uče kralješnjake i beskralješnjake.

Riječ *kičma* u značenju kralježnice pripada srpskome jeziku, međutim u hrvatskome se jeziku ova riječ, koja je naslijeđena iz praslavenskoga jezika, može rabiti u smislu karaktera. U spomenutom *Rječniku* objašnjena je ovako: *kičma* – regionalno + srpski; imati *kičmu* – biti karakteran, ne dati se slomiti; *saviti kičmu* – znači pokoriti, *slomiti kičmu* – slomiti koga, uništiti mu snagu. Stoga sintagmu *slomiti kičmu beskičmenjacima* trebamo shvatiti u prenesenome, a ne u doslovnome smislu.

Nazočan

Devedesetih godina prošloga stoljeća u hrvatski su jezik vraćene mnoge riječi koje su nepravdno iz njega izbačene tijekom stvaranja zajedničkoga srpskohrvatskoga jezika. Preko srpskoga jezika, a iz ruskoga, u hrvatski je došla riječ prisutan istisnuvši našu riječ *nazočan*.

Pridjeve *nazočan* ili *nenazočan* (izočan) rabimo kada govorimo živome biću. Ukoliko govorimo o stvarima i pojavama, ne bismo ih trebali rabiti.

Stoga ćemo reći:

- Sjednici Sabora nazočili su svi saborski zastupnici.

Ili:

- Na satu su nazočni svi učenici.

Nije dobro reći da je snijeg *nazočan* u našem gradu ili kako su u našem radu *nazočne* poteškoće.

Pravilno je reći:

- U našem gradu pada snijeg.

- U radu imam poteškoća.

Uputno je prednost dati hrvatskome nazivu *nazočan* u odnosu na rusizam prisutan, no nećemo vršiti nasilje nad jezikom i protjerati riječ koja se u jeziku udomačila. Stoga će svaki govornik hrvatskoga jezika odabrati koju će od inačica rabiti.

Miranda Glavaš-Kul
HRVATSKA RIJEČ

114 godina tradicije

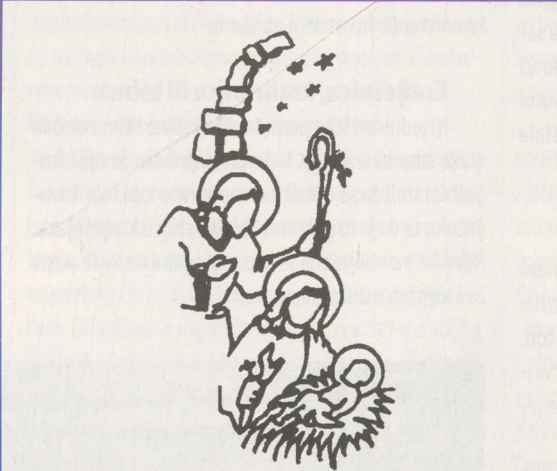
projektiranje i proizvodnja
remont i održavanje
usluge

www.tzv-gredelj.hr

GREDEĽ

glasnikova skandinavka

AUTOR: ROBERT ŠTRAUS	BOŽIČNA MISA ZORNICA	NEDO- LAZAK	GLAVNI GRAD ITALIJE	PRILIČNO JAKO	JEDNA OD ELEKTRANA NA DRAVI	TREĆI VOKAL	ODANA, VJERNA	PRITOKA RIO NEGRA U BRAZILU	"TRGOVAČKA TVRTKA"		STROJ ZA MLJEVENJE	KROMAŠKI POVIŠEN GLAS "A"	OZNAKA ZA KARAT	VRSTA LIRSKA PJESME	ŠUMSKA KREDA	OSOBNA ZAMJE- NICA	STALNO, VJEČNO	HRVATSKI PJESNIK I BAN (IVAN)							
ALUMINI- JEV SILIKAT										KRAJNJA VELIČINA MJESTO U ITALIJI															
NAJVEĆI KONTINENT NA ZEMLJI						DRUGI, INI STR. ŽENSKO IME							MASLINA OTPORAN NA ZARAZU												
DRŽAVA U AFRICI (MOGADIŠ)									JEDNA DIMENZIJA RIBLJE ULJE								OTOK NA JADRANU SOKRATOV TUŽITELJ								
AUTO OZNAKA ZA TRST			IZOLACIJA ZARAZENIH OSOBA KLIKA									KRAJ, SAD DRŽAVE MAINE PLOD, LIETINA				UZVIK BOLA INDIJANAC (SPAN.)									
BILO TKO					ŽENSKO IME VRSTA GMAZA						SPRETAN ČOVJEK ELEMENT TALIJ														
STARA ZE- MLJINSKA MJERA				TEKSTILNA BILJKA VIŠESTRUKA PILA				MUŠKO IME, ANTO "REOMIR"						GRČKI BO- JNI POKLIK BIJELANCE- VINA											
MOĆI, SILE						GERMAN- SKO MUŠKO IME							"ATLANTIC DAYLIGHT TIME"				"NEUTRON" ANTIKN GRAD U FENIKSI								
PODRUČJE KOJIM UPRAVLJA KAN													RIMSKIM BROJKAMA "SI"			ELEMENT SILICIJ ŠUMSKI POTOČICA									
STARI NA- ZIV ZA PERSIN			"TELUR" DANI NEDE- LJNOG OD- MORA														BLAGDAN ISUSOVOG ROĐENJA								
AUTO OZNAKA ZA MALTU		VREMENSKI VEZNIK TAL. GRA- MAT. ČLAN															MISTIČNA SILA							DRAGOST, VESELOST	
PRAŽITELJI BALKANA																	OZNAKA ZA "METAR"			KEMIJ. ELEMENT KUHANJE POVRKE					
VOČNI NAPITAK				FILM K. GAVRASA BIJELA KRV- NA TJELASCA													ŽENSKO IME								
PRVO SLOVO ABECEDA		GORJE U NJEMACKOJ RIJEKA U BRAZILU																VRSTA JUŽNOG VOĆA							AUTO OZ- NAKA NJE- MACKE TAL. ŽEN. IME
OTOK U NOVOJ GVINEJI							SPORTSKA EKIPA	STAROGR- ČKI PISAC BASNI	ŽITELJKA GRADA SARAJEVA	SPORTSKA MOMČAD	NORVEŠKA	IME PJEVAČA RAHIMOV- SKOG	GRČKO SLOVO	MALE TEŽINE	SURLA PISMO, LIST										
MALO REBRO																									
BOŽIČNA PJESMA																ISLAND DIO GRADA ZAGREBA									
ETIČAR, MORALIST					HEBREJSKO MUŠKO IME JEDNA MONETA				SELO KOD TUZLE TANANI																
JAPANSKA MJERA ZA DULJINU		PAUZIRATI MIRISNA BILJKA, USNAČA										IZNOS VALUTE RUŽINO PIVO						NEODLUČAN SVRŠETAK SAHOVSKE IGRE							
TALIJANSKI FIZIČAR GIOVANNI BATTISTA					POGLAVAR RKT CRKVE ZEMLJIŠNE MJERE					ZIMSKI SPORT AUTO OZ. SIBENIKA				MARLIJ- VOST JEDINICA ZA ENERGIJU											
NIVO VOĐE						SLOV. POLIT. JANEZ ANTON ČEHOV							CJELO- KUPNE AVIO KRAJ. POLJSKE				"ELEKTRON" PLEME DA- JAKA NA BORNEU								
OZNAKA ZA UGLJIK		UBRUŠ, OTIRAČ "METAR"							GREŠKA, PROMAŠAJ "RADIUS"					DIO MO- LEKULA NAJTANJE SLOVO											
PRISTA- LICA EMPIRIZMA										PRIDJEVAK (MNOŽ.)															

SJEĆANJE

VINKO KREITMAYER 1940. – 2008.

Vinko Kreitmayer je rođen i odrastao u višech-
lanoj obitelji koja je bila duhovno bogata i
široj otvorenih vrata za svakoga čovjeka.

Školovao se u rodnom gradu, a onda u
Sarajevu na Muzičkoj akademiji gdje je radio,
predavao, magistrirao, doktorirao, odgojio
velik broj stručnjaka raznih glazbenih profila,

neprestano se bavio istraživačkim radom i publicirao postignute, stvarao i
davao sebe za mlade, za glazbu.

Tužno je Tuzlom, 3. studenoga ove godine, odzvanjalo vijest o smrti našega
nadasve stovanoga profesora Vinka Kreitmayera. Svi smo se složili s konstata-
cijom da je „otišao“ prerano i da je njegov „odlazak“ velik gubitak za našu sre-
dinu i cijelu BiH.

Međutim, Biblija napominje: „Memento, homo, quia pulvis e set in pul-
verem severteris“.

Theodor Fontane je izrekao da se dva puta umire. Druga je smrt – biti za-
boravljen. Ovo drugo našem se dragom profesoru ne može dogoditi.

Njegov predani rad na utiranju novih putova u pedagoškoj i metodičkoj
praksi, poglavito s područja etnomuzikologije i solfeggio urodio je obilatom
plodovima. Kroz nastavu solfeggia, kao vrlo složenu glazbenu oblast, prof.
Vinko, studente vodi jednostavno i ležerno. Njegov nadasve inventivni i stva-
ralački pristup studenta oslobađa utvrdjenih okvira, u njemu razvija nesputa-
nost, pobuđuju kreativnost i slobodu u improvizaciji kojoj u konačnici svaki
sudionik u nastavi daje osobno obilježje. Tako se, reklo bi se, s lakoćom savla-
dava i moderni – atonalitetni solfeggio po kojemu je profesor Vinko Kreit-
mayer prepoznatljiv ne samo u BiH nego i na ex jugoslavenskim prostorima
pa i šire.

Profesorova neposrednost u komunikaciji, nesebičnost u davanju svoga
uistinu širokog znanja, te bogata kreativnost i visoko izgrađen pedagoški pri-
stup, ostavljaju na osobe, koje su od njega učile, neizbrisiv trag. Njegovo djelo,
njegova dostignuća žive kroz nas iza kojih slijede tisuće mladih. Oni će tu praksu
prenositi i pronositi kroz vrijeme.

To će biti najbolja potvrda da, kako reče Gerard Chandy „poslije ovoga ži-
vota ne ostane ono što smo sakupili nego ono što smo dali“.

Profesor Vinko Kreitmayer je dao puno, puno i to u raznim glazbenim obla-
stima.

Neka mu dragi Bog ne bude strog sudac nego ga svojom milosti nagradi.

HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla

SJEĆANJE

ANA (ROĐ. NIŠANDŽIĆ) JUKIĆ 06. 11. 2007. – 6. 11. 2008.

Tvoj dragi i plemeniti lik pun dobrote ostat će
zauvijek u nama.

Neka te prate naše misli, ljubavi sjećanja.

TVOJI NAJMLIJJI

SJEĆANJE

U ponedjeljak 15. prosinca tuzlanski je Napre-
dak izgubio jednog od inicijatora obnove rada
Društva početkom devedesetih, dugogodiš-
njeg dopredsjednika i voditelja tamburaškog
orkestra gospodina **Vinka Dobrinića**. Za
svoga života Vinko Dobrinić je napravio
mnogo dobrih stvari kako za HKD „Napredak“
tako i za grad Tuzlu. O njegovu radu i djelova-
nju najbolje svjedoče brojne osvojene nagrade
na festivalima tamburaške glazbe, kako u
zemlji, tako i u inozemstvu.

VINKO(JURAJ) DOBRINIĆ 6. 9. 1927. – 15. 12. 2008.

Hladne prosinačke večeri Vinkovo umorno srce nije imalo više snage za život,
stalo je srce dobrog čovjeka, supruga, oca i prijatelja, osobite ličnosti u našim
životima. Bio je dugo bolestan, očekivali smo da će se to desiti, no nikad na
to nismo spremni. Ta činjenica sve nas potiče da više mislimo o pokojnikovom
dugom, sadržajnom i bogatom životu.

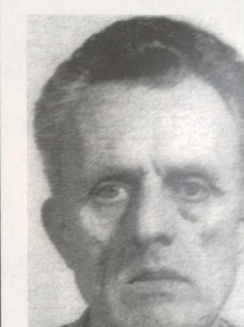
Vinko je rođen u građanskoj obitelji Božice i Juraja – Đure. Bio je brat bli-
zanc Vladu. Pamte ih Tušanjke bašče i tuzlanski korzo, pamti ih grad. Nakon
završene Gimnazije u Tuzli, braća su studirala i završila Građevinski fakultet u
Zagrebu, te se vratili u svoj grad Tuzlu 1956. godine. U svom rodnom vijeku, po-
čevši sa šiberom, a bavio se statikom, obilježio je vrijeme izgradnji i porasta
grada. Radio je izvjesno vrijeme u Banovićima, zatim u Tuzli u „Projektu“, „Spreči“,
Tuzla-putevima i Direkciji za izgradnju iz koje je u prijevremenu mirovinu otišao
2000. godine. Bio je cijenjen stručnjak jer je svoj posao volio i znao.

Njegove ljubavi su supruga Azra i kćeri Renata i Sunčica te njegovana i
skladna obitelj. Vinkova ljubav bila je i tambura. Još od rane mladosti s bratom
Vladom i Mirom bio je član tamburaške sekcije Miška Katušića. Nakon umi-
rovljenja Vinko se bavio isključivo edukacijom mladih u školama tambure u
skekcijama kulturno umjetničkih društava „Ceriće“, „Napredak“. Njegov istančan
izbor serioznih partitura klasične glazbe i priređivanja za izvođenje u tambu-
raškom muziciranju obilježio je ovaj njegov rad. Mladi su ga zvali „profesore“,
a on je to u svojoj bogatoj i senzibilnoj duši i bio. Prezistirao je sa svojim uče-
nicima na najbolji način grad Tuzlu i Bosnu i Hercegovinu na međunarodnim
natjecanjima tamburaških amaterskih orkestara.

Gospodin s leptir mašnom je otišao. Naše živote je interakcijama obogatio.
Imamo se čega sjećati. Nećeš nam više govoriti „uvatite notu“, jer smo je s
tobom uhvatili i bile su to dobre ugođene žice. Hvala Ti na tome. Čast i dobit
bilo je prijateljstvo s Tobom. Hvala za četrdeset godina ljudovanja.

HKD „Napredak“ Glavna podružnica Tuzla

SJEĆANJE

Dana, 20. studenog 2008. godine navršilo se
osam godina od smrti našega dragog sina i
brata

IVE PETROVIĆA

POČIVAO U MIRU BOŽJEM!

TVOJI: Majka Manda i sestra Dragica s obitelji.

IN MEMORIAM

SJEĆANJE

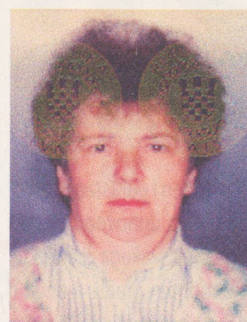
Dana, 14. studenog 2008. godine navršile su se dvije godine od smrti drage sestre, svastike i tetke

KARMELE (rođ. GRGIĆ) PEJIĆ

Tvoj dragi lik pun dobrote ostat će zauvijek u nama. Neka te prate naše misli, ljubav i sjećanje.

TVOJA SESTRA JAKA S OBITELJI.

SJEĆANJE

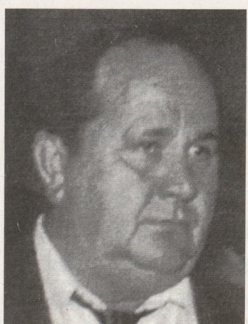
Dana, 14. studenog 2008. godine navršile su se dvije godine od smrti

KARMELE (rođ. GRGIĆ) PEJIĆ

Prošle su dvije godine otkako si nas napustila, ali tvoj plemeniti lik ostat će u nama.

TVOJ SUPRUG ANTO S OBITELJI.

SJEĆANJE

Dana, 27. studenog 2008. godine navršava se šest godina od smrti našeg dragog supruga, oca i djeda

MIJE GRABOVIČKIĆA

U molitvama i mislima uvijek smo s tobom i ti si s nama. Počivaj u miru Božjem!

TVOJI: supruga Dragica, punica Manda, kćerka Gordana, sin Jadranko, zet i unučad.

SJEĆANJE

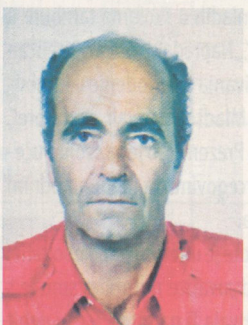
Dana, 6. prosinca 2008. godine navršila se godina dana od smrti dragog nam supruga, oca, djeda, svestra i punca

DRAGUTINA (MARTIN) JAKOVINE

S poštovanjem i ljubavlju čuvat ćemo uspomene na tvoj dragi i plemeniti lik.

TVOJI NAJMILIJ: supruga, djeca i unučad.

SJEĆANJE

Dana, 7. prosinca 2008. godine navršila se godina dana od smrti mog dragog

ANTE IVANOVIĆA

Bože, čuvaj ga, daj mu mir u vječnosti. Tvoja dobrota, plemenitost i tvoj lik će biti vječno u srcu mom. Počivao u miru Božjem!

ZAUVJEK ZAHVALNA SUPRUGA

SJEĆANJE

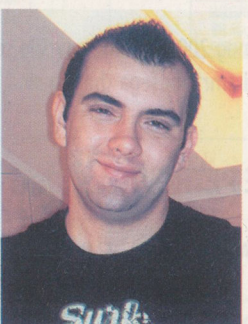

DELFA (rođ. TUNJIĆ) BOŽIĆ
22. 12. 2001. – 22. 12. 2008.

Našu tugu za tobom ne može vrijeme potisnuti. Volimo te i molimo za tebe.

TVOJI NAJMILIJ.

SJEĆANJE

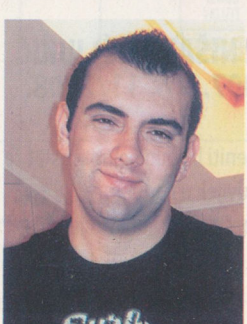

TOMISLAV (DRAGO) JUKIĆ
24. 12. 2007. – 24. 12. 2008.

Dragi naš Tomi, evo prolazi jedna tužna godina od tvoje tragične smrti, prolazit će godina za godinom, al' tvoj plemeniti lik i tvoja dobrota ostat će zauvijek u našim srcima. Hvala svima koji posjećuju tvoj tih dom.

TVOJI NAJMILJI: majka Janja, otac Drago, sestra Dragana, zet Pajo, sestričina Julija, te obitelji: Jukić, Stijepić, Babić, Bogdanović i Đulabić.

SJEĆANJE

TOMISLAV (DRAGO) JUKIĆ
24. 12. 2007. – 24. 12. 2008.

*Sama lutam večernjim ulicama,
na svakom uglu, visoko, svjetiljka sja;
stotinu uglova, stotinu svjetiljaka,
al' nigdje nema tebe... Tebe nema.*

Tvoja zaručnica Ana i sin Tomislav-Jakov

CVJEČARA FLORAMI

Vam nudi veliki izbor rasade, saksija, žardinijera, zemlje za cvijeće od 50 l, 20 l, 10 l, 6 l, 5 l, te zemlje u pakiranju od 1kg iz vlastite proizvodnje pod nazivom FLORATRES, rezanog cvijeća, lončanica, svijeća, lampinjona, lukovica svih vrsta, ruža sadnica i ukrasnog šiblja. Sve to možete nabaviti uz najpovoljnije cijene u gradu i dobiti stručne savjete. Vaše je samo da dođete na MALU PIJACU i da se uvjerite u našu ponudu. **FRANJO BOSANKIĆ**

stuhli tuzla
VI.: Branimir Stuhli
Ul. Bukinjska br. 60 • Tel. ++387-35-283-330 • 061-13-10-13 • E-mail: stuhli@bih.net.ba

I Love FM RADIO
Kameleon
Osnovan 1992. godine
INDEPENDENT
INDEPENDENT
INDEPENDENT
Marketing: 250-261, 250-262, 250-263 http://www.kameleon.delta.com.ba
Centrala: 250-055 (tel/fax) radio_kameleon@delta.com.ba

PrintCom
GRAFIČKI INŽENJERING
75000 Tuzla, Mije Keroševića 20
Tel: +387 35 282 000, 281 751
Fax: +387 35 311 210
e-mail: printcom@bih.net.ba

HRVATSKI RADIO SOLI
92.7 MHz
103.4 MHz

MOTEL ORION ORMANICA SREBRENİK
TEL. 035 650-035 061 143-337 VI. Mato Jurić

TK JAVNO PODUZEĆE
RADIO TELEVIZIJA
TUZLANSKOG
KANTONA

Digital foto laboratorij
FOTO ŽUNIĆ
Tuzla tel/fax 0038735254594 Mobil 0038761135960
Tuzla 035257205 061142399
Tuzla 035251448
Gračanica 061772282
Tešanj 061251897
Doboj 053231554
www.fotozunic.co.ba e-mail zunic@inet.ba

RTV SLON TUZLA, BiH
TELEVIZIJA
SLON
extra 54. kanal UHF
Slon
RADIO
89 MHz
+387 35 205 205
www.rtvslon.ba

PLIVA

Članica Barr grupe

PLIVA Hrvatska d.o.o. Predstavništvo u Bosni i Hercegovini
Trg heroja 10, 71000 Sarajevo
Tel.: + 387 33 72 35 35, Fax.: + 387 33 65 39 86

HOLDINA

TRGOVINA NAFTNIM DERIVATIMA

ŠIROKA MREŽA MALOPRODAJNIH OBJEKATA

- Kvalitetno gorivo svih vrsta
- Bogat izbor robe široke potrošnje

VELEPRODAJA SKLADIŠTE PODLUGOVI

- Dnevna isporuka naftnih derivata bez ograničenja u količinama
- Dostava loživog ulja na Vašu adresu

ZNAM ZAŠTO.

Koktel
štednja

Probaj,
pravo dobro

NLB Tuzlanska banka

ISSN 1840-1260

9 771840 126007